Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 176 (4676) СУБОТА, 19 ВЕРЕСНЯ 2009 РОКУ WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

400 мільйонів — на підтримку банків

Україна одержить від Світового банку 400 млн. доларів на підтримку банківського сектору. Про це повідомили у вашингтонській штаб-квартирі Банку.

В рамках цієї програми передбачається виділення двох позик. Першу з них, наголошується у повідомленні, спрямують на «відновлення стабільності банківського сектору перед лицем кризи, що триває». Решта коштів піде на «реструктуризацію сектору і зміцнення юридичної бази, що дасть змогу зробити галузь стійкішою у разі нової кризи».

Як зазначає УНІАН, «ключовим елементом» цього проекту є «забезпечення прозорості, що гарантує рекапіталізацію банків за участю приватного капіталу». Завдяки позикам з'явиться можливість прискорити роботу з нестабільними банками і понизити тягар для платників податків.

Придбають дві «штучні нирки»

Хмельницька обласна рада виділили мільйон гривень на завершення реконструкції та сучасне обладнання реанімаційного відділення Кам'янець-Подільської міської лікарні. Зокрема, на ці кошти придбають дві «штучні нирки». Досі місцевим хворим доводиться їздити на гемодіалІз за сто кілометрів — до Хмельницького.

У найближчому майбутньому, обіцяє влада, в області з'явиться два лікувально-діагностичні центри — північний у Шепетівці та південний — у Кам'янці, **повідомляє наш власний кореспондент Віра ШПИЛЬОВА.**

Завтра — День працівників лісу

Екологи врятували дерево від старості й сокири

Швидка допомога знадобилася столичному старожителю — 450-річному дубу на Чоколівці. Діагноз — трухлявість і щілини в стовбурі. Операцію провели під наглядом журналістів.

— Цей дуб другий із тих, що залишилися в живих з відомого священного Шулявського гаю. Сюди приходили наші прапрадіди-язичники й молилися, — розповів «Голосу України» директор київського еколого-культурного центру Володимир Борейко. — Старший брат «хворого» — Перунів дуб на вулиці Курській, йому вже півтисячі років.

Лікували велетня особливою сумішшю. Щоб запломбувати два дупла, знадобилися цегла, церезит, гіпс і глина. Після маніпуляцій «еколікарів» остаточний вердикт — «Ще років двісті-триста протягне».

На рахунку екологів — це сороковий пацієнт. На черзі — тисячолітній дуб у Кончі-Заспі. Такі дерева — останні з могікан древніх київських лісів. Завтра своє професійне свято відзначать ті, хто присвятив своє життя лісу та його захисту.

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ НА 14—15-Й СТОР.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

КОРОТКО

- На Хмельниччині розпочинають випуск вітчизняних сонячних батарей.
- Україна вперше приймає найпрестижніші в Європі змагання «Мотокрос націй Євро-2009».
- У миколаївських школах почали встановлювати «тривожні кнопки».
- Україна продовжує посідати 7-ме місце у клубному рейтингу УЄФА.
- Екологи Тернополя блокують незаконне вивезення сміття на околиці міста.
- Дев'ять українок виступлять у півфіналі чемпіонату Європи з боксу серед жінок у Миколаєві.

ФОТОФАКТ

Народний депутат України, відомий поет і громадський діяч Павло Мовчан переглядає нове видання «Кобзаря» Тараса Шевченко з ілюстраціями Василя Седляра (1899—1937), презентоване днями в Національному художньому музеї України.

Фото Володимира ФАЛІНА (Укрінформ).

ПОДІЇ

Наших співгромадян почали частіше продавати в рабство

За шість місяців 2009 року в Україні скоєно 197 злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми. Повернуто 229 потерпілих, 35 з яких — діти, викрито 45 фактів шахрайства, пов'язаних з посередництвом у працевлаштуванні за кордоном, установлено 57 потерпілих. Країнами призначення для жертв торгівлі людьми з України найчастіше були Російська Федерація, Польща, Туреччина, Ліван, Ізраїль.

«На жаль, наші громадяни, усупереч численним попередженням державних органів і громадських організацій, продовжують потрапляти в тенета нових работорговців. Найстрашніше, коли це трапляється з дітьми або інвалідами. Це змушує нас активізувати профілактичну роботу», — цитує заступника міністра у справах сім'ї, молоді й спорту Тетяну Кондратюк «Форум».

Татусям влаштують свято

Сьогодні в столиці відбудеться благодійна акція «День батька». Захід пройде за ініціативи Міжнародної громадської організації «Міжнародний центр батьківства» за підтримки Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту. Відбудуться просвітницькі семінари та вікторини в ігровій інтерактивній формі, вистави, змагання, конкурси, «веселі старти», а також концертна програма. Напередодні про це на прес-конференції поінформували молодіжний міністр Юрій Павленко та президент міжнародної громадської організації «Міжнародний центр батьківства» Олександр Марченко. Нагадаємо, у багатьох країнах світу нарівні з Днем матері також відзначають і День батька. 17 травня його святкують у Німеччині, у червні — в США, у листопаді — в Естонії. Уперше День батька запропонувала відзначити американка міс Доде, яка хотіла висловити вдячність своєму батькові, котрий виховав самостійно шістьох дітей. В Україні Президенту Віктору Ющенку теж пропонували запровадити таку традицію, але поки що урочисту дату в календарі віднайти не вдалося.

Одесити врятували німецьких та італійських моряків

З борта яхти «Іваноіс», котра стартувала 2 вересня, у день 215-річчя Одеси, у кругосвітню подорож, прийшла радіограма. У ній розповідається, що в районі морського порту Марселя (Франція) розгулявся шторм. Капітан яхти Станіслав Тризна повідомляє, що за шквалистого вітру 25 метрів за секунду були зірвані з якорів італійська й німецька яхти. Їх почало зносити у відкрите море. Одеські моряки перші опинилися біля суден, що зазнали аварії. Виявивши високу майстерність швартування в умовах штормового моря, вони взяли на буксир, а потім доправили яхти в Марсель, **повідомляє наш кореспондент В'ячеслав ВОРОНКОВ.**

Загинуло четверо малюків

Через пожежу в селі Дубно Рокитнівського району загинуло четверо дітей. Приватний будинок Сергія Дробуша горів 17 вересня майже опівночі. Оскільки село на п'ятдесят кілометрів віддалене від райцентру, ще до прибуття пожежників місцеві жителі почали рятувати п'ятьох дітей господаря. З огорнутого полум'ям помешкання винесли усіх. На той час шестирічний Іванко, п'ятирічна Люба та трирічний Юрко були вже мертві — задихнулися від диму. Двох інших — дворічних Настю та Артема — забрала «швидка».

Дівчинка померла дорогою до медичного закладу, а за життя хлопчика, який перебуває у тяжкому стані, борються працівники реанімаційного відділення Рокитнівської центральної районної лікарні.

Рятувальники встановлюють причину пожежі. Мати дітей перебуває у шоковому стані, тож від неї не змогли отримати жодних пояснень. Місце перебування батька — Сергія Дробуша — невідоме, **інформує наш кореспондент Олександра ЮРКОВА.**

ПІДСУМКИ ТИЖНЯ

Новий виток війни компроматів

Про наближення виборів свідчить великий викид компромату у пресі. Ми вже звертали увагу на «справу Гонгадзе». Безперечно, її спробують узяти на озброєння чимало претендентів на високу посаду. На цьому загострюємо увагу, бо в середу минуло дев'ять років з моменту зникнення Георгія.

Ще тема — отруєння Віктора Ющенка. Одне з видань оприлюднило протокол засідання тимчасової слідчої комісії, яка розслідувала цю справу. Зокрема, зі свідченнями народного депутата Давида Жванії. Коли читаєш протокол, виникають доволі неприємні відчуття. Але то емоції. Нових фактів народний обранець, власне, не наводить. Зате наводить видання. Так, цитується рапорт керівника слідчої групи Галини Клімович на ім'я Генерального прокурора, в якому вона просить обмежити вплив членів тимчасової слідчої комісії на неї. Водночас це видання стверджує, що є плівка, на якій, мовляв, ідентифіковано голос Катерини Ющенко, яка нібито причетна до фальсифікації результатів отруєння нинішнього Президента.

Оприлюднення цих документів і фактів збіглося з рішенням Конституційного Суду, який визнав закон про тимчасові слідчі комісії таким, що не відповідає Основному Закону країни. Нині претенденти на президентську булаву очікують вердикту КС щодо внесених змін до закону про вибори Президента.

Ще одна тема — проект державного бюджету, який розкритикували і працівники секретаріату глави держави, й опозиціонери. На що прем'єр запропонувала опонентам розробити свій варіант головного фінансового документа країни. Водночас колишній міністр фінансів Віктор Пинзеник стверджує, що в державній казні цього року — дірка в 12 відсотків валового внутрішнього продукту. І висловив сумнів у реальності проекту державного бюджету на наступний рік. Він нарешті признався, що уряд до його застережень не прислухався: навпаки, вважав, що падіння економіки відбувається лише в міністра фінансів.

Триває війна головного міліціонера країни Юрія Луценка, який заявив, що на виборах агітуватиме за Юлію Тимошенко, з Національним банком країни. У свою чергу, банкіри цю війну розцінюють як прагнення дорватися до друкарського станка. Але це може обернутися, застерігає Віктор Пинзеник, тим, що українці знову повернуться «у країну мільйонерів».

Отже, на тижні, що минає, як ми і прогнозували, на передній план у президентських перегонах вийшла війна компроматів. А тому можна стверджувати: правий Голова Верховної Ради Володимир Литвин, який закликає до діалогу, до оцінки стану країни і вироблення шляхів подолання кризи, кінця якої, попри те, що дехто посилено працює, поки що не видно.

Володимир КОРОЛЮК.

Необхідно зберегти село як колиску держави

Перебуваючи з робочим візитом на Черкащині, учора Голова Верховної Ради Володимир Литвин взяв участь в урочистостях з нагоди 165-ої річниці Уманського державного аграрного університету. У цьому багатопрофільному вищому навчальному закладі готують фахівців за 11 напрямками з 16 спеціальностей. Нині тут навчається 7 733 студенти.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Разом з основною професією вони також можуть отримати посвідчення тракториста-машиніста, водія автомобіля, оператора ЕОМ, організатора культурно-масових заходів, сертифікат про володіння іноземною мовою тощо. За всі роки існування вуз переконливо зайняв провідну позицію серед навчальних закладів, де готують аграріїв.

До ювілею викладачі та студенти підготували концертну програму, яку із захопленням дивилися не лише жителі Уманщини, а й поважні гості — представники влади, народні депутати, знані в місті люди.

У вітальному слові Голова Верховної Ради і почесний професор університету Володимир Литвин підкреслив, що історія університету значно більша ніж 165 років. Вона є такою ж прадавньою, як і сама історія аграрного ремесла.

Свято — це можливість говорити про досягнення і проблеми, але це й нагода поговорити про те, чи збережемо ми село як колиску України, наголосив глава парламенту. Поле—храм—дім — душа кожного українця, — сказав він. «Село — це не тільки економічна категорія, це наша основа, — підкреслив парламентарій. — Від того, в якому стані воно буде завтра, залежить доля сьогоднішніх випускників аграрного університету». Тож саме тут мають визначати те, що вкладається у поняття «реформа АПК». Відтак, Голова Верховної Ради закликав не боятися критикувати нав'язувані зміни, які часто бувають недолугими.

Володимир Литвин звернув увагу на те, що свято відбувається в домашній затишній атмосфері, але на ньому мала б бути уся Україна, сказав він. Глава парламенту подякував викладацькому складу за те, що вони залишаються справжніми патріотами. А студентів закликав не боятися фантазувати і ставити собі недосяжні плани, адже за наполегливої праці вони можуть збутися. «Країні потрібен ваш університет», — такими словами завершив свій виступ Володимир Литвин.

Глава парламенту вручив низку нагород співробітникам закладу. Він також ознайомився з експозицією, присвяченою річниці університету. У ході робочої поїздки Голова Верховної Ради також поспілкувався з представниками місцевих і районних ЗМІ.

Надія СМІЯН.

Олександр Лавринович: «Україна йде шляхом інтеграції у правовий простір Європи»

«Візити представників Ради Європи до України свідчать про те, що плідні контакти з офісом Ради Європи дають можливість відчути нову ініціативу і її плідну реалізацію в Україні. І хоча на поверхні тільки робота нашої парламентської делегації, насправді ця співпраця набагато більш різнопланова», — заявив Перший заступник Голови Верховної Ради Олександр Лавринович (праворуч) під час зустрічі з делегацією представників РЄ на чолі з Генеральним директором Директорату політичних справ та демократії Ради Європи Жаном-Луї Лораном.

За словами О. Лавриновича, «те, що РЄ проводить в Україні багато дуже корисних заходів, сприяє зануренню українського політикуму і українських парламентаріїв у ті правові проблеми, які існують в нашій державі, і налаштовує на вивчення того, яким чином ми інтегруємося в правовий простір Європи», — **повідомляє прес-служба Першого заступника Голови Верховної Ради.**

Сторони обговорили широке коло питань співробітництва України та Ради Європи, зокрема, взаємодію нашої країни з альянсом в рамках Плану дій із назвою «План дій Ради Європи щодо України на 2008—2011 рр.» у тому контексті, що цей документ покликаний забезпечувати підтримку виконання Україною її зобов'язань перед РЄ, посилення співробітництва між європейськими інституціями та Україною, а також сприяння приведенню національного законодавства у відповідність до європейських стандартів у галузі прав людини, демократії та верховенства права.

Під час обговорення концепції співпраці у форматі Україна—РЄ, співрозмовники, зокрема, особливу уваги приділили таким напрямкам, як виборче законодавство та участь громадськості у цьому процесі.

На прохання представників РЄ, О. Лавринович пояснив норми, щодо яких триває полеміка у суспільстві: участь у передвиборній кампанії громадських організацій як спостерігачів, процедура та терміни судових оскаржень, логіка формування виборчих комісій, уточнення виборчих списків. Стосовно останньої позиції, за словами О. Лавриновича «тут немає жодного політичного підтексту», втім, наголосив він, «у тих, хто хоче проведення виборів, і щоб вони були максимально точними, є єдина мета: забезпечити точні і ясні списки тих, хто має право голосувати на виборах».

Коментуючи складову фінансового забезпечення проведення передвиборної кампанії, перший заступник глави парламенту зазначив, що це передбачено Держбюджетом поточного року.

Крім того, в рамках перемовин обговорювалися зобов'язання України, які ще залишаються привести у відповідність до норм Ради Європи. Це низка правових актів та положень національного законодавства, зокрема тих, що стосуються закону про прокуратуру та продовження реформування судової системи, приведення її у відповідність до європейських норм згідно з рекомендаціями Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії). За словами О. Лавриновича, відповідні законопроекти готуються до другого читання у парламенті.

У ході зустрічі представники Ради Європи наголосили, що між нашою державою та цією впливовою міжнародною організацією набув сталих і послідовних рис партнерський діалог. При цьому вони висловили сподівання на продовження ефективної та результативної співпраці з Україною і повідомили у цьому контексті про підготовку Форуму Ради Європи «За майбутнє демократії» на тему «Виборчі системи: зміцнення демократії у XXI столітті», проведення якого заплановано в Києві 21—23 жовтня.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

За врегулювання земельних відносин має відповідати одна організація

Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин рекомендує прийняти за основу законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо повноважень органів виконавчої влади у галузі земельних відносин).

Зокрема, законопроектом (реєстр. №3378) пропонується привести Закон "Про місцеве самоврядування в Україні" у відповідність до Земельного кодексу, законів «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» та «Про оренду землі».

Запропоновані зміни, зазначили під час обговорення члени комітету, стосуються насамперед реєстрації права власності та права користування землею. Згідно з проектом, здійснення реєстрації права власності на землю, права користування землею і договорів оренди земель, видачі документів, що посвідчують право власності та права користування землею, має відбуватися одним органом — центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

На думку членів комітету, прийняття законопроекту сприятиме завершенню земельної реформи та забезпеченню становлення, функціонування і динамічного розвитку ринку земель. А також зміцнить державний контроль за використанням й охороною земель.

За повідомленням Інформаційного управління апарату Верховної Ради України.

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

Великий Державний герб України буде створено на символіці

На розгляді у Верховній Раді перебуває законопроект «Про великий Державний герб України», внесений суто жіночим колективом народних депутатів від різних фракцій — Оксана Білозір (НУ—НС), Ганна Герман (Партія регіонів) та Катерина Ващук (Блок Литвина).

Затвердження великого Державного герба України — це конституційна норма. Стаття 20 Основного Закону визначає, що «великий Державний герб України встановлюється з урахуванням малого Державного герба України та герба Війська Запорізького законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України». Постановою Верховної Ради від 19 лютого 1992 року "Про Державний герб України" було затверджено тризуб як малий Герб України та як головний елемент великого Герба України. Однак з моменту прийняття Конституції пройшло вже тринадцять років, а великий Державний герб України донині не затверджено.

«Великий Державний герб України — є символом, який відображає стрижневі засади зародження, формування та оформлення української державності, — стверджують автори законопроекту в пояснювальній записці. — У ньому віддзеркалюється історія України, генезис українського народу, процес трансформації спільноти людей, які проживали на одній території, в українську націю. У просторі часу великий Державний герб України є уособленням об'єднання української історії: прадавніх часів, величі княжої доби, героїзму козацької епохи, періоду національно-визвольних воєн, відновлення незалежності Української держави. Цей символ відображає процеси формування принципів демократії, ідеї соборності та державного суверенітету».

Як же виглядатиме великий Державний герб за задумом ініціаторів законопроекту? Він складатиметься із зображення золотого тризуба — Знака Княжої Держави Володимира Великого (малого Державного герба України), увінчаного символом християнства — хрестом. Хрест відображає апостольність християнської віри держави, захист божественної сили над українським народом та землею. Тризуб — символізує єдність небесної і земної, духовної і природної сфер українського світу. Справа і зліва золотого знака — колоски пшениці, жита і ячменю. Вони також мають свою символіку: колоски є символом хліба, врожайності, родючості землі та процвітання, відображають працьовитість і єдність народу. Кожен злак має також своє смислове навантаження: пшениця — символізує вічність, жито — життя, плодючість, достаток, щастя, добробут і злагоду в родині. Ячмінь символізує прадавнє коріння, оскільки він належить до числа найдревніших культурних рослин. Його присутність у структурі герба має стати даниною величезній ролі хлібороба в історії нашого народу.

Під знаком тризуба — зображення перехрещених козацьких шаблі та мушкета; шабля і мушкет покриваються стрічкою, що поєднує національні кольори — синій та жовтий. На стрічці девіз — «З нами Бог і Україна», знизу стрічки — кетяг калини. Шабля і мушкет символізують героїчну добу в історії українського народу — період козацької держави та національно-визвольних воєн. Саме шабля і мушкет, як символи подвигів козацтва, його нестримного прагнення до створення незалежної держави, традицій братерства, демократії та повноправності народу, були невід'ємними атрибутами офіційного герба Війська Запорізького в XVI—XVII ст. Мушкет розташований так, ніби він знаходиться на плечі козака, який стоїть на сторожі. А шабля нібито знаходиться в піхвах у козака і в будь-який момент її можна вихопити. Включення цих елементів до символіки герба означає, що українська держава перебуває під надійним захистом.

Жовто-сині кольори символізують велич, красу, безкрайнє небо і безмежні простори пшеничного українського поля. У духовному плані синій колір символізує духовну зрілість, а жовтий — нескінченність людського життя. А у поєднанні ці два кольори знаменують взаємозв'язок минулого і майбутнього. Девіз «З нами Бог і Україна», стверджують автори законопроекту, є уособленням міжчасового об'єднання народу, присутності повсякчасної віри у силу й могутність своєї держави. Калина — це символ України-дівчини, материнства і любові. Калина вважається «деревом життя», що пов'язує минуле з майбутнім, символізує опору молодих поколінь на старші, розвиток і стрімкий рух уперед.

Автором зображення герба стала київський геральдист Олена Тарасюк.

Юліана ШЕВЧУК.

ФОТОФАКТ

В Українському домі відкрито документальну виставку «Провісники свободи, державності і демократії. Народному руху України — 20 років» і презентовано однойменний збірник документів, підготовлений Центральним державним архівом суспільних об'єднань України.

Фото Олександра КОСМАЧА (Укрінформ).

«Успіх приходить до того, хто працює заради людей»

вважає Володимир Ганага, Петрівський сільський голова Красногвардійського району Автономної Республіки Крим.

САМОВРЯДУВАННЯ

«Петрівка — моє рідне село», «Я пишаюся Петрівкою» — такі плакати висять на в'їзді до села. І це не порожні гасла. У селах, які належать до Петрівської сільської ради, люди живуть добре. А все тому, що турбота про людей для Володимира Ганаги стала справою життя.

Перші досягнення

До обрання сільським головою Володимир Михайлович завідував спортивним комплексом Петрівки. Такого спорткомплексу, мабуть, немає в жодному селі Криму — два басейни, спортивні, танцювальні, тренажерні зали. І все це працює на селян, до того ж за відвідування спорткомплексу вони платять символічну ціну. Сільський голова робить все, щоб громада жила гідно, щоб передусім вирішувалися її соціальні питання.

З березня 2006 року, коли В. Ганагу обрали сільським головою, він щодня доводить односельцям і собі, що вони в ньому не помилилися. Адже за ці три роки йому і його команді вдалося наростити соціальний потенціал сіл, що входять у сільраду.

А почав він із найгострішої проблеми — доріг. Це задоволення не з дешевих, тим паче на селі. Але Володимир Ганага розумів: розв'язавши цю проблему, він розв'яже і безліч інших — підвезення дітей до школи, доставку важкохворих до районної та республіканської лікарні. А також проблему під'їзних доріг до базових бюджетоутворюючих підприємств на території сільської ради, а це — СТОВ «Дружба народів», ЗАТ "Дружба народів Нова", ЗАТ "Кримська фруктова компанія". На сьогодні відремонтовано практично всі дороги сільської ради, обладнано автобусні зупинки.

Не зупинятися на досягнутому

Команда Ганаги взялася впорядкувати, а фактично відбудувати заново, сільські ФАПи, амбулаторію в селі Красна Поляна, відремонтувати сільський Будинок культури. Нині амбулаторія стала справжнім медичним центром з сучасним обладнанням. Високий рівень медичного обслуговування населення відзначили навіть фахівці міжнародних організацій, котрі побували там.

А фонтан у центральному парку Петрівки! Такого не знайдеш, напевно, у жодному селі України. «До його відкриття, — каже В. Ганага, — ми доклали максимум зусиль і, звичайно, коштів. Сьогодні, коли я проходжу повз нього, у мене душа радіє, як діти хлюпаються в його воді».

— Скептики мені казали: «Володимире, сьогодні криза, життя складне, не до фонтанів селянам». А я їм відповідав: «Я знаю, роблю правильно. Тому що цей фонтан даруватиме людям радість. Це ковток чистого повітря в жаркому кримському степу. Розуміння того, що цим повітрям дихатимуть мої односельці, наші діти — рухало мною», — каже сільський голова.

На вулицях Петрівки відновлено нічне освітлення. Почуватися спокійно і безпечно селяни можуть тепер і в нічний час. Другий рік поспіль вулиці Петрівки патрулюють дільничні інспектори й загони дружинників. Діти в селах не кинуті напризволяще. Сільська рада у всіх селах встановила дитячі майданчики. Але не майданчики в їхньому звичайному вигляді, а багатофункціональні дитячі містечка. Де можна не тільки відпочивати, а й розвивати свою витривалість, силу. Щоліта разом з районним відділом освіти депутати сільради організують при школах групи так званого подовженого дня. На початок навчального року сільрада дарує школам, а їх чотири, телевізори, комп'ютери, музичні інструменти. У школах сіл Миролюбівка та Кремнівка з'явився спортивний інвентар, у сільських клубах встановлено тенісні столи. Повноцінно працює сільський дитячий садок «Червона Шапочка».

А Петрівський Будинок культури — і клубом назвати не можна. Це справжній сільський театр. За останні роки на його сцені виступали зірки української та російської естради — «Машина времени», «Аквариум», «Мумий Тролль», «Земляне», Олег Скрипка, Володимир Кузьмін, Кузьма, Олександр Іванов та ін. Щомісяця Кримський український музичний театр драми і комедії показує спектаклі для дітей і дорослих, проходять циркові вистави.

Повноцінно почав працювати після капітального ремонту й спорткомплекс. Розмаїття спортивних секцій приваблює не лише молодь, а й дорослих. Петрівка пишається тим, що вона виростила призерів чемпіонатів світу та Європи, чемпіонів України з греко-римської боротьби. У спорткомплексі проводять змагання міжнародного рівня з цього виду спорту. А скільки років хлопчики мріяли про футбольне поле. І ось 2008 року в Петрівці побудували майданчик зі штучним покриттям для гри в міні-футбол.

Проблеми наші й розв'язувати їх нам самим

Ганага не сидить на місці. Він шукає форми самоорганізації селян. Приміром, за його ініціативи було організовано в селі Красна Поляна громадський сільський комітет, організаційне ядро якого склали громадсько-активні й шановані селяни.

— Сільський комітет, — каже Володимир Михайлович, — це держава в державі. Виникла проблема — зібралися, обговорили. Потрібні гроші — звернулися до селян. За фінансами, яких бракує, звернулися до сільської ради. Дивишся, і проблему розв'язано. Ми хочемо, щоб селяни не сподівалися на доброго дядю, а самі вирішували свої нагальні питання.

Прикладом може служити й те, що в степовому районі Криму проблем із цілодобовою подачею води в селах сільради немає. Була проблема з водопостачанням села Ізвесткове, але й її розв'язали завдяки депутату сільради Любові Чебатуро. Вона особисто обійшла всі подвір'я, поспілкувалася з людьми. Вони зібрали частину грошей, ще частину внесло СТОВ «Дружба народів». Тепер в Ізвестковому діє дві водонапірні башти. Води вистачає і для тваринницької ферми, і для поливу присадибних ділянок, і ціна нижча від середньорайонної.

Не забувають у Петрівці й про літніх людей. Три роки поспіль проводять День людини похилого віку, в селі постійно вшановують ветеранів праці й війни. А якщо ви в шлюбі більш як 50 років, то знайте, на ваше сімейне свято прийдуть не тільки ваші друзі, а й керівництво сільради. До того ж прийдуть із подарунками і запросять на святковий концерт. У 2009 році до Дня Перемоги у Великій Вітчизняній війні вийшла книжка спогадів дітей війни Петрівської громади, авторами якої є сільський голова В. Ганага та голова ради ветеранів С. Стальцов.

Сільському трудівнику — шана і повага

Не дає спокою сільському голові Володимиру Ганазі й чинна в країні система планування місцевих бюджетів. Петрівська сільрада є самодостатньою. От якби давали можливість їй розпоряджатися заробленими коштами, то багато проблем можна було б розв'язувати на місці. А так доводиться на всіх рівнях державної влади доводити, що, крім захищених статей бюджету, треба утримувати і спортивний комплекс, клуб, ремонтувати дороги тощо.

Цього року сума вилучення фінансових коштів зросла до 60 відсотків, порівняно з 30 відсотками в 2006 році й фактично перевищила 3 млн. гривень. «Виходить, чим більше працюєш, тим більше в тебе забирають і тим менше коштів залишається на розвиток сіл», — нарікає на нинішню бюджетну політику держави Володимир Михайлович. А от якби було навпаки, то села сільради не можна було б упізнати через декілька років.

— Необхідно також внести зміни до законодавства про виділення земельних ділянок за межами Південного Берега Криму, спростивши процедуру в степовій та іншій безперспективній місцевості. Треба зробити так, щоб орендар платив податки з моменту видачі йому дозволу на розробку технічної документації на землю, а не тоді, коли він уже користується землею, — зазначає В. Ганага. — Адже сьогодні вигідно підприємцеві зволікати з оформленням документів і нічого не платити.

Велика надія у Володимира Михайловича на нещодавно створену асоціацію сільських і селищних голів. Вірить він, що Україна здолає всі труднощі, і сільський трудівник посяде гідне місце в країні, адже сільські громади об'єдналися заради благополуччя людей.

Георгій ВЕРВЕС.

ГОЛОС УКРАЇНИ № 176 (4676)
СУБОТА, 19 ВЕРЕСНЯ 2009

Здійснення віковічної мрії

ПОЧАТОК У ПОПЕРЕДНЬОМУ НОМЕРІ

1 листопада, о 6-й годині вечора, під головуванням Голови Ради Союзу депутата А. А. Андреєва відбулося спільне засідання Ради Союзу і Ради Національностей Верховної Ради СРСР для розгляду заяви Повноважної Комісії Народних Зборів Західної України. Слово для виголошення заяви одержав член Комісії М. І. Панчишин. Зачитавши текст декларації про входження Західної України до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки, він передав рішення Українських Народних Зборів головуючому. Після цього звернувся до депутатів з такими словами: «Від імені Українських Народних Зборів, від лиця всіх народів Західної України, віднині вільних, віднині осяяних сонцем нового життя, ми просимо Верховну Раду Союзу Радянських Соціалістичних Республік включити Західну Україну до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки і тим самим з'єднати український народ в єдину державу, покінчити з віковим роз'єднанням...».

В обговоренні Заяви Повноважної Комісії Народних Зборів Західної України виступили: член Повноважної Комісії І. Ю. Кравчук, депутат О. О. Богомолець, члени Повноважної Комісії К. Й. Студинський і О. С. Кузьминська, депутат О. Є. Корнійчук, члени Повноважної Комісії Г. В. Гаврищук і У. В. Єфимчук-Дячук.

Цікава і значуща наступна обставина. Усі промовці — члени Повноважної Комісії виголошували свої виступи рідною, українською, мовою, О. С. Кузьминська — польською.

На завершення обговорення виступив заступник Голови Ради Народних Комісарів СРСР А. Я. Вишинський. Від імені уряду СРСР він вніс на затвердження Верховної Ради СРСР проект Закону про включення Західної України до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік і возз'єднання її з Українською Радянською Соціалістичною Республікою. Роздільним голосуванням по палатах Верховна Рада СРСР одноголосно затверджує Закон.

У цьому історичному документі писалось: «Верховна Рада Союзу Радянських Соціалістичних Республік, заслухавши заяву Повноважної Комісії Народних Зборів Західної України, постановляє:

1. Задовольнити просьбу Народних Зборів Західної України і включити Західну Україну до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік із возз'єднанням її з Українською Радянською Соціалістичною Республікою.

2. Доручити Президії Верховної Ради призначити день виборів депутатів у Верховну Раду СРСР від Західної України.

3. Запропонувати Верховній Раді Української Радянської Соціалістичної Республіки прийняти Західну Україну до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки».

Рішення Верховної Ради СРСР стало важливою віхою в історії українського народу. Цим були здійснені вікові надії та стремління народних мас західноукраїнських земель до возз'єднання з своїми єдинокровними братами.

З Москви Повноважна Комісія Народних Зборів прибула до Києва. Тут 13 листопада о 6-й годині 10 хвилин вечора в залі засідань Верховної Ради УРСР розпочала роботу Позачергова третя сесія Верховної Ради Української РСР першого скликання. На розгляд сесії було винесено одне питання — заява Повноважної Комісії Народних Зборів Західної України. Голова Верховної Ради УРСР М. О. Бурмистенко від імені вищого органу державної влади Радянської України привітав членів Повноважної Комісії і слово для заяви від її імені надав П. І. Франку.

Той доповів депутатам Верховної Ради УРСР про рішення Народних Зборів Західної України і від імені народу західноукраїнських земель попросив «включити Західну Україну в склад квітучої Радянської України, назавжди возз'єднавши український народ, покінчивши з нашою роз'єднаністю, що принесла нам стільки горя». «Повноважна Комісія, — заявив син відомого письменника-революціонера, — безмежно щаслива, що виступає сьогодні тут, перед соціалістичним парламентом нашої рідної і єдинокровної квітучої, вільної Радянської України, як представник тієї частини трудящих українців, які до історичного 17 вересня 1939 року були пригноблені, а віднині — волею народу Західної України, волею всіх народів СРСР, рішенням Позачергової П'ятої сесії Верховної Ради Радянського Союзу — є повноправними громадянами Союзу Радянських Соціалістичних Республік».

Першого дня в дебатах з обговорення Заяви Повноважної Комісії Народних Зборів Західної України виступили семеро промовців: чотири члени Повноважної Комісії: робітниця зі Львова М. С. Кіх, бідняк з Тернопільщини М. Й. Олексюк, представниця польського народу робітниця із Станіславщини М. В. Ридзь, селянка з Рогатинського повіту Г. Г. Гоголь, депутати Верховної Ради УРСР: народний артист республіки Гнат Юра, відома ланкова М. В. Гнатенко, президент АН УРСР, академік О. О. Богомолець.

Пропоную ознайомитися з враженнями майстрів пера про роботу цієї історичної сесії. Відомий драматург Іван Кочерга писав: «Ми живемо в часи, коли кроки історії відчуваються з особливою силою. Багато з нас власними ногами переступали 17 вересня той поріг, який переступала в цей день історія разом з Червоною Армією свободи. А в незабутній день 13 листопада ми бачили, як кращі сини визволеного братнього народу входили під грім привітань в мармурову залу Українського Парламенту, щоб заявити на весь Радянський Союз, на всю Україну, на весь світ, що настав нарешті довгожданий, вимріяний і викоханий поколіннями день. День, що привів народи Західної України до своїх братів, день, що назавжди «поклав край віковому роз'єднанню українського народу».

Тепер ми знаємо, ми бачили на власні очі — як воно буває, як відбуваються неповторні моменти історії».

А Володимир Сосюра цій події присвятив спеціальний вірш «На сесії»:

Сіяє нам сонце з лазурних висот,
і музика хвилями лине...
Обранці народу єднають народ
на Раді Верховній Вкраїни.
І кожнеє слово західних братів
у кожному серці лунає,
і оплесків грози, як радісний спів,
гуркочуть од краю й до краю...

14 листопада 1939 року об 11-й годині ранку розпочалося друге, заключне, засідання Позачергової сесії Верховної Ради УРСР. В обговоренні Заяви Повноважної Комісії взяли участь: селянин з Тернопільщини І. М. Павлик, народний артист республіки Іван Паторжинський, представник Дрогобиччини І. Ф. Божик, депутат від Ворошиловградщини П. В. Пономаренко, львівський композитор В. О. Барвінський, народний артист республіки Олександр Крамов, професор Львівського університету К. Й. Студинський і селяни Л. Г. Малакуш із Крем'янецького та У. В. Єфимчук-Дячук із Рівненського повітів.

Потім з промовою виступив Голова Ради Народних Комісарів Української РСР Л. Р. Корнієць. Від імені Уряду Радянської України він вніс на затвердження Верховної Ради проект Закону про прийняття Західної України до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки.

Депутати Верховної Ради УРСР одноголосно приймають цей Закон, який гласив:

«Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки, заслухавши заяву Повноважної Комісії Народних Зборів Західної України, постановляє:

1. Вітати всемірно історичну постанову Верховної Ради СРСР від 1 листопада 1939 року про включення Західної України до складу Радянського Союзу.

2. Прийняти Західну Україну до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки і возз'єднати тим самим великий український народ в єдиній Українській державі».

Так було здійснено перший крок до збирання воєдино усіх українських земель. Другим стало включення до складу Української РСР 2 серпня 1940 року Північної Буковини і Хотинського, Акерманського та Ізмаїльського повітів Бесарабії. А завершальним акордом став укладений 29 червня 1945 року Договір між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Чехословацькою республікою, згідно з яким «Закарпатська Україна возз'єднувалася зі своєю споконвічною батьківщиною — Україною і включалася до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки».

На тверде переконання депутата Українських Народних Зборів академіка П. Т. Тронька, декларації Народних Зборів та наступні рішення вищих законодавчих органів СРСР і УРСР — «це були акти історичної справедливості. Було зроблено вирішальний крок по шляху консолідації української нації».

Газета «Комуніст», оцінюючи значимість сесії, 16 листопада 1939 року у передовій статті «В єдиній Українській радянській державі» наголошувала:

«Цей день увійде в історію українського народу як одна з найзнаменніших дат. Віднині український народ з'єднаний. З'єднана українська земля... Від Карпат і до Північного Кавказу лунає тріумфальна пісня українського народу — господаря землі великої. На вишках Борислава, на шахтах Донбасу, на берегах Дніпра і Бугу святкує своє з'єднання вільний народ, народ-переможець».

На прийомі, влаштованому урядом УРСР та ЦК КП України на честь членів Повноважної Комісії Народних Зборів Західної України, М. С. Хрущов говорив: «Немає тепер Західної України і Східної України. Є єдина Радянська соціалістична Україна. Є великий український народ, з'єднаний в Українській Радянській державі».

Законодавчі історичні акти Радянської держави скріпили волевиявлення робітників і селян визволеного краю, їх одностайні думи й помисли: разом у спільній багатонаціональній сім'ї будувати нове життя.

Відповідно до прийнятих рішень на всій території західних областей Радянської України створювались органи місцевого управління, впорядковано адміністративно-територіальний поділ. 4 грудня 1939 року було утворено шість нових областей: Волинську, Дрогобицьку, Львівську, Ровенську, Станіславську і Тернопільську, а 17 січня 1940 року — 119 сільських і 78 міських районів та 5020 сільських та селищних Рад.

24 березня 1940 року в західних областях України відбулись вибори до Верховної Ради СРСР та Верховної Ради УРСР. За кандидатів єдиного блоку комуністів і безпартійних голосували понад 98 процентів виборців. Було обрано 33 депутати у Верховну Раду СРСР і 80 у Верховну Раду Української РСР.

15 грудня 1940 року пройшли перші вибори до місцевих Рад депутатів трудящих. У місцеві органи державної влади трудящі західних областей обрали 79 038 депутатів.

Всебічна допомога трудящим західних областей України з усіх союзних республік, значні асигнування дали можливість закласти основи індустріального розвитку колись відсталого аграрного регіону. В 1940 році тут функціонували 53 підприємства наркоматів союзного підпорядкування та 2868 — наркоматів республіканського підпорядкування, на яких було зайнято 161381 працюючий. Протягом року ці 2921 підприємств випустили продукції на суму 744,47 мільйона карбованців.

Ця турбота держави та безкорислива допомога радянських республік, зокрема Російської Федерації, була вирішальною умовою не тільки промислового розвитку західних областей УРСР, а й створення потужної бази сільського господарства, переведення одноосібних селянських господарств на соціалістичні рейки. Перший колгосп у західних областях УРСР було організовано на початку 1940 року в с. Уховець Ковельського району на Волині. Перша сільськогосподарська артіль на Буковині організувалася в кінці січня 1941 року в с. Ленківцях Кельменецького району. Напередодні Великої Вітчизняної війни в західних областях, включаючи і Чернівецьку, вже діяло 2665 колгоспів, які об'єднували 177,1 тисячі селянських дворів. Вони господарювали на 609 тисячах гектарів землі і мали в своєму розпорядженні 105,6 тисячі робочих коней.

Великі кошти виділив Радянський уряд і на культурне будівництво. Так, з державного бюджету в сумі 1244,1 мільйона карбованців, затвердженого четвертою сесією Верховної Ради УРСР, для західних областей УРСР на соціально-культурні заходи виділялося 750,2 млн. карбованців, з них на освіту — 546,8 мільйона карбованців, тобто майже в 25 разів більше, ніж було асигновано урядом буржуазно-поміщицької Польщі в 1938 році.

Зримі перетворення, що кардинально змінювали життя трудящих краю, яскраво описала у статті «Дорога до нових днів» польська та радянська письменниця, депутат Верховної Ради СРСР Ванда Василевська: «Немов граничним пунктом значиться у твоєму житті — перший рік. Перший рік, коли ти нарешті живеш на своїй землі... Перший рік, коли ти нарешті живеш вільним, працюєш на себе, сам куєш свою долю». І далі письменниця стверджує: «Кожна лікарня, організована на визволених землях, кожна нова школа, кожний дитячий садок, кожна фабрика — свідоцтво твоєї правди. Підтверджує її кожний колгосп на колишній панській землі, кожний радгосп, який підносить добробут твоєї країни».

«Оглянься навколо себе і подивись, що вже зроблено, — закликає В. Василевська. — Побачиш поламані бар'єри ненависті, які колись стояли між людьми різних національностей. Побачиш лікарні і санаторії там, де раніш єдиним вихователем була вулична канава. Побачиш повні руки праці там, де раніш було безробіття. Побачиш селянські плуги на землі, що раніш була власністю однієї людини.

Подивись на себе і радій тим, що вже зроблено. І обчисли, що ще треба зробити. І глянь у майбутнє. З перспективи року праці й досвіду глянь у майбутні дні».

Та на заваді стала війна, нав'язана Радянському Союзові гітлерівською Німеччиною. З перших же днів Великої Вітчизняної територія молодих радянських областей стала ареною жорстоких боїв. Тисячі людей влилися в лави Червоної Армії.

Після відходу радянських військ на боротьбу з окупантами піднялися народні месники — підпільники і партизани. Особливо активно партизани діяли у Волинській і Ровенській областях. На території Львівської, Станіславської (нині Івано-Франківська), Тернопільської і Дрогобицької областей діяла підпільно-партизанська антифашистська організація «Народна гвардія імені Івана Франка». В 1943 році партизанське з'єднання під командуванням Ковпака здійснило знаменний Карпатський рейд. У західні області здійснили рейди партизанські з'єднання під командуванням П. Вершигори, М. Наумова, Я. Мельника, І. Артюхова, Б. Шангіна, М. Шукаєва, В. Чепіги, С. Чижова; туди перебазувалося з'єднання під командуванням двічі Героя Радянського Союзу О. Федорова (на Волинь). Ряд подвигів у Рівному та Львові здійснив легендарний розвідник Герой Радянського Союзу М. Кузнєцов із партизанського загону спеціального призначення «Переможці» під командуванням полковника Д. Медведєва.

На початок 1944 року активну боротьбу з гітлерівськими окупантами на території західних областей України вели в партизанських загонах і групах близько 20 тисяч чоловік, у комуністичному підпіллі — понад 5 тисяч осіб.

У 1944 році (дорогою ціною — 527 тисяч синів і дочок усіх націй і народностей Союзу РСР) визволення прийшло на землю західних областей УРСР. Радянські воїни продемонстрували зразки мужності та відваги. Майже двісті з них за подвиги на території краю були удостоєні високого звання Героя Радянського Союзу. 228 з'єднань і частин носять почесні найменування Володимиро-Волинських, Станіславських, Львівських, Рава-Руських, Дрогобицьких, Прикарпатських.

Понад 750 тисяч вихідців із західних областей воювали на фронтах Великої Вітчизняної війни. Більше 20 з них стали Героями Радянського Союзу.

Жахливими були наслідки трирічного «господарювання» фашистських загарбників. Сотні спалених, зруйнованих і понівечених сіл, понад 2 мільйони замучених і розстріляних, майже 530 тисяч вигнаних на каторгу до Німеччини -ось масштаби злодіянь гітлерівців. Народному господарству західних областей було завдано збитків на суму понад 57 мільярдів карбованців.

Ще не закінчилась війна, а партія й уряд уже накреслили конкретну програму відбудови зруйнованого господарства. Одним з перших актів цієї програми була постанова Державного Комітету Оборони від 13 грудня 1944 року «Про відбудову і розвиток промисловості, транспорту та міського господарства Львова». Важливу роль у виконанні економічних завдань соціалістичного будівництва в західних областях відіграла постанова РНК Української РСР та ЦК КП(б) У «Про заходи по відбудові та дальшому розвитку господарства у Львівській, Станіславській, Дрогобицькій, Тернопільській, Ровенській, Волинській і Чернівецькій областях на 1945 рік» від 7 травня 1945 року.

Для координації соціалістичного будівництва 21 грудня 1944 року при уряді УРСР було створено раду допомоги західним областям, яку очолив заступник голови РНК Л. Корнієць. У сорока республіканських наркоматах вводилися посади заступників — міністрів з питань розвитку західних областей УРСР. З грудня 1945 року відділ західних областей функціонував також у ЦК КП(б) У.

Подолати відсталість західних областей УРСР допомогли великі капіталовкладення, а також залучення численних спеціалістів. Уже в 1944 році на відбудову народного господарства було витрачено понад 100 мільйонів карбованців. У 1945 році на капітальне будівництво відпускалося із союзного і республіканського бюджетів 300 мільйонів карбованців.

ЦК КП(б) У з часу визволення західних областей до липня 1946 року направив сюди 86 тисяч партійних, радянських господарських та інших працівників. З випускників вузів і технікумів лише в 1946 році сюди було надіслано 15 519 чоловік, з них 9517 — вчителів, 658 — лікарів, 4584 працівники середнього медперсоналу.

На початку 1945 року промисловість краю досягла 35 процентів рівня 1941 року, в ній було зайнято близько 50 процентів довоєнної чисельності робітників.

У прийнятому у березні 1946 року Верховною Радою СРСР «Законі про п'ятирічний план відбудови й розвитку народного господарства СРСР на 1946—1950 роки» йшлося про те, що в 1950 році західні області УРСР мали перевищити випуск промислової продукції 1940 року більш як удвічі. Особлива увага приділялась індустріалізації Львова, перетворенню його у великий промисловий центр країни, а також якнайшвидшій відбудові і розвитку усіх галузей народного господарства і культури Закарпаття. Цей закон, інші рішення ЦК партії і Радянського уряду стали програмою прискореного соціально-економічного розвитку возз'єднаних земель. Західні області повністю включилися в єдиний соціалістичний господарський процес і розвивалися як складова, невід'ємна, рівноправна частина великої багатонаціональної держави.

Накреслені плани індустріалізації краю завдяки постійній братерській допомозі всіх радянських народів втілювалися у життя. Наприклад, у будівництві таких заводів, як «Львівсільмаш», автонавантажувачів, автобусний, велосипедний у Львові, Коломийський сільськогосподарського машинобуду-

Цей день увійде в історію українського народу як одна з найзнаменніших дат

вання, Дрогобицький, Чернівецький машинобудівні та інших брали участь понад 150 підприємств країни. Для будівництва одного з перших промислових гігантів індустрії Львова — електролампового заводу із Свердловська надійшло 45 вагонів різного устаткування. Одночасно на завод приїхали 600 кваліфікованих робітників та 130 інженерно-технічних працівників. Протягом 1946 року завод одержав з московських, новосибірських, казанських, іжевських і свердловських підприємств 400 найновіших верстатів. Із Саратова в липні 1946 року був перебазований до Львова завод телеграфної апаратури. Всього до 1949 року для львівських підприємств з різних міст Радянського Союзу надійшло 8215 одиниць різноманітного промислового устаткування. Для відновлення Борислава було поставлено устаткування майже на 278 мільйонів карбованців.

На початку 1945 року в містах західних областей не вистачало понад 100 тисяч кваліфікованих робітників. Здійснення широкої програми індустріалізації постійно збільшувало потребу в кадрах. У 1946—1950 роках на постійну роботу в західні області прибуло 20 тисяч кваліфікованих робітників, понад дві тисячі інженерів і техніків.

Підсумки першої повоєнної п'ятирічки свідчили — темпи розвитку промисловості у західних областях УРСР були значно вищі, ніж загалом у республіці. Якщо рівень промислового виробництва в УРСР у 1950 році перевищив довоєнний на 15 процентів, то у західних областях він зріс у 2,3 разу. Темпи промислового розвитку залишались високими і в наступні роки.

У перші повоєнні роки в західних областях здійснювалася суцільна колективізація сільського господарства, тому держава подбала про економічне зміцнення організованих тут колгоспів. Уже в 1945 році колективним та одноосібним господарствам було передано понад 1600 тисяч пудів насіння, для придбання худоби та сільськогосподарського інвентаря надано близько 1,5 мільйона карбованців довгострокових кредитів. В 1946 році селянські господарства одержали від держави 39,9 тисячі тонн насіннєвої позики, понад 90 тисяч тонн мінеральних добрив і більш як на 34 мільйони карбованців кредиту. ЦК КП(б)У і Рада Міністрів з 1944 року по 1951 рік відрядили в західні області на постійну роботу близько 19 тисяч спеціалістів. За путівками Міністерства земельних справ РРФСР до середини 1946 року прибуло 1500 агрономів, механізаторів, ветлікарів, зоотехніків. У листопаді 1948 року були організовані екскурсії західноукраїнських селян у колгоспи східних областей України та інші республіки. Після цього в усіх західних областях відбулися наради передовиків сільського господарства. В їх роботі взяли участь 135 колгоспників із східних областей.

Усе це зіграло важливу роль в агітації за колгоспний лад. На кінець жовтня 1949 року було організовано 6 тисяч колгоспів, в яких об'єднались 61 процент селянських господарств, а в Чернівецькій області — 91, Волинській — 89, Дрогобицькій — 85, Закарпатській — 70 відсотків. До кінця 1949 року ці області в основному завершили кооперування селянських господарств. Весною 1950 року завершили колективізацію Львівська, Ровенська, Тернопільська і Станіславська області. На 1 липня 1950 року близько 1,5 мільйона (98 відсотків) селянських господарств об'єднались у 7190 колгоспів.

За високі врожаї сільськогосподарських культур і успіхи у розвитку тваринництва в 1949—1950 роках 60 колгоспникам присвоєно високі звання Героя Соціалістичної Праці і понад 5 тисяч трудівників нагороджено орденами і медалями СРСР.

Братерське співробітництво радянських народів стало могутнім чинником розвитку культури і освіти західноукраїнських областей. Протягом 1944/45 навчального року сюди було завезено майже два мільйони підручників, 2,3 мільйона зошитів, понад півмільйона олівців. У 1945—1950 роках у школи західних областей за скеруванням Міністерства освіти УРСР прибули 34,5 тисячі вчителів. На постійну роботу сюди було відряджено 938 наукових працівників. До 1946 року бібліотеки РРФСР надіслали в західні області 250 тисяч книжок, понад 100 тисяч примірників художньої та політичної літератури надійшло із східних областей республіки.

Звідти було переміщено деякі театральні колективи — Запорізький театр драми імені М. Заньковецької, Харківський театр юного глядача імені М. Горького, Російський драматичний театр Радянської Армії (Одеса) — до Львова, Золочівський драмтеатр (Харківщина) — до Ровно, Миргородський пересувний музично-драматичний театр — до Луцька, Кременчуцький, Охтирський пересувні театри — до Хотина та Чорткова.

За короткий відрізок часу в західних областях було створено всі умови для піднесення економіки, зростання матеріального достатку, розквіту культури, освіти та науки.

Безумовно, в цьому історичному процесі були не лише світлі, а й трагічні сторінки. Занадто швидкими темпами осуспільнили засоби виробництва в промисловості, націоналізовані дрібні, в тому числі ремісничі підприємства. Немало перегинів допускалось і в розвитку колгоспного будівництва, що знижувало привабливість соціалістичних перетворень на селі. Мали місце порушення радянських законів і неправильне ставлення до місцевого населення зі сторони частини направлених із східних областей керівних кадрів, особливо правоохоронних органів. Виявлялась політична недовіра колишнім членам КПЗУ, несправедливо розпущеної в 1938 році.

Але в підсумку не це було визначальним. Західноукраїнський регіон розвивався шляхом соціалістичних перетворень, і до рубежу 50—60-х років тут, хоча і з деформаціями, ціною немалих жертв були створені основи соціалістичного життя.

На жаль, не вдалося оминути свого роду фактично громадянської війни. Відбудова народного господарства та завершення соціалістичних перетворень у західних областях УРСР відбувалися в умовах гострої класової боротьби проти націоналістичного бандитизму.

На запитання, яка кількість жертв ОУН-УПА, відповісти надзвичайно важко. За оцінками відомого історика, багаторічного дослідника цих проблем, лауреата премії ЦК Компартії України імені Ярослава Галана В. Масловського, в перші дні німецько-фашистської окупації оунівцями (чи з їх безпосередньою допомогою) в західних областях України було винищено понад 40 тисяч чоловік. В результаті «українсько-польської різанини», як її називає О. Субтельний, у 1943—1944 роках на Волині від рук українських терористів загинули 60—70 тисяч поляків; в Галичині значно більше — 140—150 тисяч. «Сумарно, — пише В. Масловський, — це становить 200—220 тисяч людських життів! А скільки загинуло українців, мирних сільських жителів? Це ще й досі до кінця не підраховано» (Масловський Віталій. З ким і проти кого воювали українські націоналісти в роки Другої світової війни. — М.: 1999. — С. 231, 237.)

Основну частину терористично-диверсійних дій бандерівці у повоєнні роки спрямовували не проти «енкаведистів» (як вони часто пишуть у своїх «хроніках» і «дослідженнях»), а проти місцевого сільського населення. Зокрема, за даними КДБ при Раді Міністрів УРСР, сумарні втрати радянської сторони у 1944—1953 роках дорівнювали 30 676 загиблих, в тому числі 687 співробітників НКДБ—МДБ, 1864 співробітники органів внутрішніх справ, 3199 військовослужбовців, 2590 бійців винищувальних батальйонів та 314 голів колгоспів, 15355 колгоспників і селян, 676 робітників, 1931 представники інтелігенції, 860 — дітей, людей похилого віку, домогосподарок.

Отож співставимо: 687 «енкеведистів» і 15355 колгоспників та селян! Вели війну переважно з мирним населенням. А про що свідчать останні цифри (діти, люди похилого віку, домогосподарки — 860 осіб)? Про таке: націоналісти безжалісно вбивали не тільки невинних людей, а навіть дітей.

В. Масловський ставить під сумнів цифри, які КДБ УРСР оприлюднив у лютому 1990 року про те, що від рук бандерівців у повоєнний час загинули понад 30 тис мирних радянських громадян і близько 25 тисяч військовослужбовців. Автор стверджує, що в цифрі 30 тисяч не знайшлося порахунку тим, кого бандерівці насильно відвели в ліс і там жорстоко закатували, як і тим, котрі були кинуті з каменем на шиї в озера та річки. В офіційних донесеннях не значаться досі й ті, які «пропали безвісти», особливо жителі віддалених хуторів. Органи КДБ вважали, що ці люди самі подалися до лісу. «За моїми підрахунками (а вони також хибують, бо я не мав вичерпних зведень по селах, районах і областях), — пише дослідник, — тільки в повоєнні (1944—1952) роки від рук збройних формувань УПА і служби безпеки ОУН і збройного підпілля ОУН загинуло близько 90 тисяч мирних громадян. Що ж до військовослужбовців, представників органів безпеки та прикордонників (25 тисяч), то ці дані приблизно відповідають дійсності». (Вказана праця. — С. 239).

На тлі цих жахливих даних можна з розумінням поставитися до цифр втрат з боку українських націоналістів. За наведеними в 1957 році даними четвертого управління КДБ при Раді Міністрів УРСР, за 1944—1956 роки в ході бойових операцій, у результаті самогубств та «внутрішнього» терору безповоротні втрати підпілля становили 155108 осіб, з них у східних областях — 1746. За той же період вийшло з повинною 76753 особи. У 1943—1956 роках за всіма «забрвленнями» націоналістичної діяльності було заарештовано 103 866 осіб, з яких 87756 було засуджено.

Тож, співставивши втрати з обох сторін, можна зробити висновок, що «ходові» нині тлумачення про нібито масовий «енкеведистський» терор, який, мовляв, спонукав націоналістів до боротьби за незалежність, не мають під собою підстав. Сучасним апологетам подібних «викрутасів» від лукавого в Україні і поза нею нагадаємо слова листа Тараса Бульби-Боровця (засновника УПА — «Поліської січі») на адресу ОУН (б) — Бандери: «... Чи існувала коли на Україні така революційна організація, якої власний народ жахався гірше від найлютішого ворога, а її членів називав «путярами» та «сокирниками».

Відбудова народного господарства, завершення соціалістичних перетворень, ліквідація націоналістичного бандитизму, постійне піклування з боку Радянської держави, братерська допомога усіх її народів заклали підвалини для прискореного розвитку промисловості західних областей УРСР:

(1940 = 1)	1960	1970	1980	1985	1988
Українська РСР	**3,6**	**8,3**	**14,3**	**16,9**	**19,2**
області:					
Волинська	6,5	15,7	31,6	44,1	51,0
Закарпатська*	-	22,6	49,8	65,8	80,8
Івано-Франківська	4,9	14,4	31,1	39,7	45,8
Львівська	12,0	32,4	62,5	79,1	94,1
Ровенська	6,3	20,5	42,4	54,1	67,8
Тернопільська	4,8	14,2	29,6	38,8	46,5
Чернівецька	5,6	11,5	19,7	24,8	27,9

**/ до 1946 року*

Індустріальне обличчя західних областей УРСР визначали потужні Бурштинська і Добротвірська ДРЕС, Дністровська ГЕС і Ровенська АЕС, високомеханізовані шахти Львівсько-Волинського вугільного басейну, підприємства-гіганти хімічної промисловості Прикарпаття, сучасні машино- та приладобудівні виробничі об'єднання Львова, Чернівців, Ровно, Тернополя. І яке б промислове підприємство не назвати, кожне виникло та зросло завдяки всебічній допомозі трудящих нашої країни. Наприклад, верстати, інше обладнання для спорудження 28-го державного підшипникового заводу в Луцьку поставили колективи Москви, Баку, Вільнюса, Чимкента, Мінська, Житомира та інших міст Радянського Союзу, а також НДР і Чехословаччини. У технікумах Вологди, Саратова, Мінська одержали дипломи техніків-технологів, механіків, наладників понад 300 волинян, які працювали на підприємстві. Робітники заводу удосконалювали свою майстерність у Москві, Ростові-на-Дону, Куйбишеві. Генеральний проект будівництва Ужгородського заводу електродвигунів розробив московський інститут. Організаційно координаційною роботою займався головний відомчий інститут, що знаходився у Володимирі. Конструкторська документація на основну продукцію виготовлялась у Томську та Єревані. Над розробкою технологічних процесів працювали науковці Ленінграда, Харкова та Тбілісі. Обладнання виготовлялося на підприємствах РРФСР, Української, Білоруської, Казахської, Азербайджанської, Узбецької, Естонської, Латвійської та інших республік. На постійну роботу до Ужгорода приїхали спеціалісти з Магнітогорська, Душанбе, Свердловська, Могильова, Орла, Набережних Челнів, інших промислових центрів країни.

Трудові колективи західних областей УРСР виробляли різноманітну продукцію. Так, в середньому за одну добу у Волинській області виробляли 41 легковий автомобіль, на 441 тисячі карбованців машин і устаткування для тваринництва та кормовиробництва, видавали на-гора 7 тисяч тонн вугілля, на Закарпатті — 18 металорізальних верстатів, на 224 тисячі карбованців приладів, засобів автоматизації і запасних частин до них і на 523 тисячі карбованців меблів. Трудящі Івано-Франківщини щодоби давали країні майже 46 мільйонів кіловат-годин електроенергії, 2,2 тисячі тонн нафти, 2,4 мільйона кубічних метрів природного газу. З конвеєрів промислових підприємств Львівщини в 1988 році щодня сходило 7 ковальсько-пресових машин, 3 тисячі штук телевізорів, 9 кранів на автомобільному ходу, 59 автонавантажувачів, 39 автобусів, 127 тонн хімічних волокон і ниток. Один день Рівненщини — це 1,7 тисячі тонн мінеральних добрив, 5881 тонна цементу, Тернопільщини — 1026 тонн цукру, 638 тисяч штук будівельної цегли, на 368 тисяч карбованців сільськогосподарських машин, Буковини — 182 тисячі пар панчішно-шкарпеткових виробів, 23,3 тисячі пар взуття, 41, 5 тисячі погонних метрів бавовняних тканин, майже 60 тонн лакофарбових матеріалів.

Економіка регіону стала невід'ємною складовою частиною єдиного народногосподарського комплексу країни. Причому економічні відносини західних областей УРСР з усією країною набули якісно нового значення. До індустріалізації вони носили характер допомоги економічно відсталому регіону. Завдяки безкорисливій допомозі було досягнуто такого рівня промислового виробництва, який дав можливість значно розширити номенклатуру взаємних поставок готової продукції. Наприклад, якщо в 1940 році у західні області залізничним транспортом прибуло 9,6 мільйона тонн різноманітних вантажів, у 1960 році — 61 мільйон тонн, то в 1976 році — 144,1 мільйона тонн, а їх відправка виросла з 7,6 мільйона тонн у 1940 році до 41,2 мільйона тонн у 1960 році і до 103 мільйонів тонн у 1976 році.

Трудящі краю вносили вагомий вклад в індустріальний розвиток республіки. В середині 80-х років, зокрема, на Львівщині було зосереджене все республіканське виробництво автонавантажувачів, мопедів, конвеєрів, 98 процентів сірки, виготовлялося 96 процентів автобусів, 87 — кранів на автомобільному ходу, 32 — паперу, 25 — картону, 23 — телевізорів, 20 процентів приладів, засобів автоматизації та запасних частин до них.

Важливі види промислової продукції поступали також з інших західних областей України. Наприклад, Тернопільщина виробляла світлотехнічного обладнання 35 процентів, бурякозбиральних комбайнів — 45, бавовняних тканин — 27, цукру — вісім процентів від загальнореспубліканського. Виробничі колективи Буковини давали 93 проценти нафтоапаратури, майже 16 — панчішно-шкарпеткових виробів, близько дев'яти процентів деревностружкових плит. Кожний другий метр льняних тканин, шоста частина фанери, сьомий умовний метр шиферу, восьма тонна цементу в республіці були виготовлені ровенчанами.

Цю та іншу продукцію промислових підприємств західних областей УРСР знали не тільки в усіх союзних республіках, а й у десятках країн світу. У той же час трудящі цих областей добре розуміли, що у цих виробах акумульована праця багатьох народів нашої країни. Так, майже 700 підприємств країни постачали Львівський автобусний завод комплектуючими деталями. Тернопільське виробниче об'єднання «Ватра» мало ділові контакти більше ніж з 1700 підприємствами СРСР. Його продукцію одержували у всіх братніх республіках, вона експортувалася до 40 країн світу. 440 міст СРСР надавали допомогу трудящим Рівненської області. В свою чергу, вироби рівненчан знали в понад 400 містах союзних республік. І таких прикладів братерських зв'язків трудящих західних областей УРСР з усіма союзними республіками в складі єдиного народногосподарського комплексу країни не перерахувати.

За роки соціалістичного будівництва відбулися докорінні зміни у сільському господарстві краю. Валове виробництво зерна на 1940—1989 роки збільшилося в західних областях України в 1,6 рази, цукрових буряків — майже в 19 разів, волокна льону-довгунця — в 9,5 разу, овочів — у 1,3 разу, м'яса і сала — в 4,5, молока — в 3, яєць — в 4,6 разу.

На долю західних областей припадало 14 процентів сільськогосподарських угідь. Тут вироблялося 36 процентів валового збору картоплі, 22 — молока, 16 — м'яса, 15 — яєць і 13 процентів валового збору зернових культур та овочів від республіканського рівня.

За роки Радянської влади докорінно змінився технічний рівень сільського господарства західноукраїнського регіону. Тільки в 1976—1983 роках господарства цих областей одержали майже 60 тисяч тракторів, 42 тисячі вантажних і спеціальних автомобілів, понад 25 тисяч різноманітних комбайнів, багато інших машин і механізмів. Якщо в 1940 році тут нараховувалось лише 1920 тракторів і 76 зернозбиральних комбайнів, то в кінці 1988 року працівники аграрного сектору західних областей мали у своєму розпорядженні 67635 тракторів, 19864 зернозбиральних комбайни та багато іншої сільськогосподарської техніки. В середньому кожен колгосп і радгосп володів 32 тракторами і 9 зернозбиральними комбайнами.

У 1990 році колгоспи західних областей мали 1418,4 мільйона карбованців прибутку, радгоспи — 222,5 мільйона. Рівень рентабельності в колгоспах становив від 25,9 процента в Закарпатській та Івано-Франківській, до 36,8 — у Волинській та Ровенській областях. Рівень рентабельності радгоспів коливався від 17,5 процента (Закарпатська область) до 30,6 процента (Волинська та Ровенська області).

Економічний розвиток західних областей України супроводжувався неухильним підвищенням життєвого рівня трудящих. Грошові доходи в розрахунку на душу населення в 1988 році порівняно з 1960 роком зросли в 5,8 разу. Середньомісячна заробітна плата робітників і службовців за 1960—1990 роки зросла у 3,4 разу, оплата праці колгоспників — у 10,4, а працівників радгоспів — у 4,7 разу. На кінець 1990 року населення західних областей мало вклади в установах Ощадбанку на суму 13,6 мільярда карбованців. Порівняно з 1970 роком вони зросли в 13,6 разу (по УРСР цей показник становив — 9,3 разу).

Роки Радянської влади характеризувалися систематичним поліпшенням житлових умов населення західних областей УРСР. Усього за 1946—1990 роки тут введено в дію житлових будинків загальною площею понад 115 мільйонів квадратних метрів, що майже в 1,6 разу перевищувало весь міський житловий фонд регіону станом на 1990 рік.

У небувалих масштабах велося соціально-культурне будівництво. За 1946—1990 роки в західних областях УРСР споруджено приміщень загальноосвітніх шкіл більше як на 1,6 мільйона учнівських місць, клубів і будинків культури майже на 604 тисячі місць, за 1951—1990 роки — дитячих дошкільних закладів на 395 тисяч місць, лікарень на 64 тисячі ліжок.

Трудящі краю в повній мірі відчували турботу держави про охорону здоров'я. У 1990 році тут працювали понад 41 тисяча лікарів і майже 109 тисяч чоловік середнього медичного персоналу. Порівняно з 1940 роком ці показники зросли відповідно у 8,6 і 11,3 разу. Чисельність лікувальних установ збільшилася за цей період у 2,3, а кількість лікарняних ліжок — у 7,3 разу.

Докорінні перетворення відбулися в галузі освіти. В 1990/91 навчальному році тут нараховувалося 5742 загальноосвітніх школи, де основами знань оволодівали майже півтора мільйона дітей трудящих. Понад 330 тисяч малюків відвідували 3990 дошкільних установи. Порівняно з 1940 роком їх чисельність зросла майже в 10 ра-

ЗАКІНЧЕННЯ НА 6-Й СТОР.

Здійснення віковічної мрії

ПОЧАТОК НА 4—5-Й СТОР.

зів, а кількість дітей, що відвідували дошкільні заклади, збільшилася в 21 раз.

Подальшого розвитку набула вища і середня спеціальна освіта. Якщо на початку 1940/41 навчального року у західних областях (без Закарпаття) нараховувалось 15 вузів, де навчалось 14,5 тисячі студентів, і 70 технікумів із 12,8 тисячами учнів, то на початку 1990/91 навчального року тут функціонувало 25 вузів, у яких здобували освіту 144,5 тисячі студентів, і 136 середніх спеціальних закладів, які щоденно відвідували майже 122 тисячі учнів.

Бурхливо розвивалася наука. У Львові було створено Західний науковий центр АН УРСР. У середині 80-х років в регіоні функціонувало 18 академічних закладів і підрозділів, близько 70 галузевих науково-дослідних і проектно-конструкторських інститутів. У вузах і науково-дослідних установах працювали близько 16 тисяч наукових і науково-педагогічних працівників, у тому числі 15 академіків і членів-кореспондентів Академії наук УРСР і галузевих академій, майже 600 докторів наук, понад шість тисяч кандидатів наук.

Учені Західного наукового центру АН УРСР досягли значних успіхів у зміцненні зв'язків науки з виробництвом, створенні ефективної системи управління науково-технічним прогресом. Досвід організації міжвідомчим науково-виробничих комплексів був схвалений ЦК Компартії України, президією АН СРСР.

Небачений соціальний розвиток західних областей республіки характеризувався не лише створенням тут значного наукового потенціалу, а й величезним збагаченням духовного життя трудящих. Вони мали широкий доступ до здобутків культури всього людства.

Постійно зростав книжковий фонд бібліотек, розширювалося коло їх читачів. У 1990 році в західних областях діяло майже сім тисяч масових бібліотек, книжковий фонд яких становив 73,5 мільйона примірників, у той час як у 1940 році тут у бібліотеках налічувалося лише 1,6 мільйона книг та журналів. За роки радянської влади книжковий фонд бібліотек зріс приблизно у 46 разів, а кількість бібліотек — у 3 рази.

У повсякденне життя трудящих міцно ввійшли радіо, кіно, телебачення, до їх послуг у 1990 році — 6615 клубів, Палаців культури. У Львові, Чернівцях і Ужгороді працювали телестудії.

Невід'ємною духовною потребою трудящих стало кіно. У 1990 у західних областях республіки діяло 6472 стаціонарних кіноустановки (порівняно з 1940 роком їх кількість зросла майже в 20 разів). У духовному збагаченні трудящих важливу роль відігравали музеї. Велику культурно-освітню роботу серед населення проводили 41 державний музей та сотні музеїв і музейних кімнат на громадських засадах.

Ілюстрацією досягнень у культурному будівництві була діяльність творчих колективів 28 театрів та семи філармоній, де працювали відомі майстри сцени.

В умовах соціалістичної дійсності розквітли література і мистецтво західних областей УРСР, відшліфувався талант літераторів і митців.

З творчим натхненням працювали письменники, художники, композитори. У повоєнні роки розкрився багатогранний талант публіциста і громадського діяча Я. Галана, письменників Ю. Мельничука, П. Козланюка, І. Вільде, В. Бабляка, багатьох сучасних прозаїків і поетів, які зробили вагомий вклад в українську літературу.

Гідно поповнювали музичне надбання твори місцевих композиторів. До вершин майстерності піднялися у творчості народний артист СРСР С. Людкевич, якому було присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці, лауреат Державної премії СРСР та Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка, народний артист УРСР А. Й. Кос-Анатольський, лауреат Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка, народний артист УРСР М. Колесса та інші. Далеко за межами нашої країни відомий чудовий голос уродженців Буковини — народних артистів СРСР Д. Гнатюка та С. Ротару. «Життя могло скластися й так, — говорив депутат Верховної Ради СРСР Д. Гнатюк, — що довіку пас би чужі отари, наспівуючи «Вівці мої, вівці» на своїй Буковині, якби не Радянська влада, не свято возз'єднання всіх українських земель в одній Українській Радянській Республіці. І саме завдяки цьому омріяному святу в сім'ї вільній, новій вперше в історії на повен голос заспівали і Прикарпаття, і Закарпаття разом з усім народом. І, мов кришталеві гірські потоки, ринули веселі, стрімкопадні життєрадісні мелодії в замріяне синє плесо лагідної мелодії, і новими барвами засяяла наша сучасна пісенна повінь, якої сьогодні вже не можна уявити без творчого ужинку композиторів самодіяльних, без «Черемшини», що звучить у братній Російській Федерації, Японії, без «Червоної рути» чи «Водограю».

В умовах радянської дійсності розквітла, збагатилася новим змістом творчість художників, скульпторів і архітекторів — А. Манастирського, О. Кульчицької, Й. Бокшая, А. Ерделі, сучасних митців.

Трудящі Івано-Франківщини по праву пишалися творчістю свого земляка народного художника СРСР, дійсного члена Академії мистецтв СРСР, Героя Соціалістичної Праці В. Касіяна.

Одним з важливих показників зростання духовної культури трудящих є розвиток книгодрукування, засобів масової інформації. В західних областях УРСР плідно працювали два республіканські видавництва — «Каменяр» у Львові і ордена Дружби народів «Карпати» в Ужгороді і видавництво при Львівському університеті видавничого об'єднання «Вища школа». В регіоні видавалося близько 300 газет, щомісячний літературно-мистецький та громадсько-політичний журнал Спілки письменників України «Жовтень».

У західних областях дружно жили і працювали представники майже 90 національностей, згуртованих спільною метою та ідеологією, єдиним прагненням зміцнювати дружбу народів, свою багатонаціональну соціалістичну Батьківщину. Чимало синів і дочок багатьох народів Союзу РСР назавжди пов'язали життя з возз'єднаним краєм, щоб вносити і свій вклад у його економічний, соціальний і духовний розквіт. Ось, наприклад, що з цього приводу говорив голова колгоспу «Дружба» Підволочиського району Тернопільської області, Герой Соціалістичної Праці, ветеран Великої Вітчизняної війни П. М. Макаров: «У березні 1944 року визволяв Тернопільщину від німецько-фашистських загарбників. Із серпня 1945 року я, син забайкальського селянина, пов'язав свою долю з надзбручанським краєм, з його чудовими людьми. Він став для мене другим домом, тут я знайшов особисте щастя. Моя дружина за національністю полька, зять —молдаванин, дві невістки — українки. І всі ми як радянські громадяни почуваємо себе повноцінними членами трудового колективу, господарями своєї долі».

Цікавий епізод описав у львівських акварелях «Леви і брук» Роман Федорів. Письменник розповів про бригадира виробничого об'єднання «Кінескоп», Героя Соціалістичної Праці А. Є. Фау, з яким у складі львівської делегації їздив до побратимів по соціалістичному змаганню на береги Волги. Виступаючи на Ульяновському автомобільному заводі, Анатолій Євгенович сказав, що він також волжанин, народився у Саратові, але ще малим хлопцем після війни разом з батьком і батьковим заводом телеграфної апаратури переїхав до Львова. «У Львові я виріс, Львів вивів мене в люди, у Львові мене удостоїли високої честі —я став Героєм Соціалістичної Праці. У мене, отже, дві матері — Росія і Україна, обох я люблю. Учора, стоячи над Волгою, яку я не бачив із самого дитинства і за якою стужився, як за дорогою людиною, я думав про свій Львів».

Після мітингу, коли хтось жартома спитав, чи Анатолій Євгенович не збирається повернутися назад на Волгу, Фау відповів:

— Людина — не перекотиполе. Приростає ж вона корінням до землі. Тим більше, коли ця земля львівська, — закінчив він українською мовою.

Йому довго аплодували.

Так за короткий піввіковий проміжок часу західні області УРСР під керівництвом комуністів, з допомогою всіх радянських народів пройшли великий і славний шлях.

Ми розповіли про досягнення трудящих західних областей України за 50 років соціалістичного будівництва. А тепер погляньмо на період незалежної доби: 60-й і 70-й роки з дня возз'єднання. Слово неупередженим статистичним даним.

У 1999 році, у 60-ту річницю возз'єднання мали таку безрадісну картину:

	Індекси промислової продукції	Продукція сільського господарства (у порівняних цінах 1996 р.; *млн. грн.*)		
	1999 до 1990 *(відсотків)*	1990	1999	1999 до 1990 *(відсотків)*
Україна	**51**	**48629**	**23603**	**49**
області:				
Волинська	33	1503	783	52
Закарпатська	47	759	548	72
Івано-Франківська	45	1016	675	66
Львівська	28	1935	1201	62
Рівненська	48	1390	744	54
Тернопільська	43	1637	780	48
Чернівецька	44	873	492	56

Як бачимо, промислове виробництво впало більше ніж на половину. Валова продукція сільського господарства скоротилася на 43 відсотки.

Не кращим було становище і у сфері інвестицій та будівництва. Якщо в 1990 році будівельники західних областей виконали робіт на 5632 мільйони гривень (у порівняних цінах), то у 1999 — лише на 907 мільйонів, що становило 16 відсотків від рівня 1990 року. Обсяг інвестицій в основний капітал за цей час впав на 80 відсотків. В 1999 році було введено в експлуатацію 1392 тисячі квадратних метрів загальної площі житла — 48 відсотків від рівня 1990 року, на 30,4 тисячі учнівських місць середніх навчальних закладів — 27 відсотків, на 570 ліжок лікарняних закладів — 53 відсотки, на 71 відвідування за зміну амбулаторно-поліклінічних закладів — 1,5 відсотка від рівня 1990 року.

Зате зростала злочинність, відбувався занепад у сфері культури. Кількість зареєстрованих злочинів у 1999 році по західних областях становила майже 63 тис., що 2,5 разу більше, ніж їх було зафіксовано тут у 1985 році.

Сумна картина відвідування населення закладів культури і мистецтва виглядає наступним чином:

(у середньому за рік)

	На 100 населення				На 1 жителя			
	музеї		театри		концерти		кіносеансів	
	1990	1999	1990	1999	1990	1999	1990	1999
Україна	**61**	**30**	**34**	**11**	**29**	**8**	**11**	**0,1**
області:								
Волинська	21	6	28	12	33	6	11	0,04
Закарпатська	28	12	37	19	19	5	11	0,1
Івано-Франківська	44	20	17	7	22	2	10	0,04
Львівська	81	35	72	10	16	6	10	0,01
Рівненська	33	13	34	9	31	4	13	0,1
Тернопільська	47	36	21	7	26	1	12	0,2
Чернівецька	18	28	30	10	48	14	11	0,2

Державна статистика почала фіксувати таке ганебне явище, про яке трудящі західних областей УРСР давним-давно уже забули, як безробіття. У 2000 році тут лише офіційно було зареєстровано 541,5 тис. безробітних, що становило від 17 (Чернівецька область) до 10 (Волинська область) відсотків до економічно активного населення.

У наступні роки в економічному розвиткові і соціальній сфері західних областей, як і в цілому України, змін на краще практично не відбулося. Оскільки, на жаль, останній рік, за який опублікована офіційна статистика, 2006, тому й подальший аналіз в основному базуватиметься на даних саме цього року. По можливості також використаємо оперативну інформацію Держкомстату, інших органів виконавчої влади за 2008-2009 роки. Промисловість лише Волині, Закарпаття й Тернопільщини у 2006 році перевищила рівень 1990 року.

На Буковині індекс продукції промисловості порівняно з останнім роком соціалістичного розвитку склав 90,5 відсотка, на Рівненщині — 94,6, на Прикарпатті — 94,7, а на Львівщині — тільки 63,6 відсотка. Виробництво електроенергії в регіоні у 2006 році становило 84 відсотка від рівня 1990 року, видобуток нафти — 68 відсотків.

Валова продукція сільського господарства, за нашими підрахунками, у 2006 році порівняно з 1990 роком становила: у Волинській області — 62, Закарпатській — 89, Івано-Франківській — 79, Львівській — 72, Рівненській — 65, Тернопільській — 60, Чернівецькій — 71 відсоток. Та й чи могло бути інакше, якщо крупнотоварні сільськогосподарські колективи підмінили індивідуальні селянські господарства. Бо коли у 1990 році питома вага господарств населення в загальному обсязі валової продукції сільського господарства становила від 57 (Закарпатська область) до 38 відсотків (Тернопільська область), то в 2006 році вона сягнула позначки 95—93 відсотків. Рентабельність виробництва в сільськогосподарських підприємствах в 1990 році була на рівні 38 (Волинь) — 23 відсотків (Закарпаття). А в 2006 році стала від'ємною у всіх областях (найнижча —17 відсотків на Прикарпатті), крім Львівської та Тернопільської областей.

Валовий збір зернових в 2008 році (надзвичайно сприятливому за кліматичними умовами) становив 93 відсотки, цукрових буряків — 35, виробництво молока — 67, яєць — 109 відсотків від рівня 1990 року. Того ж року у кожній із західних областей збирали більше, ніж по 30 ц. зернових з гектара, а на Закарпатті — по 47,7, Буковині — 44,3 ц. В 2006 р. середня урожайність була на рівні 25,7 ц/га. Суттєво зменшилось поголів'я великої рогатої худоби — з 5,1 мільйона в 1990 році до 1,4 мільйона станом на 1 січня 2009 року, у т. ч. корів — з 1,8 мільйони тисячі до 871 тисячі, свиней — з 2,9 до 1,8 мільйони, птиці — з 37 до 34 мільйонів.

70-річчя возз'єднання чимало трудящих західних областей України зустрічають зі статусом безробітних, з невиплаченою заробітною платою, низьким її рівнем, зростаючою інфляцією. Усе, як кажуть, пізнається у порівнянні. Щоб збагнути трагізм сьогодення, нагадаємо деяку статистику з поневоленого минулого. За даними перепису 1931 року, кількість безробітних у промисловості Західної України становила 48,7 тисячі чоловік. Жорстока експлуатація і злидні змушували шукати «щастя» за океаном: у Канаді, США, Аргентині, Бразилії, в країнах Західної Європи. За далеко не повними даними, кількість емігрантів із Західної України лише за десять років (1929—1939) — становила 448 300 чоловік дорослого населення.

Нині ж сумна реальність свідчить: абсолютна більшість із семи мільйонів заробітчан, змушених наймитувати по європейських країнах, — жителі західних областей України. Безробітне населення (за методологією МОП) у першому кварталі 2009 року налічувало тут 437,3 тисячі осіб. На початку цього року заборгованість із виплати заробітної плати майже вдвічі перевищувала минулорічний показник. Станом на серпень 2009 року держава та приватний сектор заборгували трудящим західних областей 162,3 мільйона гривень заробітної плати (порівняно з січнем заборгованість зросла в 1,4 раза). За нашими розрахунками, частка працівників у західних областях, яким було нараховано заробітну плату нижче прожиткового мінімуму для працездатної особи (669 гривень), у червні цього року становила майже 15 відсотків. Індекси споживчих цін (в середньому по регіону) з 105,4 відсотка у 2001 році сягнули до позначки 120,5 у грудні 2008 року.

І, на жаль, подібних цифр та фактів занепаду економічного й соціального секторів можна наводити безліч. Як випливає з приведеного аналізу, в перші півстоліття возз'єднані області, незважаючи на трирічну окупацію, гостру класову боротьбу, допущені помилки, в єдиному народногосподарському комплексі СРСР досягли значних успіхів на шляху соціалістичного творення.

Останні ж два десятиліття — це період деструктивних процесів у промисловості і сільському господарстві, будівництві і соціальній сфері. Деградує мораль, вимирає народ, бал править корупція та організована злочинність, витравлюється історична пам'ять, прогресує войовничий націоналізм.

На жаль, з кінця 80-х років XX століття розпочалася активна експансія українського войовничого націоналізму. Необандерівці зуміли ввійти в усі органи влади і взялися заповзято втілювати курс на насильницьку українізацію політичного і духовного життя суспільства.

Справжню мету і природу українського націоналізму демонструють їхні дії: бандитська акція по захопленню будинку ЦК КПУ 9 березня 2000 року, цинічний викличний акт вандалізму активістів Конгресу українських націоналістів щодо пам'ятника В. І. Леніну в Києві 30 червня цього року, постійні спроби розігнати колони демонстрантів, які крокують під червоними прапорами, побиття людей, що відзначають світле свято Перемоги, глумління над могилами воїнів-визволителів, агресивні погрози представникам інших народів, наростаюча русофобія, горлання гасел «Нація понад усе!», «Україна — для українців!», перемога на виборах до Тернопільської обласної ради (березень 2009 року) і т. п. Як бачимо, дії необандерівців один до одного повторюють нацистських штурмовиків.

Компартія України постійно кличе народ до пильності проти загрози неофашизму. «Сьогодні, — наголошує П. М. Симоненко у Політичному звіті ЦК 42 з'їзду КПУ, — у нашої партії немає важливішого завдання, ніж організація всенародного спротиву наступові націонал-шовінізму, який набуває всіх ознак фашизму». Разом з тим комуністи, їхня фракція в парламенті повністю солідарні з автором книги «Гірка правда: злочинність ОУН-УПА (сповідь українця)» Віктором Поліщуком (виходець з Волині, репресований разом з сім'єю в 1940 році, в повоєнний час жив у Польщі, тепер — в США і Канаді, юрист, доктор політології): «за дії ОУН-УПА має відповісти теперішня влада нинішньої України — її парламент, її Президент. Це вони мають офіційно засудити дії ОУН-УПА, це вони мають відмежувати український народ від тих організацій. І скласти заяву про прохання вибачити українському народові за дії його синів-виродків».

Комуністична партія в союзі з іншими прогресивними силами лівого спрямування покликані покласти цьому край та зупинити подальшу руйнацію держави й суспільства.

Будемо ставити крапку у цій документальній розповіді про переломну у нашій історії подію. Щоб там не наговорювали або приховували, якби не фальшували і пересмикували, маємо усі підстави дійти до наступної логічної думки. Ні пакти і таємні протоколи, ні допущені прорахунки й деформації, ні націоналістичний бандитизм і спотворене ставлення можновладців до пам'ятних подій 1939 року не здатні похитнути висновку: возз'єднання українських етнічних територій у єдиному державному утворенні — об'єктивно явище прогресивне й доцільне. Воно мало кульмінаційне значення у формуванні історичної соборності України. І це не вигадки полемічної публіцистики — це історичний факт. Хто не визнає цих незаперечних істин — той далекий від України і її народу.

17 вересня 1939 року та наступні возз'єднавчі дії маємо поціновувати як вирішальну віху на шляху збирання воєдино усіх споконвічних українських земель, як величну подію, як торжество історичної справедливості, як звершення історичної ваги, як здійснення віковічної мрії.

Адам МАРТИНЮК,
перший заступник голови фракції комуністів у Верховній Раді України, кандидат історичних наук.

У західних областях дружно жили і працювали представники майже 90 національностей

Ліві мають власну економічну антикризову програму

В Україні є можливою ситуація, коли навіть президентські вибори можуть відійти на другий план. Мова йде про ймовірне загострення економічної кризи, соціальні конфлікти і параліч влади. Хто візьме на себе відповідальність і поведе країну шляхом відродження. В цій ситуації на передній план у суспільстві виходять ті політичні сили, які мають чіткий антикризовий план відновлення економіки країни і порятунку сотень тисяч сімейних бюджетів. В цьому є потреба людей. Адже, за пірамідою Маслоу, люди спочатку думають про забезпечення свого існування, власної безпеки, а вже потім прагнуть визнання, поваги та самореалізації. Чи мають ліві сили власну економічну програму? Чи здатні вони реагувати на зовнішні загрози та виклики? І, насамкінець, чи зможуть вони, прийшовши до влади, керувати економічним блоком, чи все–таки лише соціальною і гуманітарною сферами? Дати відповідь на ці запитання спробує автор у цій статті.

«Танцювали — веселились, оглянулись — просльозились»

Осінь-зима минулого року стала для багатьох людей з різною діловою активністю новою точкою відліку. Хтось згорнув підприємницьку діяльність чи пішов у «тінь», хтось був скорочений, хтось віддав банкам сімейне житло та, навіть, старенькі пенсіонери попрощалися зі своїми маленькими заощадженнями у «заморожених» комерційних банках. Великою проблемою, справжньою скринею Пандори для економіки країни є система українських банків. Це така собі річ у собі. Без системи інвестиційних інноваційних державних банків (аграрний, промисловий тощо) державі не обійтися. Адже за 2008 рік банки отримали 7 млрд. грн. прибутку, ще 17 млрд. грн. отримали працівники банків у якості зарплати. А що отримали підприємства? У них відсутні оборотні кошти, вони не можуть взяти кредит тощо. Минулого літа ніхто навіть і передбачити не міг таких страшних наслідків роботи дуету кризи з горе-урядовцями.

Звичайно, світова фінансово-економічна криза завдає меншої шкоди країнам, які до її появи сформували більш збалансовану економічну політику: невисокий рівень інфляції, незначний дефіцит поточного рахунку платіжного балансу та невелику залежність від зовнішніх позик. Це, до речі, і в Україні щороку вираховувалось за рівнем економічної безпеки держави. Але цього року жодних даних уряд не публікує. Відбувається приховування реального стану різних сфер економіки, в тому числі щодо бюджетних витрат, ринку праці, реального сектору економіки тощо.

Європейський центральний банк (ЄЦБ) та Єврокомісія пропонують дотримуватися конкретних критеріїв у моніторингу стану економіки — дефіцит бюджету менший 3% ВВП, борг уряду менший 60% ВВП, інфляція менша 3,2% на рік, ставка центрального банку не більша 6,5%. За таких умов успішні дії щодо стабілізації в економіці обумовлюють достатньо швидкий вихід із кризи.

Але в нас ситуація інша. Рахункова палата підрахувала, що в першому півріччі 2009 року зниження реального ВВП становило 19,7%, а рівень «тіньової» економіки в Україні набуває загрозливих обсягів і становить 40% валового внутрішнього продукту (ВВП). Україна продовжує нарощувати свій державний борг (у 1,5 разу до 35,4 % від ВВП), отримавши тільки від Міжнародного валютного фонду вже більше 10 млрд. доларів. Експерти вважають, що в 2009 році дефіцит держбюджету України буде у межах 6% ВВП, або 55 млрд. гривень, а з урахуванням дефіциту «Нафтогазу» — 8,6% ВВП, або 79,1 млрд. гривень. Реальна заробітна плата впала на більш як 10%, а інфляція досягла 11,3%, тоді як загалом споживчі ціни зросли на 8,2%.

Коли (не) закінчиться криза?

Оптимістичну думку з приводу перспектив світової економіки нещодавно озвучив голова Євроцентробанку Жан-Клод Тріше. Він вважає, що пік кризи вже настав та твердить, що найближчим часом можна буде говорити про вихід світової економіки із застою. Але, на думку експертів, ці висловлювання, здебільшого, обумовлені не статистичними даними, а потребою привабити інвесторів для забезпечення відновлення економічного зростання на теренах єврозони, для чого життєво необхідним є відновлення попиту внаслідок впевненості щодо досягнення дна кризи та скорого початку економічного зростання.

Водночас песимістичний прогноз щодо відновлення світової економіки нещодавно висловив голова МВФ Домінік Стросс-Кан, який відстоює думку про те, що кульмінація кризи ще попереду, й очікувати пожвавлення ділової активності до кінця 2009 року не варто. Але деякі експерти вважають, що така думка обумовлена тим, що МВФ більш вигідно озвучувати песимістичні прогнози: адже саме зараз Фонд утверджується на міжнародній арені як світова фінансова організація. І продовження економічного спаду дасть змогу остаточно закріпити за МВФ глобальний вплив навіть після завершення кризи.

Що ж до України, то багато експертів пов'язують вихід з кризи вітчизняної економіки з відродженням економік розвинених країн, що супроводжуватиметься підвищенням світового попиту та ціни на метал, відновленням можливості залучати в Україну кредити іноземних банків та кредитування населення і підприємства. Так, в країнах, що є великими світовими виробниками товарів народного споживання, продуктів харчування та побутової електроніки (Індія, Китай, Японія тощо) вже спостерігається зростання економіки.

Вітчизняні експерти відмічають, що зовнішні чинники, які значною мірою спровокували кризу в Україні на тлі нереформованості та неефективності економіки в нашій країні, продовжують діяти. Через невирішеність фундаментальних підстав фінансової кризи рецидиви можливі у реальному секторі економіки.

Соціально-орієнтована економіка: від Європи до України

Наявна олігархічно-кланова модель економіки викреслює інтереси громадян із свого порядку денного. На відміну від неї, концепція соціально-ринкової економіки виходить з вимоги, що ні держава, ні приватний бізнес не мають право мати повний контроль над економікою, а повинні служити людям. Бізнес повинен бути соціально-відповідальним.

Це економічна система, яка організована на основі ринкової саморегуляції, за якої координація дій здійснюється на основі взаємодії на ринках вільних виробників і вільних індивідуальних споживачів за участю держави. Економічно сильніші зобов'язані підтримувати слабкіших. Роль держави полягає в розвитку відчуття взаємної відповідальності всіх учасників на ринку і в корегуванні несправедливих тенденцій в конкуренції, торгівлі і розподілі доходів.

Автором цієї концепції був Людвіг Ерхард, міністр економіки, а згодом федеральний канцлер Німеччини. Назву системи соціально-ринкової економіки дав в 1946 році економіст Альфред Мюллер-Армак. Важливий внесок у розвиток також внесли Франц Бем, Вальтер Ойкен, Франц Оппенгеймер, Вільгельм Репке. Концепція стала одним з істотних елементів ідеології християнсько-демократичного руху і отримала підтримку з боку соціал-демократів.

Кроки з соціалізації економіки: відповідь лівих

Як захистити людей, пожвавити економічне відновлення країни — на ці питання ведуться жваві дискусії, в тому числі й серед представників лівих поглядів. Скажімо, адміністрація Барака Обами, якого, до речі, називають європейським соціалістом, взяла під опіку держави автомобільну індустрію, проводить медичну реформу для громадян США. Лівоцентристський уряд Сапатеро демонструє впевнені кроки з виведення Іспанії з кризи, використовуючи саме соціально-орієнтовану модель економіки.

Аналіз зарубіжного досвіду з розробки антикризових програм по протистоянню наслідкам економічної кризи дає підстави для проведення рішучих заходів із захисту населення від зубожіння. По-перше, варто скасувати мораторій на зростання заробітної плати для працівників бюджетних установ, стипендій студентам, який діє з жовтня 2008 року і обумовлений кредитом stand-by від МВФ. Потрібно реформувати механізм оплати праці, як в Європі — підвищити частку оплати праці в собівартості продукції до 30 — 45% (нині — 8%) та встановити погодинну оплату праці на рівні 15 — 30 грн. за годину. Цей механізм, до речі, вже ефективно впроваджений на харківському гіганті «Турбоатом» та багатьох інших. Не може людина праці працювати на себе сьогодні лише 0,5 години з восьми годин робочого дня. У Радянському Союзі вона працювала на себе півтори години.

По-друге, запровадити справедливу прогресивну шкалу оподаткування в залежності від доходів (неоподатковуваний мінімум — 2000 грн. на місяць, при доході до 10000 грн. — 10%, понад 100000 грн. — 30%). До речі, працюючі студенти до 3000 гривень звільняються взагалі від оподаткування. Такий підхід забезпечить перенесення податкового тягаря з бідних на багатих, як це відбувається, скажімо, у Скандинавських країнах.

І, по-третє, необхідно прийняти новий Соціальний кодекс, замінити прожитковий мінімум на соціальний стандарт, який би враховував витрати не лише на харчування, а й на придбання і утримання житла, освіту, лікування.

Формування соціально-справедливої держави передбачає рішучу підтримку з її боку середнього класу. Для державної допомоги малому та середньому бізнесу пропонується поліпшення соціальних гарантій індивідуальних підприємців, мікрокредитування (у т. ч. сіл, депресивних міст і селищ, особливо шахтарських), встановлення пільгових ставок орендної плати, зниження тарифів за спожиті ресурси. Цей крок дав би змогу населенню самостійно створювати робочі місця, укріплювати «середній клас» та стимулював би розвиток внутрішнього ринку. На підтримку цього варто прийняти закон, який встановлює відповідальність чиновників за перешкоджання розвитку підприємництва.

Для підтримки великих експортерів, високотехнологічних підприємств (у т. ч. системи ВПК) держава має ініціювати міжурядові угоди, особливо із країнами БРІК, які б усували перешкоди для доступу українських підприємств на зовнішні ринки та просували інтереси українських держкорпорацій на світових ринках. Реформування банківської системи має базуватись на її перепрофілізації із власного збагачення банків на кредитування виробництва, реального сектору економіки.

Реалізація державної програми відродження аграрного сектору, яка обумовлює створення системи державних МТС, виробництво сучасних тракторів і комбайнів, надання безвідсоткових кредитів селянам, запровадження мікрокредитування, державних дотацій на вирощування продукції на рівні країн Євросоюзу підсилить вітчизняного аграрія у конкурентній боротьбі з країнами—членами СОТ.

Замість епілогу

Наростання політичного напруження з наближенням президентських виборів та економічні рецесії можуть призвести до ще більшої соціальної напруженості в суспільстві, падіння економіки. Вже вісімнадцять років Україна плаває у ліберальній моделі економіки. Може, варто спробувати щось змінити?

Станіслав НІКОЛАЄНКО,
голова партії «Справедливість», депутат Верховної Ради України чотирьох скликань.

САМОВРЯДУВАННЯ

У Тернополі буде університетська лікарня

Таке рішення майже одноголосно прийняли депутати обласної ради на сесії, що відбулася 10 вересня.

Аргументи ректора Тернопільського медичного університету імені Івана Горбачевського, депутата облради від Блоку Володимира Литвина Леоніда Ковальчука були переконливі. Реорганізація університету і обласної клінічної лікарні в університетську лікарню стане першим кроком у реформуванні медицини краю. А реформи вкрай назріли. Цим питанням буде присвячено спеціальну конференцію. Вже сьогодні через недостатню оснащеність місцевих лікувальних установ мешканці області змушені звертатися по допомогу до лікарень Львова, Рівного, Хмельницького, Луцька, не кажучи вже про Київ. Коли буде запроваджено страхову медицину, відплив коштів набере обертів. Саме недооснащеність обласної лікарні сучасним обладнанням стало причиною того, що при атестації їй присвоєно не «вищу», а «першу» категорію. В університетську лікарню передбачається спрямувати з бюджету 27 мільйонів гривень, ще 10 мільйонів обіцяє надати Євросоюз. Тісна співпраця науки й практики за фінансової підтримки повинна дати добрий результат. Принаймні за кордоном університетські клініки давно себе виправдали. Фактично Тернопіль є піонером у цій справі, тому Міністерство охорони здоров'я проситимуть розробити правові засади створення таких закладів. Наразі обласна лікарня залишається у комунальній власності області, але із статусом «університетської».

Леоніда Ковальчука підтримав ще один депутат — головний лікар санаторію «Медобори» Василь Мартинюк. 15 років санаторій на взаємовигідній основі тісно співпрацює з університетом: надає свою базу для навчання і практики студентів, а взамін ті, хто приїхав сюди змінити здоров'я, отримують безплатні консультації університетської професури. З допомогою науковців запроваджено багато нових методів лікування. Депутати також дали «зелене» світло ще одній ініціативі медичного університету. У селі Гнилиця Підволочиського району за його сприяння буде створено навчально-практичний центр реабілітації та догляду за людьми похилого віку. Якщо ця практика себе виправдає, такі центри з'являться в інших районах.

Любов ЛЕВИЦЬКА.
Тернопільська область.

Луганські депутати вважають, що нація стрімко спивається

Депутати Луганської обласної ради під час сесії направили запит до Верховної Ради, прокуратури і Луганської облдержадміністрації з пропозицію внести зміни до законодавства, в якому узаконити віковий ценз на продаж алкоголю і тютюнових виробів до 21 року.

Депутати обурені тим, що, незважаючи на заборону, торговельні підприємства продовжують продавати школярам алкогольні, слабоалкогольні напої і сигарети. На думку депутатів, українська нація стрімко спивається і з цим треба боротися. Як один із методів цієї боротьби, депутати Луганської облради пропонують збільшити покарання за продаж алкоголю і тютюну неповнолітнім аж до обмеження волі.

Алла АНТІПОВА.
Луганськ.

Справжньою скринею Пандори для економіки країни є система українських банків

Про політичне шахрайство

Декілька місяців поспіль Партія регіонів роздмухує тему підвищення рівня мінімальної заробітної плати, блокуючи роботу Верховної Ради України, примушуючи викидати на вітер величезні кошти на утримання паралізованого ними органу державного управління. Невже так щиро ця політична сила вболіває за добробут громадян?

Спробуємо зробити нескладний аналіз і відповісти собі на декілька запитань.

По-перше, завжди дуже просто загрібати жар чужими руками, бо якщо б і були можливості у чинного уряду з легкою душею погодитись на це та виконати вимоги регіоналів, то постає питання: а яке власне відношення має так названа «опозиційна сила» до цих здобутків ворожого їй уряду? Чи ми спостерігаємо за принаймні останні два роки їхню конструктивну співпрацю з Владою у питаннях наповнення державної скарбниці? Категорично НІ. Все тільки навпаки.

По-друге, лідер депутатської фракції Партії регіонів постійно наголошує на тому, що уряд таки накопичив відповідні кошти, в тому числі отримав багато кредитів від міжнародних організацій, які, мовляв, треба витратити на потреби громадян.

Хіба ж не той самий лідер разом з гарантом весь час породжують і провокують паніку серед населення щодо ухваленого бюджету на 2009 рік, постійно наголошуючи на його буцімто «авантюристичності» та «нереальності», разом з тим намагаючись переконати народ у неефективності роботи чинного уряду. Окрім того, постійно педалюються питання про невиплату пенсій, стипендій, затримки платежів Росії за газ тощо.

Звичайно, жоден з цих прогнозів з місяця в місяць не справджується, всі видатки з бюджету вісім місяців поспіль здійснюються найкращим чином та ще й з'явилися, за їх твердженнями, заощадження і накопичення, які можна спрямувати в соціальну сферу. Якщо це є непрофесіоналізм і безлад в уряді, як здається регіоналам, можна не сумніватися в тому, що громадяни не будуть проти такого «безладу».

Усе пізнається в порівнянні. Тому цікаво і корисно порушити питання:

А що ж у соціальному плані зробив «професійний» уряд регіоналів, перебуваючи при владі, обіцяючи у передвиборній програмі змінити на краще все й одразу, чого, звичайно, не відбулося за вищезгаданий час, в епоху процвітання світової економіки і стрімкого розширення ринків збуту, в тому числі експертної продукції:

— жодного разу влада «професіоналів» не спромоглося суттєво підвищити рівень мінімальної заробітної плати та інших соціальних стандартів. Навпаки, тодішня влада скасувала низку соціальних гарантій, що були прийняті до неї. Причому зробила це протизаконно, протиправно і аморально. Виправити цю ситуацію вдалося зусиллями тодішньої опозиції, очолюваної Юлією Тимошенко через подання до Конституційного Суду України, який скасував це неподобство своїм рішенням №1-29/2007 від 09.07.2007 р., тобто напередодні дострокових виборів парламенту 2007 року, і тому виправляти це все довелося новому уряду, який очолила Юлія Тимошенко.

Виникає риторичне питання, чому автори сьогоднішніх підбурювань і блокувань, які в той час персонально відповідали за соціальний стан громадян, не тільки геть зовсім не опікувалися цими проблемами, а діяли цілком у зворотному напрямку, пояснюючи свої непопулярні дії необхідністю розвитку економіки, вважаючи одночасно соціальні програми нікому не потрібними та примітивними, як на їхню думку? І це за умов наявності **річної інфляції 17%?!** Натомість, всі ресурси і можливості держави було спрямовано на розгортання власного бізнесу посадовців та спрямування фінансових потоків у власні кишені, зокрема шляхом виведення капіталів в офшорні зони, створення фірм і банків, що обслуговували власний бізнес олігархів тодішньої влади, кількість та бізнесові доходи яких сягнули небачених масштабів саме під час правління уряду від сьогоднішньої опозиції.

І це лише один приклад нещирості і цинізму керівництва Партії регіонів. А їх безліч.

Візьмімо хоча б програму повернення заощаджень громадянам урядом Тимошенко. Яку риторику ми чули від опозиції та з Банкової? — Популізм, розтринькування державних коштів і т. і.

Якщо так, то чому ж теперішні їхні наполегливі і безпідставні пропозиції не є популізмом?

Будь-кому зрозуміло, що для сьогоднішньої опозиції рішуче діючому уряду, а до такої опозиції можна віднести і Президента разом з його «свитою», апріорі неприйнятне все, що робить уряд, і навіть ті самі дії або пропозиції, які виникають у опозиції.

Це що державний підхід? Здається — це державна зрада, коли нищиться і замовчується все, що не можна приписати до своїх активів.

Порівнюємо далі. Що визначального для держави зроблено попереднім урядом сьогоднішніх опозиціонерів? Чи була затверджена парламентом програма дій уряду? Чи була взагалі якась програма? Чи звітував голова уряду перед народом і скільки разів це відбувалося? Чи хтось з нас знав, як працює уряд щодня і чим займається найнятий нами Президент?

Погоджуємося з тим, що згадати такі факти дуже важко.

Натомість, уряд Тимошенко працює цілком прозоро. Прем'єр-міністр особисто доносить до людей сутність рішень, прийнятих урядом, через засоби масової інформації та слідкує за їхнім виконанням через «гарячі» телефонні лінії. І результати є, навіть під час світової кризи:

— бюджет виконується і не в ручному режимі, як стверджує опозиція, якій би стверджувати будь-що, аби звинуватити уряд. Дійсно, скільки вже було почуто заяв перших осіб від опозиції про повний крах, про те, що вже завтра в країні буде повний колапс, а уряд не протримається й місяця? Здається, з дня формування уряду. А він працює:

— безробіття, яке ті ж самі особи прогнозували до 3—5 млн. у 2009 р., навпаки, знизилося з 0,7 млн. до 0,5 млн. Можна продовжувати наводити факти, які аж ніяк не підтверджують «істинну правду» опозиціонерів.

На думку лідера ПР, світової кризи немає. Як для нього особисто, то, певна річ, так і є, але якщо керівники всіх без виключення держав світу іншої думки, то виникає питання адекватності лідерів опозиції.

Справді, нікому не хотілося, щоб світова фінансова криза торкнулася України. Ю. В. Тимошенко робила реальні заяви з цього приводу, бо вона завжди тверезо оцінює ситуацію. Водночас такі заяви не породжували паніку в суспільстві. Але ж реалії масштабу світової кризи виявились ще складнішими. І в цих реаліях уряд поводить себе дуже гідно — це не самооцінка, а міжнародне визнання! Попередній уряд, на жаль, похвалитися нічим не може, оскільки тодішній прем'єр майже не здійснював закордонних поїздок, окрім Москви на інструктаж. Нинішній Прем'єр-міністр веде активну міжнародну політику і має конкретний результат — ті самі кредити, під майже нульові відсотки на 30 років, які так муляють очі опозиціонерам, охочим видати біле за чорне і якнайскоріше поділити не ними добуті гроші.

Обвинувачення опозицією уряду Тимошенко, що, мовляв, втягує народ України у багаторічну боргову кабалу, є безпідставною і безглуздою балаканиною.

Скажіть, будь ласка, шановні підприємці, чи погано для вас отримати майже безвідсотковий кредит на 30 років? Скільки разів ви обертаєте ці гроші? Скільки прибутку на них за 30 років отримаєте? Чи загрожує вам боргова кабала? Так само і для держави. Саме тому такі кредити важливо витрачати розумно, тобто не проїдати, як зараз брутально вимагає Партія регіонів, а вкладати у виробничі програми і заробляти не тільки на безболісне повернення кредитів, а й на вирішення соціальних та інших загальнодержавних проблем.

У зв'язку із цим незрозуміло, що поганого робить уряд, здійснюючи в скрутний для економіки України час такі запозичення? Кому і навіщо пани від колишньої влади навішують локшину на вуха? **Чи не є це політичним шахрайством?**

Немає сумніву, що, будучи при владі, нинішні опозиціонери залюбки взяли б такі кредити, але їм ніхто не давав і не дасть, оскільки їм не довіряють, тому що не можна довіряти, а Тимошенко Ю. В. вірять і дають. То чи не означає це, що її уряд робить все правильно і зрозуміло для світової спільноти? **То хто ж у такому випадку професіонал, а хто дилетант і політичний шахрай?**

Народний депутат України
Олег ТИЩЕНКО.

АКТУАЛЬНО

Стратегія для Президента

Продуктивність і цілеспрямованість **Комітету Верховної Ради з питань науки і освіти** приємно вражає. Маю на увазі передусім роботу народних обранців у сфері інноваційного розвитку країни. Не минуло й трьох місяців, канікулярних, між іншим, після резонансних парламентських слухань із згаданої тематики, як комітет спільно з Національною академією наук зробив черговий крок. Парламентарії з ученими провели прес-конференцію «Роль науки та інновацій в подоланні світової економічної кризи».

На ній своїми думками поділилися відомі академіки Володимир Полохало, голова профільного комітету Верховної Ради, Богдан Данилишин, міністр економіки, Валерій Геєць, директор Інституту економіки та прогнозування НАНУ, Юрій Пахомов, директор Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАНУ. У своїх коротких, але змістовних виступах вони зазначили, що в сучасному світі якість управління інноваційними процесами та їх державне стимулювання стали визначальним чинником конкурентоспроможності національних економік.

Більшістю держав, які свій економічний розвиток пов'язують із здобутками науки та активними інноваційними процесами, розроблені документи, що визначають концептуальне та стратегічне бачення національної інноваційної системи (НІС). Такий документ уперше було розроблено у США, його мають Велика Британія, Франція, Німеччина, інші країни ЄС, а також Росія, Білорусь, Казахстан... Ключова роль у формуванні НІС належить державі.

Директор інституту світової економіки і міжнародних відносин НАНУ Юрій Пахомов, директор Інституту економіки та прогнозування НАНУ Валерій Геєць, голова Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Володимир Полохало, міністр економіки України, академік НАНУ Богдан Данилишин (зліва направо).

В Україні, починаючи з 90-х років минулого століття, на жаль, закріплюються тенденції до технологічного відставання від розвинених країн. Проявом цього стає зниження конкурентоспроможності національної економіки, гальмування розвитку високотехнологічних галузей промисловості, падіння рівня кваліфікації робочої сили. Це зумовлює деградацію матеріально-технічної бази наукових та науково-технологічних досліджень, переважне впровадження в Україні запозичених технологій не найвищої якості, зростання ролі іноземних інвесторів, перетворення її на ресурсний придаток країн-лідерів.

Сподівання на те, що приватизація та ринковий механізм автоматично забезпечать модернізацію економіки через включення інноваційних чинників — не справдилися, зазначали виступаючі. В Україні переважна більшість приватних підприємств не реконструйовано, не модернізовано, тому вони й виявилися неконкурентоспроможними на світових ринках, що з усією очевидністю підтвердилося під час нинішньої світової кризи. Зокрема, зменшується кількість інноваційно активних підприємств (26 відсотків у 1994-му проти 13 відсотків у 2008-му).

Ситуація, що склалась в цій сфері, робить нагальною розробку такої державної політики, яка забезпечувала б розширене відтворення об'єктної бази інноваційної діяльності та незворотній вплив інновацій на економічне зростання країни.

Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку національної інноваційної системи.

У рамках прес-конференції було презентовано книжку «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізаційних викликів», підготовлена Комітетом з питань науки і освіти. Науково-практичне видання містить матеріали обговорення проблем інноваційного розвитку держави під час парламентських слухань, проект Стратегії інноваційного розвитку. У ньому надруковано також статті про концепції, стратегії, пріоритети інноваційної політики зарубіжних країн та регіонів України. Знаково, що книжка побачила світ у проголошений Євросоюзом рік креативності та інновацій.

Володимир Полохало висловив надію, що проект Стратегії після доопрацювання комітетом підтримають народні депутати і ухвалюють її як закон. А він, у свою чергу, має стати стратегією майбутнього Президента і його команди, вважають учасники прес-конференції.

— У пасивному депресивному суспільстві інновації неможливі, — зазначив Юрій Пахомов. — Разом з тим інновація для корупції — смерть. Обмежуватися лише техніцизацією не можна. Ми маємо пройти етап споживчої стриманості й навіть жертовності, як це зробили свого часу в США, Англії, Китаї, де сповідують цінності творення.

Іван ІЛЛЯШ.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЦИФРА

Сьогодні населення України акумулювало 140 мільярдів доларів, яких ще десять років тому не було. Але у нас немає системи, яка б примусила ці кошти «працювати».

На науку з бюджету країни витрачається у десять разів менше коштів, ніж на держапарат та правоохоронні органи.

Білий дім відмовився розміщувати елементи ПРО у Польщі та Чехії

У справі розміщення елементів американської протиракетної оборони (ПРО) у Польщі та Чехії поставлено крапку. Президент США Барак Обама у телефонній розмові з керівниками польського та чеського урядів Дональдом Туском і Яном Фішером повідомив, що його країна відмовляється від наміру встановити у Чехії радар, а в Польщі десять двоступеневих ракет-перехоплювачів.

Коментуючи такі дії Вашингтона, прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск назвав їх «автономним рішенням уряду США». За словами прем'єра, Барак Обама пообіцяв запропонувати новий ексклюзивний проект, спрямований на підвищення безпеки Польщі.

Ще до появи офіційної інформації про остаточне негативне рішення Білого дому у кількох впливових американських та європейських ЗМІ його коментували як «повну капітуляцію перед Росією Володимира Путіна, який вимагав зупинення програми планованого розміщення елементів ПРО для покращення американсько-російських відносин».

Це заперечив Пентагон. «Зміна американської програми протиракетної оборони пояснюється виключно зменшенням загрози з боку Ірану і не має нічого спільного з Росією», — заявив прес-секретар американського оборонного відомства Джофф Моррел.

З аналізу досить скупої інформації випливає, що США змінили стратегію: в реорганізації системи ПРО в Європі вони спиратимуться на структури НАТО, а Польща і Чехія зможуть приєднатись до цього проекту як країни-члени Північноатлантичного альянсу.

Водночас мешканці польського Редзікова — населеного пункту, поблизу якого мала розміщуватись американська ракетна база, — сприйняли цю звістку з полегшенням. А місцеве керівництво вже розглядає можливості ефективного використання земельних площ, котрі відводились під базу: будівництво невеликого аеропорту та створення спеціальної економічної зони .

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ.

Варшава.

Просто корекція планів...

Рішення США стосовно системи протиракетної оборони (ПРО) в Європі не є відмовою від неї, заявив у п'ятницю генеральний секретар НАТО Андерс фог Расмуссен.

Барак Обама, який виступив у четвер ранком зі спеціальною заявою, сказав, що США як і раніше вбачають у ракетній програмі Ірану загрозу й мають намір допомогти союзникам в Європі забезпечити безпеку. Проте тепер Вашингтон має намір розгорнути тут більше сучасну систему ПРО, ніж планував за Джорджа Буша-молодшого.

Тоді до 2013 року хотіли розмістити десять ракет-перехоплювачів у Польщі, а також радар у Чехії. Але зранку в четвер американські ЗМІ процитували слова польського і чеського керівництва про те, що США зовсім відмовилися від планів із розміщення елементів ПРО в їхніх країнах.

Обама заявив, що у зв'язку з корекцією планів Вашингтон сподівається на співробітництво з Москвою. Расмуссен уточнив, що нова система — більш гнучка і зможе включити в себе «всіх союзників». Тим часом у відповідь на відмову США від розміщення ПРО у Європі в Генштабі РФ зазначили, що як відповідні кроки можуть не розміщати на заході країни посилене угруповання ракетних комплексів «Іскандер», **повідомляє РІА-Новини.**

А тепер — під чию «парасольку»?

ТЕМА

Дискусії, що США може відмовитися від свого «третього позиційного району» — системи ПРО, яка мала бути розгорнута у Польщі та Чехії, точилися ще під час американської передвиборчої президентської кампанії. Однак повідомлення про те, що Вашингтон поховав угоду про це з найвірнішими союзниками по НАТО, стало сенсацією світових ЗМІ.

Про те, яку реакцію воно викликало у самих колишніх радянських сателітів, котрі активно підтримували посилення ролі США в Європі, розраховуючи, що у такий спосіб отримають захист від підступної Росії, годі говорити. Адже уряди цих країн добровільно відправили національні військові підрозділи на війну в Ірак, погодилися розташувати на своїх територіях системи ПРО — навіть усупереч громадянським протестам...

Головний аргумент і США, і очільників Польщі та Чехії для розташування систем ПРО — потенційна загроза від програми ракет далекого радіусу, яку начебто розробляв Іран. Самі американці твердили: об'єкти на Старому Континенті потрібні для захисту європейських союзників або американських сил у Європі — від Ірану чи іншої країни. Деякі українські керманичі так злякалися «загрози», що не лише підтримали сусідів, а навіть були готові негайно проситися під заокеанську «парасольку» безпеки.

Але у великих держав — власні політичні ігри та інтереси, вдовольнити які часом буває неможливо одна без одної. Хоча, звісно, про взаємну любов не йдеться. Утім, без цього іменника можна обійтися, уживши інший: «перезавантаження». Тож зрештою можна домовитися про все — території впливу, економічне співробітництво, плани на близьке та далеке майбутнє. Адміністрація нового президента США навіть ініціювала ідею створення спільної американо-російської системи протиракетної оборони та спільного центру обміну даними про пуски ракет, назвавши це «перезавантаженням» Обами.

Москва висунула власні вимоги: жодних ПРО у Європі, що загрожує безпеці Росії, інакше такі само комплекси будуть встановлені у Калінінградській області. Не йтиметься також про надання повітряного коридору для доправлення американських військових вантажів до Афганістану і т. д., і т. п. Тож домовилися...

А європейські союзники, які безмежно довіряли США й готові були заради них лягти кістьми, — що з ними? Цією проблемою Америка не дуже переймалася, як, утім, і вагомістю аргументів. Черговий «сигнал» був такий: «Потенційна загроза від імовірних іранських ракет далекого радіусу дії менша, ніж вважали раніше». Словом, «парасолька» моя: хочу — відкриваю, а не хочу, то не відкриваю...

І хоча Білий дім начебто розглядає можливість створення для Польщі та Чехії альтернативних програм безпеки, польські і чеські ЗМІ заговорили про те, що відмова від розгортання ПРО — зрада союзників, що Європа буде не захищена від іранських ракет, авторитет США впаде, позиції Кремля зміцняться, а Вашингтон, мовляв, здійснює «перезавантаження» відносин з РФ на шкоду партнерам. Та хоч би що там говорили, а ясно одне: Варшаву та Прагу позбавлено статусу «особливих відносин» зі США, й надалі вони підкорятимуться «загальноєвропейській дисципліні».

Прецедент з ПРО, можливо, змусить замислитися й наших політиків, які бігають від «парасольки» до «парасольки» — залежно від величини морквини, якою їх поманять...

Валентина ПИСАНСЬКА.

ФОТОФАКТ

Директор департаменту підводної спадщини Інституту археології НАНУ Сергій Воронов (на знімку ліворуч) і одеський дайвер Владлен Тобак демонструють секретну німецьку карту з борту затопленого літака «Юнкерс» («Ю-52») часів Другої світової війни, який водолази знайшли цього літа.

Фото Олексія КРАВЦОВА (УНІАН).

Ціна безпорадності

Останні два—три роки найбільшу частину мого власного архіву становлять... копії листів читачів на адресу глави уряду і Нацбанку. Читаю перший-ліпший: «Шановні Юліє Володимирівно і Володимире Семеновичу, Ви є представниками державної влади і у Вас достатньо повноважень, щоб вирішити дійсно питання державної ваги — захистити права вкладників... Чи, може, заважають чиїсь особисті інтереси?.. З повагою Володимир Присяжнюк» (адреса додається).

І цих листів так багато, що я мимоволі співчуваю тим, кому за службовими обов'язками належить на них реагувати. Але що реагують, то, чесно кажучи, я сумніваюсь. Бо відповісти предметно і по суті скаржникам, чиї права на власність тривалий час порушуються, означає посіяти глибокі сумніви у професійній придатності і уряду, і Нацбанку. «Хто у нас регулятор і що він регулює? — запитує у своєму листі Володимир Присяжнюк. — Що маємо, наприклад, в «Укрпромбанку», вкладником якого я є. Сім місяців пустопорожньої балаканини і... станом на 1.09.09 ККД дорівнює нулю».

Власне, сьогодні цей висновок розділяють сотні тисяч вкладників. Телефонне опитування Інституту Горшеніна у рамках програми соціологічних досліджень «Пульс кризи» від 14—16 вересня (1000 респондентів віком від 16—18 років у всіх регіонах) показало, що 88 відсотків населення занепокоєні падінням курсу гривні. Поза тим, це головна причина нинішньої безпорадності Нацбанку. Саме девальваційні очікування у суспільстві і обмежені можливості суб'єктів господарювання обслуговувати дорогі кредити не дають змоги Нацбанку закрити «депозитне питання» вкладників проблемних банків. Глибока девальвація національної валюти, яку здійснили для виправлення платіжного балансу країни, була конче необхідна, але Нацбанк не зміг мінімізувати її негативні наслідки на кредитно-валютному ринку. Не зміг чи не хотів? З огляду на суперечливе і вибіркове рефінансування комбанків наприкінці минулого року, організацію валютних аукціонів за фіксованим курсом, які тільки роздмухували спекулятивні операції на міжбанківському ринку, з огляду на очевидне підігрівання попиту на інвалюту — це цілком правомірне запитання, яке рефреном повторюється у зверненнях до очільників Нацбанку та уряду. До слова, вищезгадане соціологічне опитування свідчить, що на сьогодні більше половини українців (53 відсотки) негативно оцінюють діяльність Володимира Стельмаха на посту глави Нацбанку. А що найгірше — 85,7 відсотка респондентів не вважає банки надійним прихистком для своїх грошей.

Кредитно-грошові відносини нині регулюються адміністративно. На міжбанківському ринку почали торгувати через євро, валютообмінні операції почали розбухати за рахунок комісійних. Торгівля валютою стала найприбутковішим інструментом для збереження капіталу за умов високої інфляції. За таких умов знімати мораторії на видачу депозитів — означало б ризикувати збуренням чергових панічних настроїв серед вкладників. Не дивно, що до цього вдався тільки один з проблемних банків.

Сергій ВЛАД.

Пленер «Мальоване місто–2009» відбувся у Хмельницькому, в ньому взяли участь молоді художники та досвідчені майстри пензля з обласного центру, а також Львова та Житомира, *інформує наш хмельницький кореспондент Ірина КОЗАК*

Міністр внутрішніх справ України Юрій ЛУЦЕНКО взяв під особистий контроль розслідування причин і обставин виклику до Деснянського районного управління столиці російського журналіста Олександра Косвінцева, який має в Україні статус біженця *(Укрінформ)*

У НОМЕР

ЛУГАНСЬК

Поцупили кілометр кабелю

На одній із місцевих шахт співробітники СБУ в Луганській області викрили схему привласнення гірничошахтного обладнання. Під час перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства виявлено нестачу продукції — зникло більш як кілометр (!) кабелю загальною вартістю близько 500 тисяч гривень. Нові матеріали й обладнання надійшли на шахту наприкінці 2008 року і, за документами, були змонтовані. Однак насправді новий кабель вивезли з території підприємства, а під землею продовжував «працювати» старий — дешевший і не призначений для застосування в гірничих виробках. За фактом порушено кримінальну справу, слідство веде прокуратура.

Через можливе виділення метану важливою умовою безпеки на шахтах є дотримання вимог до якості та термінів експлуатації кабельної продукції. У вересні на шахті вже стався спалах метану. Як одну із можливих причин спеціалісти розглядають вихід кабелю із ладу.

Алла АНТІПОВА.

ЧЕРНІГІВЩИНА

Майданчики ростуть, як гриби

У Чернігові у рамках міської програми відновлення та реконструкції дитячих і спортивних майданчиків у різних мікрорайонах обласного центру та на Валу встановлено вісім ігрових «містечок» для малюків. А загалом з початку року в місті на Десні обладнали вже 18 куточків для дітлахів. До кінця вересня планується увести у дію ще п'ять дитячих майданчиків з тренажерами-турниками, гірками, каруселями. На реалізацію цієї ідеї пішло майже 400 тисяч гривень з бюджету та фонду розвитку інфраструктури міста. Під час встановлення дитячих майданчиків активну допомогу будівельникам надавали мешканці, які позитивно оцінили турботу міської влади та депутатів про створення зон для ігр малечі.

Сергій ПАВЛЕНКО.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Про пенсію розкажуть усе

Тільки з початку року в управління ПФ Хмельницького надійшло близько 32 тисяч усних та письмових звернень. Для забезпечення вільного та швидкого доступу до інформації застрахованих осіб та пенсіонерів до їх персональних даних працюють інформаційні кіоски, диспетчерська служба та «гаряча» телефонна лінія. А на додаток обладнали ще й зал прийому громадян, де одночасно з ними спілкуються 24 спеціалісти, що дає змогу уникати черг. Люди з обмеженими можливостями можуть отримати кваліфіковану консультацію вдома або за телефоном.

Ірина КОЗАК.

Мінус газифікація

У Донецьку знають, як отримувати тепло від териконів, світло від сонця, а енергію від вітру. Але значна частина мешканців області не знають, що таке гаряча вода чи каналізація.

Міжнародний інвестиційний саміт, що проходить у Донецьку вже вдруге, цього року має дві особливості. По-перше, його темою стало енергозбереження в усіх видах і формах. По-друге, на відміну від минулого року, коли на засіданнях було багато представників великого капіталу, тепер неабияку активність виявили невеликі підприємства та місцеві громади. З другого боку, до участі запрошено іноземних та вітчизняних інвесторів, зацікавлених у фінансуванні перспективних інновацій.

Після огляду ярмарку проектів, де представлено сотні ідей і зразків техніки, переконуєшся, що енергію можна отримувати буквально з усього: повітря, сонця, води, сміття тощо. Наприклад, в шахтарському Вугледарі придумали утилізувати тепло шахтних вод, вентиляційних викидів і териконів. Вчені Донецького національного технічного університету пропонують ставити вітряки на породних відвалах, а на шахтних водовідливах споруджувати міні-ГЕС. До того ж усе це передбачається робити на закритих та нерентабельних вугільних підприємствах. Комунальне підприємство «Компанія «Вода Донбасу» представило декілька проектів, серед яких — сонячна фотогальванічна електростанція (як відомо, 80 відсотків у собівартості води становить електроенергія, яка постійно дорожчає). А директор горлівського комунального підприємства «Горсвет» Дмитро Аліфіренко похвалився: на його проект оригінальної вітроустановки у вигляді паруса вже знайшовся інвестор.

Світильники, що не потребують підключення до електромережі; котли, що спалюють сміття і дають тепло; теплі панелі для стін, що дають змогу ледь не зовсім відмовитися від обігріву взимку; баки-накопичувачі, де вода гріється від сонця до 60 градусів, — ці та інші новинки вже сьогодні можуть бути впроваджені в життя. Перешкода лише одна — ціна: приміром, щоб отримувати від сонця 100 кіловатів на місяць, доведеться витратити на сонячні батареї та інше додаткове обладнання 45 тисяч гривень. Якщо споживається електроенергії більше — пропорційно зросте і вартість обладнання. Багатьом громадянам це не по кишені.

На виставці представлено широкий вибір сонячних батарей.

ДЛЯ ДОВІДКИ

За даними обласного управління статистики, в Донецькій області централізованим водопостачанням забезпечено 90 відсотків селищ міського типу і третина сіл, каналізацією — 40 відсотків селищ і менш як 5 відсотків сіл. Газифіковано 1,4 мільйона квартир і одноквартирних будинків, у тому числі 84 відсотки — природним газом. Централізовано опалюються із них лише мільйон квартир, а гарячу воду мають півмільйона помешкань.

«Наше завдання як представників регіональної влади — створити майданчик для бізнесу, на якому підприємці мали б можливість знайти потрібних і перспективних партнерів, налагодити ділові стосунки, — заявив голова Донецької облради Анатолій Близнюк. — Для цього ми і проводимо саміт. І ще одна мета: все краще, що у нас є, розповсюдити за межі регіону, щоб передовий досвід могли використовувати в інших областях України. У свою чергу, ми готові перейняти в них досвід».

У перший день саміту відбулося підписання рамкової угоди між урядом України та Північною екологічною фінансовою корпорацією (NEFKO). Ця неприбуткова фінансова установа створена урядами Данії, Фінляндії, Ісландії, Норвегії та Швеції для поліпшення екологічної ситуації у Східній Європі. NEFKO затвердила фінансування проектів в Україні на суму 19 мільйонів євро. Представники корпорації запевнили, що ці кошти надаватимуть у вигляді кредитів під три відсотки річних під реалізацію проектів насамперед у комунальній та в таких сферах, що даватимуть швидкий ефект.

За словами голови Національної агенції з ефективного використання енергоресурсів Сергія Єрмілова, кредити даватимуть під гарантії муніципальної влади. Органи місцевого самоврядування, формуючи тарифи на комунальні послуги, передбачатимуть і частку для погашення кредитів. Водночас, запевнив керівник, тарифи будуть доступні для населення, адже реалізація проектів з енергозбереження дасть змогу заощадити кошти. Крім того, він повідомив про підготовку цільової економічної програми підвищення енергоефективності: нею передбачено, що в 2014 році енергоємність валового внутрішнього продукту країни скоротиться на 20 відсотків. Повинна зрости й частка енергії, що отримується з відновних джерел (нині це становить лише один відсоток усього обсягу електроенергії).

А ось на пряме запитання кореспондента «Голосу України», чи може звичайний громадянин, який не бажає чекати милості від комунальників, претендувати на кредит під три відсотки річних для купівлі, приміром, сонячних батарей або економічного котла для опалення, Сергій Єрмілов заперечив:

— Поки що ми не дійшли до того. Нормативна база для населення лише готується.

— А коли це станеться?

— Думаю, ми вже на шляху. Розумієте, сьогодні 99 відсотків населення отримують централізоване теплопостачання, водопостачання тощо. Якщо буде попит, то ми це створюватимемо.

— Тобто попиту такого немає?

— Немає.

Ліна КУЩ.
Фото Олексія БУДЬКА.

Злетіти на «Крилах надії»

Понад 80 учасників віком від 17 років, які стали переможцями районних відбірних турів, вибороли право виступати у гала-концерті другого обласного благодійного фестивалю народної творчості для людей з обмеженими фізичними можливостями «На крилах надії», що відбувся 15 вересня у Літньому театрі Чернівців.

Фото Петра ГОНЧАРА.

Учасники демонстрували свої таланти у пісенному, музичному, театральному, розмовному, хореографічному жанрах, літературній творчості, декоративно-ужитковому та образотворчому, кіно-, фото-, відеомистецтві.

Під час фестивалю працювали літературно-музична вітальня «У творчості дух мій і крила для злету...», виставка виробів декоративно-ужиткового мистецтва і народних ремесел, ярмарок соціальних послуг.

За результатами фестивалю визначено шістьох переможців у шести номінаціях. Усі вони представлятимуть Чернівецьку область на Всеукраїнському фестивалі творчості людей з обмеженими фізичними можливостями «Барви життя», що відбудеться в жовтні.

Сергій СУЛИМА.

Чернівці.

Смерть на продаж

Мелітопольські тележурналісти були шоковані, коли черговий відвідувач запропонував їм за гонорар зняти відеосюжет про те, як чиняться самогубства. Він пояснив, що тяжко хворий і хоч таким чином може допомогти рідним пережити скрутні часи. Прийшовши до тями від пропозиції, працівники телерадіокомпанії попросили дивака заспокоїтися та схаменутися. А керівництво телеканала повідомило міліцію про незвичайного візитера.

На жаль, до розумних порад чоловік не прислухався. Увечері в Мелітопольський міськвідділ міліції зателефонував головний лікар туберкульозної лікарні, який повідомив, що в лісосмузі, розташованій біля лікарні, повісився їхній пацієнт. Йому було лише 39 років... Під час огляду місця події слідчо-оперативна група виявила передсмертний лист. У ньому самогубець, котрий хотів публічно покінчити з життям, просив вибачення у батьків, дружини та у своїх трьох дітей.

Микола МАНЬКО.

Запорізька область.

У Запоріжжі відбулася нарада з проблемних питань гідроенергетики

Перед цим Віктор Ющенко побував на Дніпровській гідроелектростанції, перевіривши стан безпеки греблі та автомобільного переїзду по ній. А також відвідав з інспекційною метою будівництво автотранспортної магістралі через Дніпро. Обидва об'єкти є проблемними. На початку літа через аварійний стан автотранспортна магістраль через греблю була частково закрита для руху транспорту. Виникли проблеми і на побудованих після війни мостах Преображенського. Тим часом спорудження нових мостів безнадійно відстало від графіку. Їх повинні були вводити в дію наприкінці нинішнього року, але через недостатнє фінансування не впоралися і з половиною запланованого обсягу робіт. Як пояснив перший заступник глави секретаріату Президента України Юрій Єхануров, відповідаючи на запитання «Голосу України», зараз уже не йдеться про ті суми, які просили запоріжці на початку року. Мова йде лише про 200 млн. грн., котрі потрібно ще знайти для того, щоб розрахуватися з будівельниками і не дати колективу розпаститися. Щодо подальшого фінансування будівництва, то, за словами Юрія Єханурова, Президент запропонував міському голові Запоріжжя Євгену Карташову розглянути варіант залучення інвестицій під гарантії уряду.

Та головне питання, яке розглядалося на нараді, стосувалося становища на Дніпрогесі і проблем вітчизняної гідроенергетики взагалі. Віктор Ющенко вважає, що в Україні незаслужено недооцінюється потенціал гідроенергетики, тому ставка робиться на будівництво малих гідроелектростанцій, котрі повинні замінити теплові електростанції у структурі виробництва і споживання електроенергії.

Микола МАНЬКО.

Гербери з Полісся

У селі Заболоття Володимирецького району на площі 0,7 гектара облаштовано унікальну оранжерею, де вирощують гербери за голландськими технологіями. Нині їх тут двадцять три сорти. Квіти постачатимуть переважно у столицю, а також у місто рівненських атомників — Кузнецовськ.

Оранжерея побудована в рамках інноваційного проекту, який обійшовся інвесторам в 1,2 мільйона євро, і належить спільному українсько-словацькому підприємству «Флорія-Україна». Теплицю наступного року розширять до двох гектарів. Тут усе екологічно чисте. Працюють десять чоловік, решту виконує автоматика, є навіть своя метеостанція. Підприємств такого класу і рівня в Україні небагато, а з вирощування гербер — лише три.

Інвестори вибрали Заболоття не випадково. Адже село розміщене поблизу Рівненської АЕС, тож дешева теплоенергія для її обігріву постачається саме зі станції. Тому й собівартість квіток порівняно невисока.

Сергій СКІБЧИК,
Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

На знімку: в оранжереї розцвіли перші гербери.
Фото Сергія СКІБЧИКА.

У Європі знижується довіра до влади

З 21 по 23 жовтня в Києві відбудеться форум «За майбутнє демократії», який організовує Рада Європи. У ньому візьмуть участь політики, держслужбовці та громадські діячі з 47 країн — членів Ради Європи.

Цього тижня у столиці України працювала робоча група з підготовки форуму, а вчора в Міністерстві юстиції голова відділу, що опікується підготовкою цієї зустрічі в Раді Європи, Міхаель Реммерт та заступник міністра юстиції Валерія Лутковська спілкувалися з журналістами.

Темою цьогорічного форуму стануть вибори, розповів пан Реммерт. «Ми обговорюватимемо виборчі системи та методи їх вдосконалення», — заявив представник Ради Європи. На його думку, довіра до демократії в Європі знижується, що підтверджує низька явка на виборах та недовіра громадян до політичних партій. Як змінити ставлення європейців до демократії — обговорюватимуть у Києві під час форуму.

Водночас у відносинах між Україною та Радою Європи зберігається напруження. Нагадаємо, на червневій сесії Парламентської Асамблеї Ради Європи (ПАРЄ) українську делегацію намагалися позбавити повноважень через те, що наша країна вже кілька років поспіль не може представити третього кандидата на пост судді Європейського Суду з прав людини. 28 вересня відкривається осіння сесія ПАРЄ. Чи зрушило питання з призначенням судді з мертвої точки і чи не повториться літній сценарій восени, «Голос України» запитав у заступника міністра юстиції Валерії Лутковської:

— Після червневої сесії Україна звернулася по допомогу комітету міністрів Ради Європи до Європейського Суду з прав людини з проханням надати роз'яснення певних положень Конвенції з прав людини задля того, щоб мати можливість правовим шляхом вирішити це питання. Нині Європейський Суд отримав це звернення, і ми розраховуємо, що він найближчим часом надасть відповідне тлумачення. Це тлумачення не є обов'язковим до виконання, але ми намагатимемося разом з Радою Європи знайти правовий шлях розв'язання цієї проблеми.

Тетяна ПАСОВА.

Збір податків підвищили всупереч «кризовим» прогнозам

Такий успіх став можливий завдяки тісному співробітництву севастопольських податківців із міськими платниками податків, вважає голова ДПА в Севастополі Олександр Трахачов. За повідомленням прес-центру держподаткової адміністрації у Севастополі, за сім місяців нинішнього року податкова служба зібрала у зведений бюджет майже шістсот мільйонів гривень. Усупереч прогнозам аналітиків, що пророкували серйозні наслідки для збирачів податків від фінансової кризи, до торішнього показника зуміли додати тридцять мільйонів, а надходження в державний бюджет становлять 106% розрахункової суми.

Микола МАГДИЧ.

Севастополь.

Наші лідери викликають у Солани «глибоку фрустрацію»

Верховний представник ЄС з питань загальної зовнішньої політики і політики безпеки ЄС Хав'єр Солана розчарований лідерами України.

Як повідомив УНІАН аспірант департаменту слов'янських мов і літератури Гарвардського університету Олег Коцюба, про це Х. Солана заявив 17 вересня, виступаючи в Гарварді.

Зокрема, Верховний представник ЄС сказав, що відчуває «глибоку фрустрацію» у зв'язку з тим, як її українські лідери керували країною після Помаранчевої революції 2004 року.

На запитання про перспективи членства України в ЄС, Х. Солана відповів, що не очікує його у недалекому майбутньому. І відзначив, що це не є таємницею для керівництва України — ні для Юлії Тимошенко, ні для Віктора Ющенка.

У своєму виступі Верховний представник ЄС також відзначив вагому роль Росії в системі європейської безпеки. «Справжня безпека в Європі неможлива без участі США і без того, щоб Росія знайшла своє місце в загальній Європейській ієрархії», — сказав він.

ФОТОФАКТ

Серед 30 підприємств регіону, представлених на обласній виставці «Якість Миколаївщини-2009», у рамках організованого Держпотребстандартом України конкурсу товарів і послуг, за право називатися кращими змагалися кондитери.

Фото Олександра КРЕМКО (Укрінформ).

Туманні тарифи

Якими будуть нові тарифи на опалення та водопостачання у Кам'янці-Подільському в новому опалювальному сезоні, досі незрозуміло. Міська влада не погодилася із висновком про те, що пропоновані підприємством «Тепловоденергія» нові розрахунки є економічно обґрунтованими і звернулася до Державної інспекції по цінах. Влада та громада вимагають більшої прозорості у формуванні тарифів та розкриття всіх складових. Столична комісія працюватиме в місті від тижня до десяти днів.

Віра ШПИЛЬОВА.

Кам'янець-Подільський.

СВІТ КОРОТКО

КНР

Свято відзначать з розмахом

Пекін потопає у квітах. Але життя у центрі міста на деякий час затихло — через генеральну репетицію параду на честь 60-ї річниці створення КНР, що відбулася у ніч із п'ятниці на суботу. Задовго до початку центр перекрили для пішоходів і транспорту.

Відзначити 60-ту річницю створення Нового Китаю готуються з особливим розмахом. На організацію святкових заходів влада витратить приблизно 44 мільйонів доларів. На площі Тяньмень уже встановлено плазменні екрани, на яких можна побачити столицю з висоти пташиного польоту. 1 жовтня у військовому параді візьмуть участь 56 полків, буде представлено 52 нові види військової техніки китайської розробки, зокрема радари, безпілотні літальні апарати, системи супутникового зв'язку і п'ять нових видів бойових ракет.

ПАР

Домовилися співпрацювати

У Кейптауні завершується засідання 32-ї Генасамблеї міжнародної організації стандартизації (ISO), в якому бере участь українська делегація. Під час зустрічі керівника Держспоживстандарту України Лариси Лосюк із президентом і главою правління Американського національного інституту стандартів (ANSI), віце-президентом панамериканської комісії стандартів (COPANT) Джо Батія було підписано меморандум про взаєморозуміння. Сторони домовилися співпрацювати в підготовці кадрів й обмінюватися досвідом у сфері стандартизації та оцінки відповідності, у тому числі в рамках міжнародних організацій ISO і IEC.

ПАКИСТАН

Теракт забрав людські життя

Терорист-смертник спрямував автомобіль із вибухівкою в будинок готелю на ринку в місті Кохат на північному заході країни недалеко від кордону з Афганістаном, передає Associated Press. Унаслідок теракту постраждали люди. За словами місцевого мера, рятувальники витягли 25 тіл з-під руїн готелю й магазинів, що завалилися. Ще декілька людей отримали поранення.

ІЗРАЇЛЬ

Ще одна спроба

Посланник президента США Джордж Мітчелл відновив консультації з лідерами Ізраїлю і Палестинської національної адміністрації (ПНА), намагаючись повернути їх за стіл мирних переговорів. Учора ранком в Єрусалимі Мітчелл втретє за останні 4 дні зустрівся із прем'єр-міністром Ізраїлю Біньяміном Нетаньяху, ще одна зустріч була запланована після проведених у Рамаллі переговорів із главою ПНА Махмудом Аббасом. Перед Мітчеллом стоїть завдання вмовити обох лідерів приїхати на тристоронню зустріч з Обамою на наступному тижні в Нью-Йорку. Основною перешкодою для поновлення палестино-ізраїльського діалогу залишається проблема будівництва в єврейських поселеннях Західного берега річки Йордан.

Візит до України Прем'єр-міністра Російської Федерації Володимира Путіна, анонсований на жовтень, не відбудеться. Пан Путін нібито відмовився проводити дуже часті зустрічі з Прем'єр-міністром Юлією Тимошенко, щоб не створювати видимість її підтримки офіційною Москвою в період президентської кампанії *(Укрінформ)*

Союз європейських футбольних асоціацій оголосив про укладання ексклюзивної угоди з Національною телекомпанією України на висвітлення Євро-2012 на території України — Генеральний секретар УЄФА Девід ТЕЙЛОР *(Укрінформ)*

«Люди однієї крові»

Володимир Путін і Дмитро Медведєв у найближчі десять років до влади нікого не пустять

Володимир Путін зробив доленосну заяву, яка ілюструє сутність російського політичного режиму. «Ми із президентом Медведєвим домовимося про розподіл влади між собою в 2012 році, ми люди однієї крові» — заявив прем'єр-міністр на закритому засіданні Валдайського дискусійного клубу.

Політичний цинізм «путінської» заяви очевидний. «Російський національний лідер» констатував, що країні не загрожує політична конкуренція на майбутніх президентських виборах, незважаючи на декларування тези про те, що в РФ панує суверенна демократія, воля ЗМІ й багатопартійна система.

Заява більш ніж серйозна. З огляду на те, що в Росії правлячою політичною партією є «Єдина Росія», яку очолює сам глава уряду, а принцип поділу влади існує лише на сторінках конституції, можна з упевненістю говорити про те, що Путін має намір повернутися в Кремль.

Але навряд чи, коли настане 2012 рік, рік президентських виборів, мирна домовленість між людьми «однієї крові» стане єдиною формою політичного життя російського суспільства. Уже сьогодні Дмитро Медведєв мовчки не вторить Путіну. У статті, (яку, за словами президента, написав він сам) Медведєв гостро критикує «путінську» політичну спадщину й затіває свою власну «перебудову».

Нинішній президент навіть вказує на тих, хто є ворогами Росії. Це підприємці й чиновники, «яких все влаштовує». А кого в Росії влаштовує все? Влада в нинішній Росії належить спецслужбам. Російське чекістське братство переконане, що лише «еліта еліт», «сіль землі», «дворяни епохи Путіна» відродять Росію. Цю ідею у формі метафори озвучив Віктор Черкесов, директор Федеральної служби Російської Федерації з контролю за обігом наркотиків. «Падаючи в безодню, посттрадянське суспільство вчепилося за цей самий «чекістський» гак» — розмірковує генерал-армії ФСБ.

Дмитрові Медведєву, який не виключив, що й він буде балотуватися на новий президентський строк в 2012 році, доведеться створювати свою «Єдину Росію», свої спецслужби, а регіони наповнити своїми, відданими людьми. Але, з огляду на те, що навряд чи йому це під силу, доведеться домовлятися з Путіним залишитися в російській політиці, як говорив літературний класик «на дуже відповідальній роботі».

Українська стратегія Кремля

Відомий лист-звернення президента РФ (за словами самого Дмитра Медведєва) до Президента України мав лише одну мету — сформувати домінуюче в російській громадській думці уявлення про те, що Україна — це «країна, що падає», недружня держава, якою керують неадекватні політики. Інакше кажучи, пропагандистська акція російського президента була для «внутрішнього користування». Російського обивателя переконували, що у всіх проблемах, неполадках міждержавних російсько-українських відносин винен тільки офіційний Київ.

Російський президент дав чіткий і ясний сигнал своїм чиновникам: наша стратегія щодо України заключається в тому, щоб втручатися у внутрішньополітичні українські процеси. Ми будемо вчити Україну як жити, як будувати державу, яку приймати Києву конституцію, які оцінки давати фактам історії, кого обирати в парламент. А головне, підкреслює Медведєв, Росія буде дружити з тим президентом України, який буде до Москви лояльним, проросійським.

Фото ТАНЮГ/Укрінформ (з архіву).

Нинішня фінансова й парламентська криза в Україні тільки підсилить тиск Росії на її суверенітет, увагу до внутрішньоукраїнських політичних процесів, особливо в період парламентських і президентських виборів.

Адже в минулому 2008 році ні проросійського президента, ні впливової (парламентської) проросійської політичної сили або партії Москві в Україні створити не вдалося. При цьому аналіз нинішньої зовнішньої політики РФ показує, що «сумний досвід і українські провали» російської зовнішньої політики в жодній мірі не змінили рішучості Москви повернути Україну на орбіту свого політичного впливу. Більше того, перетворити її на повністю залежну від Росії державу.

У Москві твердо переконані, що нинішня криза в Україні має всеохоплюючий характер, а офіційна влада нездатна впоратися із ситуацією. Прокремлівські експерти завіряють своїх замовників, що криза в Україні пронизує не тільки економіку, а й суспільну свідомість, масову психологію, руйнує всі «новоукраїнські» ідеологічні цінності. Саме тому спічрайтери сформулювали для президента РФ Дмитра Медведєва тезу про «слабкість української влади», яку він і озвучив.

Кремль думає, що потенціал головних гравців українського бізнес-товариства, що пов'язані з залежними від російських держструктур корпораціями, значний. А це значить, що час рішучих дій — «година ікс» — настав.

У Білокамінній не сумніваються, що майбутні вибори Президента України й позачергові парламентські вибори являють собою унікальний шанс для «колонізації» України. Кремль продовжує активно фінансувати й інформаційно підтримувати добре відомі експертам, журналістам і владі, маргінальні в Україні, проросійські партії й рухи.

Зробити з України маріонеткову державу — це не тільки ідеологічна, а й практична мета нинішньої російської політики. На це кинуто всі ресурси багатої Росії — політичні, енергетичні й інформаційні. У реалізації цієї мети в президента Росії й прем'єр-міністра, судячи зі звернення Дмитра Медведєва, схоже, повне взаєморозуміння.

Контргра з Росією

Україні в боротьбі з агресивною, войовничою політичною й інформаційною експансією Кремля необхідно використовувати стратегію «слабкої сили». Іншими словами, панацею від викликів і погроз Москви необхідно шукати в самій Москві.

Слабкість Росії йде з її «сили». Адже ті її позиції, які здаються сильними, насправді найслабші й уразливі. У нинішній Росії в політичному й економічному контексті прогресує й розвивається радянський ренесанс, а нинішня російська влада воскресила віру російського обивателя у відродження Радянського Союзу, що — нагадаємо, якщо хтось уже забув — сам розвалився.

Уже сьогодні в Росії де-факто сформована недемократична політична система, що, при всіх оптимістичних заявах лідерів країни, слабка й нежиттєздатна. Навіть нинішній «співець Газпрому», німецький аналітик Олександр Рар змушений констатувати: «Шокує, коли стаєш свідком того, з яким легкодумством російська еліта й суспільство відмовилася від ледь досягнутих ліберальних цінностей в обмін на авторитарну політику наведення порядку».

Наприклад, сьогодні Росія за кількістю підсудних і засуджених до позбавлення волі перебуває на рівні СРСР першої половини 1960-х років, при тому, що населення РФ потсупається Радянському Союзу того часу в півтора разу. В 1990-ті роки збільшення населення таборів до мільйона людей можна пояснити зростанням злочинності й недосконалістю політичної системи.

Незважаючи на вкорінену в російському суспільстві думку про те, що Росія «сприяє» Україні, поставляючи їй газ за цінами нижче існуючих на світовому ринку, офіційна Москва дуже обмежена в можливостях реалізувати природні багатства, які перепали їй під час розділу імперії — колишнього СРСР.

Незважаючи на голосні заяви перших осіб Газпрому про те, що «газ у Європу піде, оминаючи Україну», у доступній для огляду історичній перспективі (15—20 років) ні будівництво газових трубопроводів в обхід Балтії, ні намір через «Блакитний потік» у Туреччину експортувати газ у країни Південної Європи не зможуть перекрити необхідності використовувати газотранспортну систему України.

На жаль, інша Росія, приваблива, ліберальна, що вміщається в загальноєвропейські координати відповідальності й толерантності, зараз не має впливу на суспільно-політичні процеси в країні. Тому українському політичному класу належить вибудувати відносини з тими політиками, які сьогодні в Росії при владі, з тими, для яких, як пише український історик Ярослав Грицак, «засудити злочини Сталіна було б політичним самогубством».

Віктор ТИМОШЕНКО,
кандидат філософських наук.

Москва.

Йо-хо-хо й пляшка... горілки!

Сьогодні відзначають Міжнародний піратський день

Хоча такий переклад з англійської не зовсім точний. У буквальному значенні International Talk Like A Pirate Day — «день, протягом якого потрібно розмовляти, як пірат». По усьому світу шанувальники авантюрного життя надягають на голови широкі капелюхи, саджають на плече балакучого папугу, вішають на пояс фляжку з ромом і наслідують голлівудського актора Джонні Деппа, що зіграв знаменитого Джека Горобця в «Піратах Карибського моря». Втім, ніни до піратів мало б виникнути не таке захоплене ставлення. Адже останніми роками морське піратство стало настільки гострою проблемою, що вже практично відсунуло на другий план проблему міжнародного тероризму.

Піратський день з'явився відносно недавно — його історія нараховує ледве більш як десять років. Батьківщиною свята стали США, двоє жителів яких, Джон Баур і Марко Саммерс, 19 вересня 1995 року домовилися весь день розмовляти, як пірати. Обране було саме це число, тому що це був ... день народження колишньої дружини Саммерса.

Здавалося б, надумали американці розважитися й що з того? Однак у 2002 році друзі розповіли про свою незвичайну традицію американському колумністу Дейву Беррі. Ідея відзначати День піратів настільки сподобалася нашому колезі-журналістові, що він написав про це у своїй статті. Після цього інформація потрапила в Інтернет і поширилася по усьому світу, принісши піратському дню величезну кількість шанувальників. Сьогодні ITLAPD перетворився на міжнародний феномен. На офіційному сайті, присвяченому піратському дню, можна знайти масу інформації з проведення «піратських» вечірок й інших заходів і навіть порад, як правильно говорити по-піратськи німецькою мовою.

Звичайно, це абсолютно західна — ще точніше, американська — заморочка. Експерти зазначають, що популярність свято одержало й через сучасну моду на все піратське, породжене кінотрилогією «Пірати Карибського моря».

Приміром, на нинішніх київських шкільних ярмарках піратська тематика превалювала над традиційними Міккі Маусами й Барбі. Рюкзаки з піратами, пенали с черепами, зошити й щоденники із зображеннями кадрів з відомого фільму. Хіба дивно, що ідея свята припала до душі й українським підліткам, які з задоволенням носять майки із зображенням Веселого Роджера, сережки й навіть шкарпетки й колготки із черепами.

Більшість батьків упевнені: відзначати подібне свято — означає, що нижче впасти уже не можна. Але молодь нікого не слухає. Їм подобається ідея мовної рольової гри, та ще й масової. Тим більше що її цілком можна адаптувати: у будь-якої мови є свій виразний і симпатичний жаргон, а найчастіше — не один. Щоправда, в українських школах піратську мову часто плутають з... тюремним жаргоном або попросту кажучи — з матом.

На жаль, дорослі лише звисока засуджують підліткову моду, не обтяжуючи себе тим, щоб докладно пояснити, що до чого. Або ж взагалі потурають пристрасті своїх нащадків, купуючи їм сумки й кепки з піратською символікою.

Яна СТАДІЛЬНА.

Анекдот у тему

Конвоюють у в'язницю пірата Джека Горобця. Повз проходить головна героїня — Елізабет.
Джек:
— О! Вона мені посміхнулася!
Конвоїр:
— Ну й що? Я коли тебе перший раз побачив — півгодини сміявся...

Італійці знайшли викрадені в саудівської принцеси прикраси

Більша частина ювелірних прикрас, викрадених у саудівської принцеси на італійському острові Сардинія в серпні цього року, знайдена. Про це **повідомляє агентство Associated Press.**

Викрадене знайшли на Сардинії минулого тижня й розслідування цієї справи ще не завершено.

Нагадаємо, коштовності й гроші на загальну суму близько 11 мільйонів євро(!) були викрадені з розкішного готелю Colonna Pevero. За десять хвилин зловмисники вийняли зі стіни номера вбудований сейф і зникли. Принцеса в момент пограбування в готелі була відсутня.

Як повідомлялося, подія із саудівською принцесою, чия особистість не розкривається, викликала дипломатичний скандал. На Сардинію навіть прибув представник посольства Саудівської Аравії, а до розслідування підключилися кращі співробітники італійських спецслужб.

А от автобус із речами й документами, викрадений в українських туристів у центрі Рима в липні, так і не знайшли... Кореспондентові «Голосу України», що виявилася в числі потерпілих ніхто не компенсував втрати, зокрема, витрати на оформлення нового закордонного паспорта й моральний збиток. Поліція Рима, за словами організаторів тура, чесно зізналася, що такі злочини розкрити вкрай складно. Шкода, що в цьому автобусі не подорожувала Європою саудівська принцеса.

Вибори у Німеччині: особливості розвиненої демократії

Останнім часом Україна постійно перебуває у передвиборній лихоманці. Виборами погрожують, їх призначають, скасовують, знову призначають — парламентські, президентські, місцеві. Постійне очікування змін, відчуття плинності й нестабільності — це характерний стан нашого суспільства. Віддаючись домашнім політичним пристрастям, ми постійно посилаємося на досвід Заходу, адже в інших країнах також бувають вибори, найчастіше — чергові, рідше — дострокові.

Вибори і боротьба, з ними пов'язана, особливо, коли вибір таки є, це найважливіший елемент демократії. А тому варто уважніше придивитися до інших європейських країн з розвиненими демократіями, щоб скористатися їхнім досвідом. На жаль, наша преса приділяє дуже мало уваги подіям за кордоном, а якщо й пише про них, то не зовсім точно. От і перебіг передвиборної боротьби в Німеччині, де 27 вересня відбудуться парламентські вибори, подається досить поверхово. Тому, спираючись на свій майже десятирічний досвід роботи в українських редакціях Бі-Бі-Сі та «Німецької хвилі» у Великій Британії та Німеччині, пропоную своє викладення ситуації у ФРН напередодні виборів до бундестагу, парламенту країни.

Кожна партія має свій колір

На федеральному рівні у передвиборній боротьбі беруть участь п'ять партій — дві так звані «народні» партії — ХДС/ХСС (Християнсько-демократичний союз/Християнсько-соціальний союз) та СДПН (Соціал-демократична партія Німеччини). Крім того, за місця в бундестагу змагаються три менші партії — ліберальна ВДП (Вільна демократична партія), «зелені» (Союз 90/«Зелені») та зовсім нова Ліва партія.

Кожна з німецьких партій має свій колір (тепер цю традицію запозичили і в Україні): ХДС/ХСС — чорний, СДПН — червоний, ВДП — жовтий, «зелені» — звісно ж, зелений, а Ліва партія обрала для себе темно-червоний.

Нині при владі в Німеччині перебуває велика коаліція ХДС/ХСС і соціал-демократів, змінивши 2005 року коаліцію соціал-демократів і «зелених», що керувала країною протягом семи років. Тодішній канцлер, соціал-демократ Герхард Шредер оголосив дострокові вибори, сподіваючись, що політична кон'юнктура буде для нього більш вигідною, ніж рік пізніше. Він помилився, хоча консерватори перемогли з перевагою в один відсоток. Соціал-демократи залишилися при владі у складі великої коаліції з ХДС, однак керівником уряду стала голова партії християнських демократів Ангела Меркель, перша в історії Німеччини жінка-канцлер. Три менші партії перейшли до опозиції.

Спостерігачі одностайно зазначили, що Штайнмайєр показав себе якнайкраще. Зовсім несподівано він став цікавішим і дотепнішим за Меркель.

Те, що на виборах 2005 року соціал-демократам не вдалося набрати необхідну більшість голосів, щоб висунути свого кандидата на посаду канцлера й утворити правлячу коаліцію під своїм керівництвом, значною мірою пояснюється утворенням нової Лівої партії, що відтягнула на себе протестні голоси лівого електорату. Ідея створення такої партії на федеральному рівні належить Оскару Лафонтену, одному з найяскравіших політиків у лавах СДПН, який навіть одного разу був кандидатом у канцлери від соціал-демократів. Згодом він тривалий час обіймав посаду прем'єр-міністра федеральної землі Саар, де виборці незмінно віддавали голоси за соціал-демократів.

Нагадаю, що протягом сімнадцяти років при владі у Німеччині перебував блок християнських партій ХДС/ХСС у коаліції з вільними демократами (ВДП). Канцлером увесь цей час був Гельмут Коль. Коли ж 1998 року на зміну довготривалому правлінню коаліції консерваторів і лібералів до влади прийшли соціал-демократи і «зелені» на чолі з Герхардом Шредером як канцлера, Лафонтен відмовився від запропонованої йому посади міністра економіки в новому уряді й вийшов з партії. Про причини такого несподіваного кроку тоді багато говорили. Вважається, що у такий спосіб «справжній» соціал-демократ Лафонтен продемонстрував свою незгоду з «поправінням» та «буржуазністю» лівих. Не останню роль, на думку аналітиків, відіграла й банальна заздрість до більш успішного колеги.

Принаймні Лафонтен не раз заявляв про своє бажання помститися соціал-демократам і особисто Шредеру. Як показав час, це прекрасно вдалося здійснити.

Свою Ліву партію Лафонтен сформував на основі Партії демократичного соціалізму, правонаступниці правлячої в НДР Соціалістичної єдиної партії Німеччини. Ця партія, очолювана блискучим східнонімецьким політиком Грегором Гізі, від найперших виборів до загальнонімецького парламенту 1990 року завжди проходила в бундестаг спочатку за рахунок прямих мандатів, а пізніше й беручи п'ятивідсотковий бар'єр. Цікаво, що на відміну від нашої КПУ, ця партія об'єднує в своїх лавах не лише пенсіонерів, що сумують за минулим, хоча таких чимало, а й дуже активних молодих людей дещо альтернативного спрямування, для яких традиційна соціал-демократія виявилася занадто консервативною і буржуазною. Годі було подивитися на зовнішній вигляд депутатів бундестагу від ПДС — рокерське вбрання, грубі черевики на товстій підошві, волосся, що стирчить на голові — щоб зрозуміти, що партія матиме послідовників не лише на Сході, а й на Заході країни, де молодь і навіть люди середнього віку також відкидають усі ознаки буржуазності, намагаючись в усьому уникнути ознак міщанства й провінційності. Вони активно захищають навколишнє середовище, відмовляються від м'яса, сигарет і алкоголю, а також пересідають з автомобілів на велосипеди. Вони відкриті для всього прогресивного й нового і не хочуть старої Федеративної республіки з її консерватизмом та ідеологією «холодної війни». При цьому вони виступають за соціальну справедливість, боротьбу з бідністю й створення робочих місць.

Тому цілком закономірно, що Оскар Лафонтен почав розбудову своєї Лівої партії саме з ПДС, зробивши необхідні кроки для зміни її іміджу. Він об'єднав ПДС зі своєю партією «Виборча альтернатива — робота і соціальна справедливість», до якої увійшли колишні члени й прихильники СДПН, незадоволені «поправінням» соціал-демократів. Пізніше блок двох партій — ПДС і «Виборчої альтернативи» — став новою партією, що дістала назву Лівої. На останніх виборах до бундестагу ліві, що вперше виступили на федеральному рівні, одразу отримали 7,8 відсотка, відібравши у соціал-демократів такі необхідні їм голоси. Нині, за оцінками аналітиків, Ліва партія може здобути й 20 відсотків. Принаймні на серпневих виборах до парламентів трьох федеральних земель — Саару, Тюрінгії та Саксонії — ліві показали чудовий результат. У Тюрінгії вони отримали 27,4 відсотка голосів, поступившись лише християнським демократам, які набрали 31,2 відсотка. Соціал-демократи здобули в цій землі лише 18,5 відсотка голосів виборців. У Саксонії ліві також посіли друге місце (20,6 відсотка) після християнських демократів (40,2 відсотка), а в західнонімецькій землі Саар — ліві стали третіми (21,3 відсотка) після християнських демократів (34,5 відсотка) і соціал-демократів (24,5 відсотка).

Як бачимо, тріумфальне зростання лівих триває, однак, незважаючи на перспективність такого партнера, соціал-демократи категорично відкидають можливість утворення з ними коаліції. Це пояснюється не лише ідеологічними розбіжностями між двома лівими силами, які, зрештою, не такі вже й великі, а травмою, завданою керівництву СДПН «зрадою» Лафонтена. Проте на рівні федеральних земель червоно—темно-червоно—зелені коаліції виглядають цілком імовірно.

Співпраця двох «народних»

На думку аналітиків, найбільш реальним видається продовження співпраці двох великих «народних» партій і за результатами нинішніх виборів. Таку перспективу підтверджують і результати телевізійної дуелі двох головних кандидатів у канцлери, що відбулася у неділю, 13 вересня, за два тижні до виборів.

У Німеччині теледебати головних кандидатів — сталий елемент передвиборної боротьби. Вона дає відповідь на головне питання — хто буде канцлером на наступний строк. А тому вирішальну роль тут відіграють не виборчі програми кандидатів, а особиста симпатія, харизма кожного із суперників.

У дебатах взяли участь канцлер Німеччини, голова партії ХДС Ангела Меркель і віце-канцлер, міністр закордонних справ країни, кандидат у канцлери від СДПН Франк-Вальтер Штайнмайєр.

Те, що Ангела Меркель — досвідчений полеміст і політик з залізною волею — не викликає жодних сумнівів. Це вона довела фактом свого сходження і чотирирічного перебування при владі. Франку-Вальтеру Штайнмайєру на її тлі було зовсім не просто. По-перше, він тривалий час перебував у тіні Герхарда Шредера, соціал-демократичного попередника Ангели Меркель, завідуючи його канцелярією. Німецькій громадськості він став відомий лише чотири роки тому, коли в результаті виборів до влади прийшла велика коаліція ХДС/ХСС під керівництвом Меркель. Штайнмайєр отримав посаду міністра закордонних справ. А згодом став і віце-канцлером. У сприйнятті німецьких виборців він значною мірою залишився сірим чиновником, від якого не слід чекати особливих злетів. А його невпинне просування до верхівки партійної драбини пояснюється катастрофічним кадровим голодом у лавах СДПН. Опитування громадської думки також показували дуже низьку популярність кандидата від соціал-демократів. Отже, напередодні нинішніх теледебатів ніхто не чекав від Штайнмайєра позитивного результату, тим паче, що для нього це був перший досвід подібної політичної презентації.

Теледуель тривала півтори години. Спостерігачі одностайно зазначили, що Штайнмайєр показав себе якнайкраще. Зовсім несподівано він став цікавішим і дотепнішим за Меркель. Такий результат, на думку фахівців, значно посилює його шанси на виборах. Навіть, якщо вважати, що суперники зіграли внічию, для Штайнмайєра така нічия рівнозначна перемозі. Тепер є надія, що виборці, які досі не визначилися зі своїми уподобаннями, нададуть йому перевагу, а разом з ним — і соціал-демократії загалом.

Нинішні вибори відбуваються у знаменний для Німеччини час. Цього року країна відзначає 60-річчя свого існування і 20-річчя падіння Берлінської стіни.

Ще однією характерною особливістю теледебатів була їхня цілкова неконфліктність, та й чому б партнери по коаліції стали нападати одне на одного, піддаючи сумніву результати спільної чотирирічної роботи. Адже створенню коаліції, як це заведено в Німеччині, передувало ухвалення коаліційної угоди — великого грубого тому, який неможливо втримати в одній руці, де до найдрібніших деталей викладено програму діяльності уряду на наступні чотири роки. Тому будь-яка критика на адресу суперника автоматично перетворювалася на самокритику, бо документ готувався спільно групами експертів від обох партій і узгоджувався також спільно.

Ще одне пояснення неконфліктності дебатів, про які було сказано, що подібна поведінка боксерів на рингу неодмінно призвела б до дискваліфікації обох суперників, пояснюється й тим, що продовження великої коаліції за результатами нинішніх виборів зовсім не виключається, а отже, будь-які публічні сварки й суперечки лише ускладнять майбутню співпрацю.

Найгостріше дуелянти обговорювали фінансові питання, зокрема — проблему податків. На думку Ангели Меркель, в умовах економічної кризи необхідно вивільнити всі механізми для забезпечення економічного зростання. Тому вона дотримується своєї передвиборної обіцянки протягом наступних чотирьох років зменшити податковий тиск на 15 мільярдів євро. Канцлер переконана, що це можливо й реально. А от на думку Штайнмайєра, такі плани можуть спричинити кризу довіри до серйозності намірів Меркель, він уважає, що це неможливо здійснити без запозичень, що є шкідливим для економіки країни.

Відмінності програм

У програмах обох кандидатів, звичайно, є й інші відмінності. Консерватори виступають за повернення до атомної енергетики і проти запровадження мінімальної заробітної платні. Соціал-демократи проти атомної енергетики, за мінімальну зарплатню в інтересах найменш захищених верств населення і одночасного обмеження зарплат менеджерів найвищої ланки, що сягають мільйонів.

Загалом — програми дуже схожі, так само, як і програми трьох опозиційних партій, які так само стоять на принципах демократії, соціального захисту, збільшення фінансування освіти, боротьби з бідністю, захисту навколишнього середовища тощо.

Цього разу кандидати в канцлери від опозиційних партій негативно поставилися до теледебатів лише між кандидатами від двох більших партій. Опозиційні партії також є повноправними учасниками демократичного процесу управління державою, а отже, їм слід надати слово разом з головними кандидатами. Це й було здійснено днем пізніше, коли перед мільйонами телеглядачів з'явилися кандидати в канцлери від трьох опозиційних партій — ВДП (Гідо Вестервелле), «зелених» (Юрген Тріттін) і лівих (Оскар Лафонтен). Усі троє опозиційні кандидати показали громадськості розбіжності у своїх передвиборних програмах. Вони стосуються питань охорони здоров'я, збільшення пенсійного віку, зменшення податкового тиску. В одному питанні політичні опоненти були одностайні: не допустити, щоб країною знову управляла велика коаліція.

Нинішні вибори відбуваються у знаменний для Німеччини час. Цього року країна відзначає 60-річчя свого існування і 20-річчя падіння Берлінської стіни.

Фактично, вік об'єднаної Німеччини збігається з віком незалежної Української держави. За цей час Німеччина радикально оновила інфраструктуру колишньої НДР, розбудувавши мережу новітніх залізних та автомобільних доріг, здійснивши реконструкцію житлово-комунальної сфери, телекомунікаційних та інших мереж, не кажучи вже про лікарні, будинки для літніх людей, школи, театри, концертні зали, музеї та інші об'єкти культури.

Територія колишньої Німецької демократичної республіки нині має значно сучасніший і охайніший вигляд, ніж «старі федеральні землі», що робили свій фінансовий внесок у відбудову Сходу.

Незважаючи на те, що політики і журналісти й досі охоче згадують про стіну в людських головах, тобто про психологічні й культурні розбіжності між східними й західними німцями, ці розбіжності невпинно зменшуються, що є результатом копіткої роботи і на державному, і на місцевому рівні, у сфері освіти, культури, медій.

Розбіжності, звичайно, є. І рівень зарплат і пенсій східних німців поки що не дотягує до рівня західних. Але й вартість життя у східних землях нижча, а отже, ця різниця майже повністю компенсується.

Так, рівень безробіття у східних землях подекуди сягає 20 і більше відсотків. Так, деякі східнонімецькі міста, що виникли навколо соціалістичних індустріальних гігантів, просто спорожніли. Панельні житлові будинки там розбирають і використовують цей дешевий матеріал для спорудження індивідуальних котеджів.

Але загалом частини колись розділеної країни дедалі більше зростаються. Випробування світовою економічною кризою коаліційний уряд витримав з честю, не зробивши спроби вирішити фінансові проблеми країни за рахунок її громадян. У Німеччині не заморожували депозити, а навпаки, збільшили в кілька разів державний фонд гарантування вкладів населення.

Кожне банкрутство великого підприємства ставало предметом обговорення всього суспільства. Напередодні парламентських виборів уряд погодився продати традиційний німецький автомобільний концерн «Опель» російському інвестору, щоб тільки зберегти десятки тисяч робочих місць.

Країна розвивається разом зі своїм народом. Сьогодні не так уже й важливо, хто очолить уряд, які партії увійдуть до парламенту, адже, як зазначив німецький письменник Мартін Вальзер, найкраще у розвиненій демократії є те, що можна її підтримувати, не беручи участі у виборах, адже від того, яка б партія не отримала більшість, вона не поставить з ніг на голову державний устрій.

Марія КОПИЛЕНКО,
заслужений журналіст України,
кандидат філологічних наук.

Вирішальну роль відіграють не виборчі програми кандидатів, а особиста симпатія, харизма кожного із суперників

Міністр з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи Володимир Шандра в Баку бере участь у зустрічі керівників відомств із питань надзвичайних ситуацій держав—учасниць Організації Чорноморського економічного співробітництва *(Укрінформ)*

Учора в столиці України відбувся міжнародний «круглий стіл» на тему «Регіональний досвід моніторингу реалізації державних програм із запобігання торгівлі людьми» *(Укрінформ)*

20 вересня — День працівників лісу

Рукотворне диво

На початку 80-х років у ковельському лісогосподарському підприємстві «Тур» вирішили відродити старі традиції лозоплетіння. Його фахівці об'їздили Молдову, Закарпаття, волинські села, збираючи по краплині секрети народних умільців. На основі цього матеріалу розробили зразки, расписали по етапах всю технологію. І справа пішла. Згодом волинські крісла, столи, дивани, дитячі ліжечка, сувенірні вироби з лози почали демонструватися на виставках досягнень народного господарства СРСР, України, завойовувати найвищі нагороди.

З ініціативи підприємства в одному з професійно-технічних училищ Ковеля створили групу з підготовки майстрів лозоплетіння. З 1983 року давнім народним ремеслом тут оволоділи більш як тисяча чоловік. Буквально з кожного регіону України до училища відряджали групи по 5—6 душ. Приїжджали навіть з Росії: секрети ремесла в Ковелі опанували чимало майстрів із Новосибірська, Красноярська, Махачкали...

Сьогодні «Тур» — одне з небагатьох підприємств України, де виготовляють вироби з лози. Його директор, заслужений лісівник України Петро Смаль дбає, щоб паралельно з вирощуванням лісу, яке було і залишається для «Тура» головним завданням, підприємство забезпечувало населення товарами широкого вжитку. Зокрема, традиційними для Волині виробами з лози.

Що інтерес до цієї продукції не зменшився, ще раз засвідчила виставка-ярмарок «Волинь-Агро 2009», яка відбулася в Луцьку на початку вересня. Павільйон Ковельського району, в якому демонстрували і продукцію «Тура», був чи не найпопулярнішим. Окрім меблів з лози та сувенірної продукції, лісівники широко представили саджанці екзотичних і вічнозелених рослин для озеленення садиб і населених пунктів. Приємно, що попри всі економічні негаразди в державі, «Тур», як і раніше, справно поповнює бюджет, своєчасно виплачує зарплату, нарощує площі під лісовими насадженнями. Садить ліс навіть там, де він давно вже не ріс. Тобто працює на майбутнє України.

Фото Миколи ЯКИМЕНКА

Директор Ковельського лісогосподарського підприємства «Тур» заслужений лісівник України Петро Смаль (третій зліва) показує відвідувачам виставки-ярмарку «Волинь-Агро 2009» виготовлені його підприємством плетені крісла з лози.

Таємниця могил під Луцьким замком

Несподівані результати принесла ексгумація тіл з одного із масових поховань на території колишньої Луцької тюрми

Споруджуючи в 70-х роках пилораму неподалік від стін Луцького замку, на території колишньої Луцької тюрми, будівельники знайшли масове поховання. Чекали, що роботи зупинять і почнуть розслідування. Але надійшла команда залити кістяки бетоном. На місті могили встановили бункер для тирси. Хтось ніби квапився приховати злочин.

Наприкінці серпня, розпочинаючи тут розкопки, працівники комунального підприємства Львівської облради «Доля» зрушили з місця фундамент колишньої пилорами і жахнулися. Видобута із землі бетонна брила містила фрагменти людських кісток. Донедавна вважали, що це одна із чотирьох могил в'язнів Луцької тюрми, розстріляних енкаведистами 23 червня 1941 року. Але це не так. Що ж трапилося другого дня війни в обласному центрі Волині?

Про цю трагедію в Луцьку довго забороняли говорити. Лише на початку 90-х років стало відомо про масовий розстріл енкаведистами 23 червня 1941 року в'язнів Луцької тюрми. Згодом на панахидах по невинно вбитих — тепер вони проводяться під стінами колишньої в'язниці щороку — очевидці розповіли подробиці тієї розправи. Найцінніші спогади — у книзі Миколи Куделі «Під мурами Луцької тюрми».

На початку війни, знаючи, що наступу німців не стримати, керівництво НКВС наказує знищити в'язнів прикордонних тюрем. У Луцькій, за різними даними, було від двох до 4,5 тисячі в'язнів: переважно патріотична молодь, колишні члени ОУН, українських організацій «Просвіта», «Рідна хата», «Пласт», учні Луцької української гімназії, священики, керівники церковних хорів. Майже всі звинувачені за 54-ю статтею Кримінального кодексу УРСР — контрреволюційна діяльність.

Як згадував Микола Куделя, ще до схід сонця 22 червня над тюрмою пролетів німецький літак. Скинув бомби, воронки від яких стали згодом братськими могилами для в'язнів тюрми. Вранці 23 червня засуджених з речами вигнали у двір тюрми. Дехто сподівався, що будуть конвоювати на схід. Та їх поділили надвоє. Засуджених за 54-ю статтею вигнали на західне подвір'я, інших — із так званими побутовиками — на східне. Микола Куделя пристав до «побутовиків». Далі трапилося те, що важко уявити й у страшному сні. Ось як описував події того дня Микола Куделя:

«В ту мить, як грім з ясного неба, вибух. Чую крик кількох тисяч чоловік. Рвалися гранати, строчили кулемети, від вибухів і страшного зойку трялася земля, шматки одягу, шапки, розірвані тіла викидало вище тюрми. Звідусіль заволали:

— Боже? Що вони роблять, ироди? Розстрілюють, рвуть гранатами. Варвари, душогубці. Світ такого не бачив...

На західному подвір'ї хвилин 10—15 клекотало, як у котлі. Тарахкотіли кулемети, рвалися гранати».

Подібне пекло повторилося і на східному подвір'ї. Лише випадковість врятувала Миколу Куделю від смерті. Привалений тілами вбитих, він вижив. Наступного дня разом із двома десятками вцілілих в'язнів хоронив розтерзані тіла. Напевно, їх теж чекала б подібна доля, але 25 червня охоронці тюрми раптом кудись зникли, а через кілька годин з'явилися німці.

> Про цю трагедію в Луцьку довго забороняли говорити. Лише на початку 90-х років стало відомо про масовий розстріл енкаведистами 23 червня 1941 року в'язнів Луцької тюрми.

Через два місяці, в останню неділю серпня 1941 року, вони дозволили провести біля могил розстріляних панахиду. Прибули тисячі людей з усіх кінців Волині. Лише одних священиків було 76. Очолював службу єпископ Полікарп. Фашисти зробили все, щоб використати факт розстрілу в'язнів Луцької тюрми у пропагандистських цілях. Хоча потім і самі діяли проти місцевого населення не менш жорстоко і цинічно.

Радянська ж влада після визволення Луцька поспішила замести сліди злочину. Були зрівняні із землею могили, зрізані хрести на них. Потім все це закатали асфальтом, а подекуди, як на колишньому східному подвір'ї тюрми, забудували.

Здавалось би, ініційована міськрадою ексгумація дасть відповідь на багато питань. Насамперед: скільки в'язнів знищено 23 червня 1941 року? Однак 7 вересня директор підприємства «Доля», кандидат історичних наук Ярослав Онищук, який керував пошуковими роботами на східному подвір'ї, повідомив мені: поки що вдалося знайти останки тіл 280 розстріляних, але не в'язнів тюрми, а... червоноармійців з концтабору, який розташовувався тут у роки війни.

Отже, найбільшу могилу на західному подвір'ї знайти ще не вдалося. Хоча на знімках 1941 року її добре видно, збереглися і всі орієнтири. Викопані на місці могили шурфи поки що не дали наслідків. Видно лише, що там колись була величезна яма. Знайдено і кілька людських кісток. Ймовірно, могилу ліквідували по війні — вивезли останки людських тіл. Зробити це було нескладно: тут Луцька тюрма діяла аж до 1958 року і її подвір'я були закриті для сторонніх очей.

Тепер завдання пошуковців ускладнюється. А час забирає і останніх живих свідків луцької трагедії, і тих, хто міг би розповісти про долю сплюндрованих після війни могил.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Здобутки і біль лікарів шрамів землі,

або Стислий історичний екскурс, який є не лише пізнавальним, а й надто актуальним і нині, а також про те, що сьогодні турбує лісівників

Кажучи про ліс, всі ми з вами уявляємо переважно рівнини з можливими невеликими схилами, горбами, пониззям тощо. А ось про ведення лісогосподарської діяльності в глибоких ярах і балках мало хто знає. Навіть бачачи нині зарослі великі крутосхили, яких багато особливо на територіях Канівського і Ржищівського лісгоспів. І, мабуть, не всі сучасники —молодь і навіть люди середнього віку відають, які процеси тут відбулися і якими неймовірними зусиллями створено ці краєвиди, що тепер чарують погляд. Цьому й присвячує дану публікацію наш кореспондент, котрий нещодавно побував у Ржищівському лісгоспі.

Наслідки знищення лісів і надмірного розорювання

1. Селяни-руйнівники?

На мій погляд, несподівану оцінку процесам, що відбулися на теренах нашої держави у далекому минулому, зробив відомий вчений-лісівник П. Вакулюк у своєму «Путівнику по лісомеліоративних і гідротехнічних об'єктах Ржищівського і Канівського держлісгоспів», що вийшов друком кілька років тому. Павло Гаврилович наводить такі дані й свої коментарі.

Після скасування у 1861 році кріпацтва селяни одержали злиденні наділи орних земель і змушені були розкорчовувати ті ділянки лісу, які їм не належали, та перетворювати їх на орні угіддя. Бо ціни на староорні землі були надто високими, і селяни намагалися купувати у поміщиків ділянки лісу з метою розкорчовування їх. І тогочасна преса, за його словами, рясніла тоді повідомленнями про масове знищення борів та дібров.

Беззеземелля, злидні, податкова політика царської Росії і очевидне аграрне перенаселення змушували селян розорювати навіть крутосхили. В українських губерніях, які входили до складу царської Росії, приватним власникам належало 80,5 відсотка всіх лісів, і кожен з них господарював, як вважав для себе вигідним. Царський уряд змушений був у 1888 році прийняти лісоохоронний закон, але приватна власність на ліси не дала можливості впровадити його в життя.

Швидкому розвитку ерозії і масовому утворенню ярів сприяло й те, що на ділянках з гористим рельєфом поля нарізали і землю орали зверху вниз. А це сприяло концентрації потоків води і утворенню ярів. Фактичне беззеземелля селян, злидні, неписьменність, жахлива відсталість, відсутність коштів і найпримітивніша агротехніка не давали їм можливості боротися з ерозією, яка стала всенародним лихом.

Знищення лісів, розорювання балок і крутосхилів поступово змінювали ландшафт Київської губернії. Навіть ще недавно майже рівну поверхню величезні яруги рвали на невеличкі, часто ізольовані одна від одної ділянки. Провалля перетинали водоносні горизонти, ніби гігантські насоси, викачували із землі дорогоцінну вологу, різко знижувався рівень грунтових вод. Талі і дощові води, не зустрічаючи на своєму шляху перешкод, швидко ринули донизу, викликаючи великі руйнівні повені.

2. І царський уряд схаменувся

У кінці XIX століття Київське губернське земство нарахувало на Київщині понад 4 тисячі ярів. І тоді роблять перші спроби боротьби з ними —заборона розорювання схилів і смуг завширшки 6—10 м навколо діючих ярів, необхідність їх укріплення й оточення лісами. Та для цього потрібні були спеціалісти, а їх у 1898 році по всій імперії було лише два, а наступного року — 13.

Царський уряд сприяв проведенню лісомеліоративних робіт і виділяв кошти. Значно збільшено було асигнування з 1903 року. Цікаво, що за успіхи в лісовирощуванні на пісках і ярах виконавці одержували золоті і срібні медалі, а також премії в розмірі 300 карбованців після того, як культури досягнуть п'ятирічного віку. А банки видавали виконавцям робіт пільгові кредити. На лісопосадки в українських губерніях люди добровільно виходили навесні, як на всенародну толоку.

Таким чином до 1917 року в царській Росії було закладено міцний фундамент лісомеліорації. Роботи з укріплення і заліснення ярів проводилися комплексно і розпочиналися з конусів виносу, днищ, схилів вершин, а закінчувалися створенням прияружних лісонасаджень, будівництвом в окремих місцях водозатримувальних валів, бетонних та дерев'яних лотків.

3. Виноси перегороджували навіть Дніпро

Проте масштаби цих робіт були незначними. За даними звітів Лісового департаменту, які друкувалися в «Лесном журнале», протягом 1900—1914 років на ярах в українських губерніях було посаджено всього 1853 гектари лісових культур, що становило лише 0,7 відсотка від загальної площі діючих ярів. А у Київській губернії було укріплено 167 ярів та відвершків — менше 4 відсотків їх загальної кількості.

Виникла величезна кількість нових і значно збільшилася довжина старих ярів за роки Першої світової війни. Навести порядок взялася Радянська влада. У 1922 році уряд України прийняв Положення про меліоративний кредит і меліоративні товариства, а в 1925 році — постанову «Про меліораційно-кооперативні товариства». Селяни могли отримати кредит на 25 років, а землі, на яких здійснювався весь комплекс робіт, закріплялися за його виконавцями.

В. Головко біля одного з лотків-швидкотоків.

Одначе і ці заходи не дали відчутних позитивних результатів. Виноси з ярів продовжували замулювати русла річок. За даними земельного обліку, у 1926 році яри вже знищили 308000 десятин землі. Значно знизилася врожайність на прияружних землях.

Особливо загрозливого стану ерозія грунтів набула у кінці 20-х — на початку 30-х років минулого століття. Так, у серпні 1931 року після злив виноси з урвищ Канівщини перегородили Дніпро і на кілька днів загальмували рух водного транспорту. Подібне повторилося і в 1934 році. Біля с. Селище пасажири змушені були виходити з пароплава і йти до другого, який прибував сюди з Дніпропетровська. Роботи з очищення Дніпра тривали довго і на їх проведення було витрачено колосальні кошти.

У 1928—1931 роках в захисній зоні Дніпра вчені обстежили землі і встановили, що на відрізку від Трипілля до Кременчука є понад 2000 ярів, від Кременчука до Дніпропетровська — 5600. Всього у захисній смузі Дніпра та його притоках — 47000.

Тому в 1933 році уряд України прийняв постанову про організацію поблизу Канева Середньо-Дніпровської дослідно-яружної станції. Утім, до початку Великої Вітчизняної війни на Канівщині нічого істотного для подолання ерозії грунтів не було зроблено.

Роботи із заліснення ярів дещо пожвавилися лише після урядової постанови у жовтні 1948 року «Про план полезахисних лісонасаджень, впровадження травопільних сівозміни, будівництва ставків і водойм для забезпечення високих і сталих врожаїв у степових і лісостепових районах європейської частини СРСР».

4. Знову почали розорювати все і вся

Та початок 50-х років XX ст. ознаменувався новою хвилею розширення площ орних земель. Знову почали розорювати крутосхили і балки, сіножаті, заплави і береги річок. Орали, нехтуючи закони природи і народну мудрість, часом так, що земля з-під плуга падала у воду. Почалося масове вирубування дерев і чагарників, які росли на берегах річок, почалося осушування заплав і випрямлення річищ. За 50—70-ті роки в Україні випрямили майже 20 тисяч кілометрів річищ.

Це відбувалося тому, що тодішнє керівництво СРСР, виконуючи волю Микити Хрущова, спрямовувало народи всіх братніх республік якнайшвидше наздогнати та перегнати США і щоб вже нинішнє покоління жило при комунізмі. Навіть лісівників зобов'язували вирощувати сільгосппродукти, свиней, корів.

Порятунок побачили в гідролісомеліоративних станціях

У ті ж 50-ті роки з метою попередження обміління Дніпра було визначено захисну смугу загальною площею 2 265 тисяч гектарів. У цій зоні передбачалося укріпити понад 5 тис. діючих ярів і посадити понад 235 тисяч гектарів захисних лісонасаджень, здійснити цілий ряд інших протиерозійних заходів.

Утім, приборкання ярів зводилося в основному до створення захисних прияружних та прибалкових лісонасаджень. Тож у грудні 1962-го Рада Міністрів УРСР ухвалює постанову «Про створення захисних зон річок Дніпра, Десни і великих водоймищ для боротьби з ерозією грунтів». На виконання цієї постанови в системі лісового господарства України створюється кілька гідролісомеліоративних станцій. Серед них — і Ржищівська, яку в 1991 році перейменували на Держлісгосп.

Його нинішній директор Петро Павлович **(на знімку)** розповідає:

— Ми пам'ятаємо і шануємо тих працівників, які внесли найбільший внесок у загоювання ран, великих шрамів на придніпровській землі. Це Микола Держанівський, Іван Сатир, Яна Мелешко. Особливо хочу відзначити Катерину Лазоренко. Протягом 1981—1985 років її бригада посадила на ярах 387 гектарів лісових культур і забезпечила високу приживлюваність саджанців, за що була удостоєна звання лауреата Державної премії СРСР. А лісник Любов Камінник, яка вже пішла з життя, за створення сотень гектарів лісів на ярах і крутосхилах була нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора і удостоєна звання «Заслужений лісівник України».

Добрих слів заслуговує багаторічна і самовідана праця лісокультурниць Віри Чабан, Катерини Євтушенко, Катерини Чистопал, Катерини Самойленко, нагорнювачів валів Миколи Дроваля, Василя Саражинського, Петра Філоненка, головного економіста нашого підприємства Ніни Ковтун, головного лісничого Василя Головка, лісничих Миколи Колісника, Олексія Чорнокос, Лілії Рижової, тракториста-віртуоза Володимира Бондаря, водія-універсала Петра Коломійця та багатьох-багатьох інших.

Хочу наголосити: перші освоювачі ярів працювали в надзвичайно важких умовах. Уявіть собі, як можна садити саджанці на схилах ярів до 40 градусів і завглибшки до 70 метрів?! Нерідко їм доводилося працювати з допомогою мотузок.

Результат роботи лісгоспу

Головний лісничий Ржищівського держлісгоспу Василь Головко каже:

— Нині щороку ми висаджуємо у середньому 50 гектарів лісових насаджень в ярах і балках швидкоростучих дерев: верби, тополі, акації, сосни.

З часу створення Ржищівського лісгоспу, колективи наших п'яти лісництв посадили ліси на площі 11360 гектарів, з них понад 8000 — на схилах ярів та балок і понад 500 гектарів полезахисних лісосмуг. Відсипано 660 водозатримуючих валів загальною протяжністю близько 70 кілометрів, побудували 58 водоскидних споруд — лотків-швидкотоків. Все це дозволило захистити від ерозії більше 8 тисяч гектарів орних земель.

Що нині хвилює ржищівських лісівників

Фінансове забезпечення? Так. Але, на відміну від інших лісництв, Ржищівське з урахуванням його природних умов перебуває на бюджетному забезпеченні. Але коштів, звісно, не вистачає на придбання нової техніки. Нині у них почалися лісові жнива — рубки догляду, прочистки, освітлення насаджень. Тепер треба дозрілі дерева діставати з крутосхилів, інакше вони падатимуть, захаращуватимуть яри і балки. Та швидкоростуча деревина — неякісна, тому реалізують її за низькими цінами, а отже — доходи незначні. А виживати треба!

Друга проблема, на якій зупинився директор лісництва Петро Петрович, це кадри. На жаль, молодь не йде до них працювати. І через складні умови роботи, і через невелику заробітну плату.

Третя — захист лісонасаджень від сміття. Тут їм конче потрібна державна підтримка. Однак вони не завжди її мають. Приклад. Лісівники встановили, що МПП «Спектр» та АТП «Максимус» вивезли на територію Стайківського лісництва до 500 тонн будівельних відходів. Затримали три КАМАЗи, які привезли їх чергову партію. Суд підтримав їх позов. А коли справа дійшла до вжиття заходів, почали отримувати повідомлення — такі підприємства уже не існують. Через державну реєстрову службу встановили — ні, вони є.

Лісівники очікували допомоги від державної екологічної інспекції в Київській області. Однак її начальник А. Артмечук своїм листом на початку вересня н. р. повідомив: причетність вантажних автомобілів до вивезення будівельних відходів не доведена і, у зв'язку з відсутністю їхнього власника, видані приписи лісничому Стайківського лісництва «щодо вирішення питання з ліквідації виявлених відходів з подальшим вивезенням на контрольоване місце видалення відходів з підпорядкованої території».

Чому лісівники повинні прибирати тепер ті чужі відходи? Де вони візьмуть немалі кошти на це?

Звісно, ржищівських лісівників, як і всієї країни, хвилюють також пожежі. Адже 9 з 10 випадків загоряння лісових насаджень, стверджують вони, трапляється з вини людей. Через випалювання сухої трави, стерні, коли вогонь швидко дістається до дерев. Нерідко і через злочинну необережність відпочивальників у лісах. А приборкувати вогонь у ярах і балках набагато складніше і важче.

...Востаннє оглядаю ошатні, барвисті пейзажі одного з ярів. Уявляю картину неймовірно важкої праці тих, хто дав життя цим деревам. Бачив, як нелегко тепер працювати і тим, хто дістає вже достиглу деревину. Та радісно, що ярузні і балкові стихії тут не розгуляються більше ніколи.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Фото з архіву лісництва.

Від редакції: Редакція дякує керівництву Київського обласного управління лісового та мисливського господарств за сприяння в організації підготовки цієї публікації і вітає всіх лісівників України з їхнім професійним святом.

ВІСТІ З КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО

А у Слобідці Рихтівській особливий клімат?

З 17 матерів-героїнь, які мешкають у Кам'янець-Подільському районі, 12 є жительками села Слобідка Рихтівська. Як зауважила одна з них, Ольга Гафич, матір п'ятьох дітей, серед її односельців здавна панує особлива повага до багатодітних. Ольга Гафич виявилася однією з нещодавно удостоєних звання «Мати-героїня». Її діти вже стали дорослими і порадували матір онуками. У день вшанування відзначених багатодітних матерів працівники культури району влаштували справжнє свято. Жінки з радістю відзначили, що нарешті в країні «пішов процес» вшанування матерів-героїнь. На Хмельниччині, за інформацією прес-служби облдержадміністрації, на таке звання претендує ще тисяча жінок.

У команді були тільки дівчата

Справжніх майстрів об'єктива виховує Галина Рудик, педагог станції юних техніків, що у Кам'янці-Подільському. Нещодавно очолювана нею команда виборола друге місце на Всеукраїнському конкурсі юних фотоаматорів «Ми — діти України», що відбувався в Кременчуці. Школярки Ангеліна Єфименко, Олександра Федорович та Марія Рудик у майстерності поступилися лише ровесникам із Миколаєва. Найбільше призових місць в особистому заліку дістала Ангеліна — чотири. У Кам'янці дівчат добре знають як учасників «дорослих» виставок, а також персональних вернісажів у школах, де вони навчаються. Юні фотохудожниці запевняють, що завдячують своїм успіхом керівнику гуртка, а також рідному місту, яке таке мальовниче, що увічнити його на фото приїздять найзнаменитіші майстри.

У Жовтневому районі з'явиться дитячо-юнацька спортивна школа

Найважливішим соціальним проектом у Кам'янці-Подільському цього року є відкриття дитячо-юнацької спортивної школи у «спальному» мікрорайоні міста Жовтневий, повідомив заступник міського голови Олег Демчук. У цьому само будинку одночасно відкриватимуть ще й сімейну амбулаторію, яких у місті вже діє з десяток. Тож у мешканців буде вибір: ходити до лікаря та скаржитися на хвороби чи позбуватися їх, займаючись змалку спортом і фізкультурою. Досі у мікрорайоні, де живе майже 20 тисяч людей, закладів для проведення здорового дозвілля практично не було. До речі, поруч зі спортивною школою будують ковзанку, яка діятиме увесь рік.

Віра ШПИЛЬОВА.

Повна невизначеність

Чи залишать дітям Будинок творчості?

У сильних і багатих важко відібрати навіть іржавого цвяха. Набагато простіше у слабких, у дітей: вони в законах не розбираються, скаржитися не посміють, перевірок не вимагатимуть, на сесіях не виступатимуть, по судах не затаскають. Очевидно, такими міркуваннями керувалося районне доманівське начальство, цинічно зазіхнувши на святая святих — Будинок дитячої творчості, шматочок дитинства представників декількох поколінь.

Нещодавно Доманівський районний Будинок дитячої творчості був одним із найкращих у Миколаївській області, його вихованці брали активну участь у районних, обласних і всеукраїнських культурних заходах, посідали престижні місця на фестивалях, конкурсах, виставках, про що свідчать численні нагороди. Але раптом утримання дошкільної дитячої установи стало накладним для районної влади. І в бюджетному рядку навпроти з'явився прочерк. Сьогодні в штаті РБДТ значаться троє — директор, сторож і прибиральниця. Попереду — повна невизначеність: навчальний рік почався, батьки чекають, діти дивуються, час іде, а проблема не вирішується.

Спортивна влада в гуртковій роботі не має потреби

Районний Будинок дитячої творчості, двоповерхова споруда у центрі селища міського типу площею 189 квадратних метрів, утримувався за рахунок надходжень від сільських бюджетів. А які в нинішніх селах бюджети? За потреби в 300 тисяч сесія райради на утримання РБДТ виділила лише 96,4 тисячі гривень: як тут звести кінці з кінцями?

> Людині зі сторони, приміром, неважко зрозуміти, кому симпатизує районне керівництво під час формування бюджету.

Не від гарного життя директор почала оббивати пороги Доманівської райради, але цим ще більше ускладнила ситуацію: розгніване начальство вибухнуло перевірками.

— Нас офіційно попередили: з 17 квітня всі гуртки будуть закриті. Куди, скажіть, іти дітям, які відвідують у Будинку дитячої творчості хореографічний, фольклорний і технічний гуртки? Що робити дітям, які займалися тут образотворчим мистецтвом, плетінням, моделюванням, конструюванням? — запитують колишні працівники РБДТ. — Будинок дитячої творчості систематично проводив свята, концерти, виставки, заслужено вважався кращим в області, його нагороджено численними грамотами. Який сенс у знищенні дитячого центру дозвілля в районі?

Людині зі сторони, приміром, неважко зрозуміти, кому симпатизує районне керівництво під час формування бюджету: на фінансування спортивного футбольного клубу «Колос» у скарбниці знайшли 160 тисяч гривень (на 46 тисяч більше, ніж попереднього року), на утримання ДЮСШ №1 і № 2 знайшлося аж 736 тисяч гривень (на 143 тисячі більше за торішню суму), а от районному Будинку дитячої творчості дісталося лише 97 тисяч гривень від 393 тисяч гривень заявлених.

Як стверджують колишні працівники РБДТ, ще з позаминулого року Будинок дитячої творчості був змушений скоротити гурткову роботу на 25 годин, що суперечило обласній Програмі розвитку позашкільних навчальних закладів Миколаївської області на 2002—2008 роки. Ця тенденція тривала (є відповідні накази відділу освіти). На всі колективні прохання і звернення батьків районні чиновники відповідали звичними відписками, а затим фінансування й зовсім припинилося.

У січні доля районного Будинку дитячої творчості таки вирішилася: відділ освіти, він же розпорядник фінансів, передав його... у безоплатну оренду Доманівській загальноосвітній школі №1 терміном до 31 грудня 2009 року. Можна було б щиро подивуватися такій дивній оренді, якби не скромний пунктик у договорі — про «викуп об'єкта оренди орендарем». Що за цим стоїть, здогадатися неважко.

Батьки дітей, які опинилися на вулиці, цілком резонно припускають, що Будинок дитячої творчості закрився не випадково. Доманівкою не дарма гуляють чутки, що в цьому приміщенні незабаром буде чи то гуртожиток, чи то готель із баром, а може, і ще щось. А диму, як відомо, без вогню не буває.

Вірус економії по-доманівськи

Доманівський районний Будинок дитячої творчості офіційно в приказному порядку було «поховано» 16 квітня цього року. Його трудовий колектив розформовано, частину переведено в інші школи, частина опинилася на біржі праці...

> В Україні діє мораторій на збереження профілю позашкільних дитячих закладів...

Під приводом економії бюджету, мінімізації, реорганізації, кадрового «утрушування і усушки» у районі позбуваються «баласту». На перший погляд у цьому немає нічого поганого. Але ще раз пильніше вдивившись у цифри дотацій з райбюджету-2009 з окремих розпорядників фінансів, «районний баласт» легко визначити: газета, радіо, діти й інваліди.

Так уже заведено, що перших осіб районів на святах величають «батьками», тоді й пленарні засідання варто було б називати «сімейними радами». По-доброму воно і правильно: кожний район — велика родина, єдина територіальна громада. Але, на жаль, так не виходить.

— Про перекоси в бюджетному фінансуванні депутати дізналися тільки в березні, — стверджує депутат Доманівської райради Василь Іванченко. — Цього не сталося б, якби в районі не практикувалося ручне управління бюджетом.

Василь Миколайович переконаний: Будинок дитячої творчості має бути збережено в інфраструктурі району — заради дітей, заради прийдешньої адміністративно-територіальної реформи, заради майбутнього району. Розгубити те, що створювалось роками, легко.

Пацієнт швидше мертвий, ніж живий

Голова райради Віктор Власюк і голова райдержадміністрації Олександра Сохань примусове закриття Будинку дитячої творчості пояснюють по-своєму: мовляв, ніхто цей заклад у дітей не забирає, Будинок дитячої творчості обов'язково відродиться, але в іншій іпостасі, з іншим статутом. Що під цим мали на увазі, уявити важко. З цього приводу пригадалася казка про Буратіно. На припущення Сови, що «пацієнт швидше мертвий, ніж живий», Жаба заперечила: «Пацієнт швидше живий, ніж мертвий». У нашому випадку більше віриться Сові.

Ситуація в Доманівці перегукується із ситуацією в країні. Дитячі позашкільні заклади, які стали ласим шматком для бізнесменів, поступово перекочовують у приватні руки. Не випадково колегія Міністерства освіти і науки України (листопад 2008 року) зобов'язала начальників обласних управлінь освіти невідкладно вжити заходів до недопущення скорочення мережі позашкільних навчальних закладів, їхнього перепрофілювання, реорганізації, ліквідації, вилучення земельних ділянок, подбати про зміцнення й модернізацію їхньої матеріально-технічної бази. Йшлося і про реалізацію дистанційних освітніх проектів, для чого дошкільні навчальні заклади мали бути забезпечені комп'ютерним та іншим необхідним технічним устаткуванням, підключеним до мережі Інтернет... Але це, схоже, з області фантастики.

> Сьогодні не війна, але розруха в людських головах, на жаль, страшніше: районна влада, судячи з глухого гомону жителів Доманівки, очевидно відніме у дітей «воєнний подарунок».

Начальник Миколаївського обласного управління освіти Валерій Мельниченко обома руками за збереження районного Будинку дитячої творчості. «Ні забрати, не перепрофілювати його ми не дамо! В Україні діє мораторій на збереження профілю позашкільних дитячих закладів...»

Головний просвітитель області переконаний: цього конфлікту не було б, якби не ст. 91 Бюджетного кодексу України, яка гласить: відрахування на фінансування закладів позашкільної освіти не враховуються під час визначення обсягів міжбюджетних трансфертів. Тобто відрахування передбачено за рахунок дохідної частини відповідного бюджету, яка і так вкрай обмежена. Мало того, з метою збереження наявної мережі закладів позашкільної освіти відділи і управління освіти райдержадміністрацій, міських рад змушені планувати відрахування на них за рахунок коштів, передбачених на загальну середню освіту, що є порушенням Бюджетного кодексу України. Статтю 85 Бюджетного кодексу, переконаний Валерій Мельниченко, треба міняти й фінансувати позашкільні навчальні заклади за рахунок міжбюджетних трансфертів.

Куди йде дитинство?

Безперечно: доманівський позашкільний освітній дитячий заклад знаковий для районної громади. У далекому 1944 році, коли війна ще не закінчилася й країна стояла в руїнах, влада, яка думала на перспективу, передусім подбала про дітей, щоб вони не тинялися по вулицях. Незважаючи на об'єктивну злиденність і безліч важливих турбот для доманівських діточок навіть у воєнні роки знайшлося відповідне приміщення, більше того, виплачували зарплату двом працівникам «піонерклубу», художньому керівникові та інструкторові.

Сьогодні не війна, але розруха в людських головах, на жаль, страшніше: районна влада, судячи з глухого гомону жителів Доманівки, очевидно відніме у дітей «воєнний подарунок».

За свої зрілі 65 років Доманівський районний Будинок дитячої творчості пережив добру пачку районних, обласних і всеукраїнських начальників: вони як приходили, так і йшли, підкоряючись природним катаклізмам, які змінювали владу. А дитячий районний заклад, незважаючи на різну політичну погоду, продовжував робити свою гуманну справу, творчо розвиваючи не одне покоління дітей.

Чия праця корисніша, ще треба подумати...

Галина ПОРФИР'ЄВА.
Миколаївська область.
Фото автора.

Дитячі позашкільні заклади стали ласим шматком для бізнесменів

ОБ'ЄКТИВ

11 вересня. Зустріч голови Верховної Ради України Володимира Литвина з послами країн ЄС, США, Канади, Російської Федерації, Республіки Білорусь та Республіки Молдова.

13 вересня. Київ. Свято «Осінь весільна» у Національному музеї народної архітектури та побуту просто неба «Пирогово».

12 вересня. Київ. Голова НРУ у 1989—1993 Іван Драч виступає під час урочистих зборів з нагоди 20-ї річниці Народного руху України за перебудову.

14 вересня. Вінницька область, селище Літин. Заступник голови Вінницької ОДА Василь Жердецький, міністр з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи Володимир Шандра, та начальник ГУ МНС України у Вінницькій області, генерал-майор служби цивільного захисту Ігор Рихлицький **(зліва направо у першому ряду)** перерізають стрічку під час відкриття нового пожежного депо.

15 вересня. У столичному Українському домі за участі Прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко та членів уряду відбулася презентація бюджету на 2010 рік.

16 вересня. У першому турі групового турніру Ліги чемпіонів УЄФА київське «Динамо» здолало казанський «Рубін» з рахунком 3:1.

17 вересня. Пікети біля КМДА з вимогами знизити тарифи на житлово-комунальні послуги.

Сім днів із життя країни очима фотокореспондентів Олександра КЛИМЕНКА, Сергія КОВАЛЬЧУКА, Миколи ЛАЗАРЕНКА та Укрінформу

Олесь ГОНЧАР — Юрій ШЕВЕЛЬОВ: діалог через океан

Коли читаєш тритомник «Щоденники» Олеся Гончара та двотомник спогадів «Я — мене — мені... (і довкруги)» Юрія Шевельова і не обмежуєшся лише сприйняттям тексту, а прагнеш розширити його виднокіл — зрозуміти мотивації звернення до тих чи інших відображених подій, настрої й сокровенні думки наших героїв, — мимоволі відкриваєш, що і щоденники, і спогади дуже близькі між собою. І перше, що їх єднає, — це глибоке почуття самотності їхніх авторів: «Біль самотності — найстрашніший біль. Весна, зелено, гарний день, а сонце в небі таке самотнє!...» (О. Гончар «Щоденники», т. 2, стор. 16); «Це був день мого народження, і мені скінчилося п'ятдесят. Ця річниця здавалася мені кінцем життя. І я був сам. Мати померла п'ять років перед тим. Було чимало знайомих і дещо друзів — ніхто з них не знав цієї дати або не звернув на неї уваги. Винятково, цілий день мовчав телефон. Я хотів привітання, теплого слова, співчуття, може згадки про те, чого я досяг за свої півсторіччя. Нікого, нічого. Пустка, самота, мовчання. І може, тоді я зрозумів, що я скінчуся» (Ю. Шевельов «Я — мене — мені... (і довкруги)», т. 1, стор. 11); «Почуваю довкола себе зграю літературного воронням (серед них і ті, хто вважався друзями). Не каркають ще, але жадібно вичікують, коли ж буде сигнал? Коли буде команда викльовувати йому очі?» (О. Гончар «Щоденники», т. 2, стор. 6).

І це не данина одвічному мотиву світової літератури (й мистецтва взагалі) від античності й до сьогодення (психологи й соціологи вважають, що самотність не є тисячолітнім супутником Людини, що її породили індустріалізація й, зокрема, урбанізація суспільства — а це, мовляв, вже XVII—XVIII століття), це притаманне творчій натурі почуття ностальгії за якимсь, зрозуміло, неземним, сказати по-сучасному — віртуальним досконалим світом, своєрідним «містом Сонця» Томмазо Кампанелли чи іншою вимріяною наївними утопістами «загірною комуною» (вислів Миколи Хвильового, про якого теж йтиметься в нашій розповіді. Й на те є вагомі причини, але про це — пізніше).

Не забуваймо й ще однієї гіркої житейської істини: кому вдається піднятись на вершину, той завжди відчуває холод безжалісного вітру, котрий дихає звідусіль...

Ю. Шевельов жив з мрією про «розмову з друкарською машинкою» (очевидно, щось схоже на «тиху пристань робочого стола» М. Рильського), якій він міг би довірити свої тестаментні думки.

Відома «Саламандра» на Сумській, де жили Шевельови.

О. Гончар постійно у «Щоденниках» говорить, що, от коли б можна було, він написав би... (тут вчувається гоголівське «Я совершу... Я совершу. Жизнь кипит во мне. Труды мои будут вдохновенны. Над ними будет веять недоступное земле божество! Я совершу! О, поцелуй и благослови меня» (Н. Гоголь «Воззвание к гению», 1834).

Самотність перекидала між ними тисячі місточків та стежок, але походження, світогляди, життєві пріоритети, врешті, світи (космоси!), до яких вони належали, розштовхували їх, допускаючи лише якесь паралельне існування...

Тому все логічно: 1934 року життєві шляхи наших героїв перетнулися, а через десятиліття зірки їхніх доль повернулися на свої орбіти.

Ось чому мати посідала в житті Ю. Шевельова таке важливе місце.

«Єдина мета,.. єдина пристрасть її була її дитина, я. Але я жив власним життям, де вона могла бути тільки малою часткою. І я був егоїстом, мабуть, більшою мірою, ніж пересічно людина буває. Я пригадую, як коли я повертався з якоїсь мандрівки, вона бігла до мене через усю нашу крамницю-мешкання, з простягненими руками, з вигуками радости, так, бігла, як дівчинка, і хапала мене в обійми...», — це завершальні рядки з двотомника спогадів Ю. Шевельова («Я — мене — мені... (і довкруги)», т. 2, стор. 291). Так, мати була незамінною у його приватному житті (як і він був єдиною її опорою у світі). Не розлучався з нею ні в довоєнному Харкові, ні в Німеччині та Швеції. Втікаючи від радянських репатріаційних комісій з німецького Пляуена до німецького (але вже в американській зоні) Фюрта, а далі до Мюнхена, Ю. Шевельов віз рідну матір у напівзламаному візку. З матір'ю він перетнув Атлантику, щоб стати колись громадянином США, де Варвара Володимирівна померла від раку на 86-му році свого життя (попередньо син купив шматок землі для могили, де, здається, пізніше поховали і його).

Формула-оцінка стосунків із сином у Варвари Володимирівни була не філософська й не пишномовна, а відверта й лаконічна:

— Мама — як валізка. Де її поставили, вона стоїть. Де її везуть, їде (Ю. Шевельов «Я — мені — мене... (і довкруги)», т. 2, стор. 291).

Зі спогадів сина та О. Гончара вимальовується дуже привабливий портрет матері Ю. Шевельова: освічена, мудра, практична, добра, оптимістка, чужа марнославству й егоїзму...

Її мова була багата на сконцентровані (може б сказати — тугі змістом) вислови.

У період непу ще недавно генеральша, а тепер вдова Варвара Володимирівна заробляла гроші для утримання себе й сина, працюючи прибиральницею. Проте вона не нарікала на долю: «Ніяка чесна праця не принижує людину». А вже на еміграції в Німеччині, наслухавшись емоційних дискусій та суперечок щодо майбутнього України, вона говорила синові: «Нічого з того не буде. України ви не збудуєте».

Як відомо, Ю. Шевельов не був одружений (детальніше про це — далі), тож мати, повторимося, була для нього єдиною найближчою людиною на землі, і в цій ролі вона була неперевершена.

Коли б можна було розшифрувати зміст слова «щастя», то, можливо, саме воно єднало цих двох людей.

В.В. Медер-Шевельова (13.12 1867, Харків — 8.12 1953, Нью-Йорк, США) рано осиротіла, й її як дворянську дитину віддали на виховання й навчання до Миколаївського інституту в Санкт-Петербурзі, що перебував під патронатом імператриці (до речі, німкені). До останніх днів мати із вдячністю згадувала свою альма-матер, зберігала книжку про інститут з численними ілюстраціями й наспівувала гімн свого навчального закладу, де були, зокрема, такі слова:

«Так крикнем же громко «ура»
За здравие целого света,
За всех и за вся и за ту,
Кто была нам и мать и сестра,
Чьей лаской вся жизнь нам согрета,
И наш незабвенный родной институт,
Да здравствуют, многие лета!».

Варвара Володимирівна знала декілька мов (насамперед французьку та німецьку, а також російську та українську, мешкаючи в польській Ломжі, спілкувалася польською). Серед її інститутських викладачів був історик Дмитро Яворницький — майбутній автор «Історії Запорозького козацтва» та засновник Дніпропетровського музею козацтва — найбагатшого у світі своїми експозиціями та фондами.

Який фах здобула мати в Миколаївському інституті, Ю. Шевельов не каже. У навчальній програмі цього освітньо-виховного закладу (у роки перебування у ньому Варвари Медер він розташовувався в палаці колишнього гетьмана Кирила Розумовського на Мойці, нині тут — Російський державний педагогічний університет імені О. Герцена) йдеться про те, що учениці мали можливість освоювати насамперед медицину та педагогіку. Ерудиція, культура, знання європейських мов якоюсь мірою дають підстави вважати, що В. Медер вивчала педагогіку.

Заснував інститут син князя І. Трубецького Іван Бєцкой. У 1763—1795 роках він очолював імператорську Академію мистецтв. Як педагог перебував під впливом поглядів європейського філософа Руссо. Тому викладачі інституту дбали, щоб вихованці, набуваючи знань, удосконалювали не лише розумові здібності, а й прислухалися до голосу свого серця. Отже, акцентувалося на загальнолюдських моральних цінностях.

Закликали до цього й обидві імператриці — Марія Олександрівна (дружина Олександра II) та Марія Федорівна (дружина Олександра III), під патронатом котрих перебував інститут у роки навчання у ньому В. Медер.

У шкільні роки мати Ю. Шевельова глибоко засвоїла виховні принципи, котрими керувалася у своєму житті. Будучи жінкою з реалістичним світоглядом, вона завжди дбала про взаєморозуміння між дітьми в родині, про їхнє вміння вибудовувати гармонійні стосунки з оточенням. Часто Ю. Шевельов повторював слова, що стали родинним гаслом: «З людьми треба жити». Син використав материну дидактику ширше: під її впливом він формував свою життєву філософію та світоглядні принципи.

Як уже йшлося вище, Ю. Шевельов рано усвідомив проблему співіснування і різних культур, і носіїв їх. Здійснивши під впливом матері свій цивілізаційний вибір — українськість, він не обмежував його лише національними межами. Його цікавила логіка й закономірність розвитку суміжних культур, адже національне відкривається насамперед у процесі інтеграції до світової культури, зв'язки з нею через взаємозбагачення та вільний поступ.

Майбутній професор не був прихильником самотності у світі українськості, до якої він себе свідомо причисляв. І коли Сократ казав, що він не афінянин і не коринф'янин, а космополіт, то для Ю. Шевельова це означало, що українськість — не лише благодатна основа духовного життя особистості, а й шлях до людства, його цивілізаційних здобутків.

ХНУ, пам'ятник Василю Каразіну.

Це був принциповий висновок, котрий унеможливлював будь-який компроміс.

Уже в Америці молодий професор рішуче вступив у протистояння з Романом Якобсоном — лідером слов'янознавства в західному світі, під впливом якого перебувала не лише американська русистика, а й міжнародна. Р. Якобсон не був винятком і фактично (незважаючи на декларований лібералізм) стояв на традиційних імперських переконаннях, близьких до великодержавницького вироку: «Української мови не було, немає й бути не може». З усіх східнослов'янських він визнавав самостійними лише російську та сербохорватську. Зрозуміло, що він був прихильником теорії триєдності російського, українського й білоруського народів.

Ю. Шевельов услід за М. Грушевським та істориками його наукової школи відстоював історичну самобутність українського народу. Отже, незважаючи на те, що Р. Якобсон активно сприяв переїзду Ю. Шевельова до Америки, пізніше від був вражений не збіганням їхніх думок (німець з російським прізвищем і раптом українофіл?!).

І все це наслідок визначальної ролі матері в житті Ю. Шевельова, чиє ім'я посіло рівнозначне місце у його спогадах: сторінками про неї він їх почав, нею й завершив.

Після закінчення Миколаївського інституту Варвара Медер одружилася й переїхала з Харкова до Ломжі (Польща), де перебував 14-й Олонецький полк, в якому служив її чоловік В. Шнейдер.

Ця обставина зіграла істотну роль у житті Ю. Шевельова — за радянської влади мати переоформила документи про його народження й замість Харкова, де він народився насправді, вписала Ломжу. Це було потрібно для того, щоб приховати соціальне походження дитини. Так з генеральського сина Ю. Шевельов перетворився на нащадка службовців. І потім чверть століття жив під страхом, що його таємниця раптом відкриється...

«Боже, які часи ми пережили!»,— записав у своїх «Щоденниках» О. Гончар 21 жовтня 1979 року.

Перегук думок наших героїв в їхніх спогадах та щоденниках синхронний.

Пам'ятаючи настанови матері, Ю. Шевельов не сліпо йшов за ними, він витворював (суспільна атмосфера примушувала) свою «філософію виживання». Так у школярські роки він сформулював рятівне в умовах тотального переслідування й репресій правило «другої парти».

«Комплекс другої парти лишився у мені на все життя. У радянські часи тут не було багато вибору. Я мав погане «соціальне походження», яке я мусив приховувати, отже, не слід було аж ніяк виділятися, звертати на себе багато уваги» («Я — мене — мені... (і довкруги)», т. 1, стор. 42).

З «лояльною» біографією Ю. Шевельов закінчив 7-му трудову школу, 1-шу харківську торгівельно-промислову профспілкову школу (1925) й у 1927 році став студентом літературно-лінгвістичного факультету Харківського інституту народної освіти (колишнього університету, котрий був трансформований у ХІНО, а потім у ХПІПО — Харківський педагогічний інститут професійної освіти).

1 лютого 1931 року «громадянин Шевельов Георгій Володимирович», як записано в документі, одержав кваліфікацію викладача мови та літератури в середніх навчальних закладах з призначенням на роботу в донбаське містечко Амвросіївка.

Туди він не поїхав.

Пішов до свого улюбленого педагога Л. Булаховського й той порадив вступати до аспірантури.

І тут свою роль зіграла мати майбутнього професора. Вона в ті дні серйозно захворіла, перенесла складну операцію, й цього було досить, щоб її сина залишили в Харкові для догляду за хворою. Попрацювавши якийсь час у видавництві, 1932 року Ю. Шевельов стає викладачем української мови Українського комуністичного газетного технікуму імені М. Островського.

«...я боявся «комуністичності» цього технікуму — туди приймали тільки комсомольців і членів партії, але не уявляв собі, щоб їхні викладачі були всі партійні — в ті роки партійців—викладачів мови фактично ще не було. Спробувати, подумав я, не може пошкодити. Було, правда, ще моє злощасне «соціальне походження», але тут міркування було й таке, що, саме бувши в «комуністичному» оточенні, я був би під меншою підозрою», — писав у спогадах Ю. Шевельов і додавав, що сім років викладання в технікумі вважає даремно втраченими у своєму житті. Очевидно, тут є якась алогічність, адже свої спогади автор розпочав присвятою: «Учням, що були, самі того не знавши, вчителями». Отже, не такими вже й пропащими в біографії Ю. Шевельова були ці роки...

Віталій АБЛІЦОВ.

(Нарешті в нашій розповіді (досі була експозиція — введення в тему) ми наблизилися до композиційної зав'язки — першої зустрічі наших героїв: Вчителя Юрія Шевельова й Учня Олеся Гончара. У продовженні йтиметься про майбутнього автора «Прапороносців» — його біографію до 1934 року, коли він розпочав своє навчання в Харківському газетному технікумі).

Продовження. Початок у числах 166 і 171.

Кому вдається піднятись на вершину, той завжди відчуває холод безжалісного вітру

Що могло б розрадити інваліда

ПРОБЛЕМА

Рівненська організація «Союз організацій інвалідів України» проаналізувала, як в області виконуються Укази Президента та постанови уряду, наскільки для маломобільних груп населення є доступною соціальна інфраструктура.

За два останні роки у цьому напрямі зроблено значно більше, ніж за всі попередні. Це стало можливим завдяки гуманній позиції голови Рівненської облдержадміністрації Віктора Матчука. І хоча він у першу чергу несе відповідальність за економічний розвиток області, все ж сподіваємось, що людина, яка знайшла в собі силу волі сісти в інвалідний візок, щоб відчути, як то воно — бути за межею, зі всією суворістю закону спитає з посадовців у районах.

Щоб інваліди і надалі не перебували на узбіччі життя, владі, на мою думку, варто більше консультуватися з громадськими організаціями. Адже, на жаль, часто буває, що чиновники, не врахувавши думки інвалідів, самостійно визначають, хто і якої реабілітації потребує. Вони чомусь вирішили, що дітям-інвалідам, наприклад, потрібна реабілітація лише до 18 років. Крім цього, реабілітаційні установи самостійно, в порушення законодавства, вводять обмеження щодо стану пацієнтів, які можуть отримувати реабілітаційні послуги. В результаті такої політики значна частина інвалідів, як дітей, так і дорослих, залишається без допомоги. Особливо ті, хто має значні вади.

Тим часом суспільство намагаються зачарувати магією цифр, які демонструють збільшення витрат на інвалідів, та кількість тих, хто пройшов реабілітацію. Але ж потрібно втішати себе не лише кількістю витрачених коштів, а й ефективністю цих витрат! Скажімо, чому б не проаналізувати, який відсоток інвалідів, що пройшли курс професійної реабілітації у селі Олександрія Рівненського району, працевлаштовано? Зовсім небагато. То чому б не продумати наступний крок для тих, хто не може конкурувати на відкритому ринку праці, створивши для них за місцем проживання умови для самореалізації? Це можуть бути центри денної зайнятості, спеціалізовані майстерні чи щось інше. Робити це вкрай потрібно, адже держава витратила кошти на навчання саме для того, щоб інвалід знайшов своє місце в соціумі.

Те саме — стосовно реабілітації дітей-інвалідів до 18 років. Невже не зрозуміло, що абсолютна більшість дітей, яким інвалідність встановлюється в ранньому віці, потребуватиме значної допомоги і в дорослому житті? Виставляючи дитину після повноліття за межі реабілітаційної установи, її повертають знову в обмежене соціальне середовище — чотири стіни власної оселі. Окрім того, що людина швидко втратить набуті соціальні навички і вміння, перебування в обмеженому просторі провокує депресію та інші розлади психіки і фізичного стану. Тож наявність за місцем проживання установ денного перебування як для дітей-інвалідів, так і для дорослих є необхідністю для забезпечення їхнього гармонійного розвитку та зайнятості. А щоб це стало очевидним і для чиновників, нам потрібно об'єднати зусилля і ресурси та працювати разом. «Нам» — це громадським організаціям та органам влади. Маючи різні погляди на шляхи вирішення цієї проблеми, ми просто зобов'язані знайти компроміс. А це можливо лише за умови, що влада скаже інвалідам: «Я хочу вам допомогти, скажіть тільки, як?».

Потрібно розробити обласну Концепцію соціальної підтримки, в якій, крім інших заходів, передбачити мережу установ з надання соціальних послуг інвалідам обласного, районного та місцевого значення. Орієнтир зробити на конкретну людину — інвалід повинен отримати допомогу там, де йому зручно. А ще, за новими стандартами, комплекс реабілітаційних заходів повинен спрямовуватися не лише на неповносправну людину, а й на її сім'ю. Тому перелік соціальних послуг за місцем проживання має включати допомогу у розв'язанні кризових ситуацій у таких родинах. Надання сім'ї можливості кількамісячного відпочинку вбереже її від наслідків довготривалого стресу.

Зоя МАТВІЄНКО ***(на знімку),***
голова асоціації захисту прав інвалідів з дитинства «Надія».
Кузнецовськ
Рівненської області.

РЕЗОНАНС

Хіба можна всіх урівнювати?

У «Голосі України» №№136 за 24 липня 2009 року надруковано листа жителів Коломиї Івано-Франківської області «До єдиної норми нарахування». У ньому автори звертаються до народних депутатів, щоб ті розробили єдиний для всіх громадян України пенсійний закон. Я категорично не згодний з жителями Коломиї.

З 1941 по 1945 роки я воював: захищав Київ, брав участь у прориві блокади Ленінграда, звільняв столицю Австрії — Відень, при цьому кілька разів був важко поранений. Але ж таких, як я, воїнів-визволителів були мільйони. Тепер їх стає дедалі менше...

Хіба можна урівнювати різні категорії людей і розробляти єдиний пенсійний закон для всіх громадян України?! Я вважаю, що ні.

Що стосується народних депутатів, міністрів та інших можновладців, то справді в їхні оклади й пенсії варто внести зміни. Вважаю, що дуже вже вони великі й не відповідають виконуваній ними роботі.

З повагою — Петро ЗАСАДНЮК,
інвалід Великої Вітчизняної війни I групи.
Віньківці
Віньковецького району
Хмельницької області.

Мешкаю у будинку з глини і соломи

«Голос України» передплачую з першого дня його виходу. Завжди із задоволенням читаю усі матеріали і бачу, як газета допомагає людям. Благаю, допоможіть і мені.

Мешкаю я в будинку, який зведено ще у 50-х роках із глини і соломи. Він просів десь на 30 см, по кутках — тріщини на три пальці, у вікнах — щілини, дах тече, на горищі горобці літають...

У держави я раніше нічого не просив. На війні отримав чотири поранення, залишився калікою, через це страждаю вже не один десяток літ. І нині живу, як пацюк у норі. А зимою взагалі жах: на стелі — іній, з рота — пар, бо опалюємося лише форсункою.

Отримую мізерну пенсію, якої ледь вистачає на їжу і ліки, тож найняти людей і зробити ремонт я не в змозі.

До кого з державного керівництва я тільки не звертався! Більше п'яти років оббивав пороги нашого міського голови, який усе обіцяв знайти помешкання. І таки знаходив, але без дверей, вікон і санвузла.

Десь рік минув, як мені пообіцяли виділити кошти з міського бюджету на нове помешкання. Пообіцяли й мовчать! А мені ходити до них, через хворі ноги, вже несила.

З півроку тому обіцяли зробити ремонт, але то, мабуть, треба три роки чекати. А мені, старому, у таких умовах нестерпно жити.

Не вірю, що в держави, у міста не знайдеться квартири для інваліда. Прошу лишень необхідну річ — дах над головою, тепло й санвузол.

Євген ДМИТРЕНКО,
інвалід війни.
Краснодон
Луганської області.

ФОТО З КОНВЕРТА: ЕМОЦІЇ

Фото Оксани ЛУЦЕНКО.

Київська область.

Вони охороняють тишу

Почув якось по радіо, як хтось із політиків розхвалював турботу про нас правоохоронних органів, завдяки яким, мовляв, злочинність в Україні різко скоротилася. Зі свого життєвого досвіду знаю, що це не так, бо, коли я зі своєю правдою походив по кабінетах правоохоронних органів, то зовсім розчарувався в їхній роботі.

У мене склалося враження, що працівники прокуратури можуть швидше звинуватити в шахрайстві чесну людину, ніж захистити її від насильства й беззаконня. А зловживати владою вони вміють. Я, наприклад, хотів зареєструвати свою скаргу на ім'я районного прокурора, але мені це не вдалося. Секретар, тільки-но поглянувши на папір, заявила, що не може прийняти скаргу у виробництво, бо вона не «за законом» оформлена. А присутній при бесіді лейтенант порадив мені надіслати скаргу поштою.

Кому потрібна ця бюрократична тяганина, я так і не зрозумів. Зайшов спеціально, щоб зареєструвати свою скаргу, адже ціни на конверти нині не такі вже й низькі, тим паче для людини, яка не одержує ні пенсії, ні зарплати...

Поніс я тоді свою скаргу до райдержадміністрації. І там секретар без якої-небудь тяганини її зареєструвала...

Зрозуміло, що захисту від таких прокурорів і слідчих нема чого чекати. Та і як можна довіряти правоохоронним органам, що від нас навіть скаргу не хочуть прийняти?!

Анатолій ОРЕШКО.
Домашлин
Корюківського району
Чернігівської області.

Приписи про здачу зерна приходили і на мертвих

ГОЛОДОМОР-33

Шановні журналісти «Голосу України»! У рубриці «Голодомор–33» ви описуєте, як гинули люди страшною смертю. А я хочу розповісти про тих, хто ціною власного життя врятував односельчан від голоду.

Мій батько Чхайло Іван Никифорович — інвалід Великої Вітчизняної війни, вчитель-історик, залишив по собі спогади про життя, роботу, війну. У його рукописах багато сторінок присвячено давній історії його рідного села Князе-Григорівці Великолепетиського району Херсонської області. Він у деталях розповідає про мужній вчинок мого діда Чхайла Никифора Івановича та його соратників під час голодомору 1932—1933 років.

...Никифор молодим поїхав до Херсона, там оженився, народилися діти. Та коли під час голоду 1921 року один з маленьких синів помер, сім'я повернулася до Князе-Григорівки.

У 1924 році молодим сім'ям почали надавати під забудову наділи колишньої поміщицької землі. Так вони оселилися на краю села разом з іншими. На кожного було наділено по чотири гектари землі. У 1927 році молоді господарі, під впливом статей в газетах та агітації, об'єдналися і створили два СОЗи —товариства спільного обробітку землі: «Життя» та «Зоря». Головою «Життя» обрали Никифора Чхайла, бо він був старший за віком і користувався повагою.

Молоді господарі були завзяті та працьовиті, господарства росли і багатіли — вже мали трактори, молотарку, млин. Старі господарі-одноосібники, які жили на Слободі (стара частина села), також мали міцні господарства і процвітали.

Але з 1929 році почалася примусова колективізація, розкуркулювали усіх заможних господарів. Два СОЗи об'єднали в колгосп «Паризька Комуна»: Добавили до хліборобів місцевий «пролетаріат» — кількох п'яниць та гультяїв, а також продзагонівців. Головою колгоспу обрали мого дідуся. Незважаючи на «баласт», колгосп працював і розвивався. Крім усього іншого, вирощував племінних коней для Червоної Армії, виконував плани із заготівлі зерна для держави.

Восени 1932 року врожай був багатющий! Пшеницю намолотили вчасно, а от соняшники та кукурудзу (через нестачу техніки) зібрали аж до снігу.

На сільраду постійно надходили розпорядження про здачу зерна одноосібниками, що жили на Слободі. На колгосп такі плани надходили аж чотири рази. І зерна здали стільки, скільки вимагали з району. Хліба залишилося лишень, щоб прогодуватися колгоспникам та щось посіяти навесні.

Аж надійшов п'ятий план здачі. Про нього знали тільки обліковець та голова колгоспу. Що робити? Якщо виконати цей план, то людям нічого буде їсти взимку. Зібрали таємну нараду і вирішили: усе зерно потайки переправити на млин, а муку порозвозити по дворах колгоспників.

Коли з району приїхали уповноважені, то голова колгоспу відповів, що не знав про п'ятий план. А ознайомившись із наказом, сказав, що немає більше чого здавати. Ті ж почали вимагати фуражне та посівне зерно.

Голова колгоспу навідріз відмовився: адже це для коней Червоної Армії. Оперуповноважені заявили про саботаж. Було організовано показовий суд, на якому засудили голову колгоспу Никифора Чхайла, завгоспа Афанасія Каравайка та комірника Микиту Калініченка.

Мій дідусь провів у концентраційних таборах на Півночі два страшні роки, дивом залишився живий, але здоров'я втратив. Про Каравайка та Калініченка більше звісток не було.

Колгоспники завдяки тій муці вижили і, в кого були родичі на Слободі, допомагали і їм. Але більшість слобожан померла страшною голодною смертю. Адже у одноосібників забирали все збіжжя, не залишаючи нічого. А приписи прийти і здати зерно в сільраду, інакше будуть покарані, приходили і на мертвих...

Ольга ЧХАЙЛО.
Біленьке
Запорізького району
Запорізької області.

25–26 вересня в Києві відбудеться X міжнародний фестиваль циганського мистецтва «Амала»

20 вересня минає 85 років від дня народження українського поета і літературознавця, дисидента-шістдесятника Івана СВІТЛИЧНОГО (1924—1992).

ПОДРОБИЦІ

Яблуко в нагороду за вірші

Поезія української поетеси Людмили Скирди лунала на III всесвітніх Дельфійських іграх у Кореї

На південнокорейському острові Чеджу в серпні нинішнього року проходили III всесвітні Дельфійські ігри. Участь у них брали близько 600 представників з 54 країн і регіонів світу. Вони змагалися у мистецьких конкурсах з 18 дисциплін у таких категоріях: музичні, театральні, візуальні, лінгвістичні, комунікативні, соціальні та екологічні мистецтва, архітектура.

Україну представляла відома поетеса і культуролог, лауреат багатьох міжнародних літературних премій, дружина Надзвичайного і Повноважного Посла України в Китайській Народній Республіці Юрія Костенка Людмила Скирда. Запрошення вона отримала персональне: у червні відбулася презентація її книги «Сливовий дощ», яка вийшла друком у Сеулі з перекладом корейською мовою. На презентації було багато діячів корейської культури, вчених, журналістів. Ініціатором запрошення стала професор Сан-Хі Чин, член Національної Дельфійської ради Республіки Корея і водночас арт-директор Дельфійських ігор-2009 з мовних мистецтв, яка довідалася про Людмилу Михайлівну з корейських газет.

Дуже цікаво, як розповіла Людмила Скирда авторові цих рядків, проходив поетичний конкурс «Дні поезії і музики», власне, в якому вона і виступала. Там 20 поетів з Японії, Франції, Єгипту, Кореї, Індії, Норвегії, Нігерії, Монголії, Південної Африки та України три дні декламували свої твори у супроводі надзвичайно цікавих музичних аранжувань. Виступ нашої конкурсантки супроводжували звуки біви, що нагадує українську бандуру. Всі учасники читали свої твори рідною мовою, а на великих екранах ішов переклад корейською та англійською. Аудиторія сприймала на слух загальну мелодію різних мов. У Великому театрі Чеджу при цьому не було жодного вільного місця. «Я закінчувала читати, минало кілька миттєвостей, доки зал усвідомлював, а потім вибухав оплесками. Це настільки зворушливо! Це так радувало і вселяло справжній оптимізм!», — ділиться враженнями Людмила.

Історія Дельфійських (Піфійських) ігор, які ще називають Культурною олімпіадою, бере початок з 582 року до н. е. Вони проходили регулярно за рік до Олімпійських ігор і складалися лише з музичних змагань (виконання гімнів на честь Аполлона, Бога сонячного світла, краси, мистецтв, поезії під акомпанемент кіфари). У VI столітті до н. е. до них додалися змагання атлетів і гонки на колісницях. Як нагорода переможцю вручалося яблуко або лавровий вінок. У 394 році н. е. вони були заборонені одночасно з Олімпійськими візантійським імператором Феодосієм як язичницькі. Нині у світі йде процес їхнього відродження. I всесвітні Дельфійські ігри сучасності пройшли 2000 року в Москві, II — у Малайзії 2005 року. Рух шириться. Уже проводяться юнацькі Дельфійські ігри (у грудні 2005 року такі навіть проходили у Києві), Європейські, Ігри країн СНД тощо.

— Девізом Всесвітніх Дельфійських ігор цього року було «Tuning into nature» («Налаштовуючись на природу»), — розповідає Людмила Скирда. — Я вважаю, що в людства немає сьогодні важливішої проблеми, ніж збереження світу, біосу і хлорофілу. Саме ця ідея має стати консолідуючим девізом сучасності. І саме ця ідея органічно поєднується з мистецтвом, яке, як і природа, вічне й прекрасне. Природа разом з мистецтвом, вірою, завжди була, є і буде духовним опиттям людини на Землі. Усі країни на Дельфійських іграх представляли краще, і це краще лишило у душах людей незабутні солодкі спогади.

Ольга ТАНАСІЙЧУК, Укрінформ (спеціально для «Голосу України»).

Є місто, яке я бачу уві сні

Так Леонід Утьосов співав про Одесу, місто, яке любив до нестями. На будинку № 11 по вулиці, що носить його ім'я, а колись — Трикутному провулку — є меморіальна дошка, яка нагадує, що тут народився легендарний одесит. На Дерибасівській, на лавочці, поважно сидить і сам Утьосов — у бронзі **(на знімку внизу).** Він, з незмінною лукавинкою в очах, дивиться, як люди сідають поруч, щоб сфотографуватися на згадку.

У двір Утьосова вже років десять не приходять шанувальники його таланту. Ні в день смерті, 9 березня, ні в день народження, 21 березня (між іншим, за старим стилем це теж 9 березня). Про це мені розповіла Тетяна, що гуляла с дочкою Аріною.

— Колись КВНівські одеські джентльмени, — розповідає Тетяна, — збиралися робити музей у квартирі Утьосова. Потім якось усе затихло. Напевно, це пов'язано з відселенням сімей...

Ось будинок, у якому в 1895 році у квартирі № 7 у родині Йосипа Климентійовича Вайсбейна народився хлопчик Лазар одночасно зі своєю сестрою Поліною. Як і його батько, майбутній Утьосов — із двійні. Родина була бідною. Йосип Вайсбейн на відміну від свого брата Наума не одержав спадщину, бо одружився за коханням з Марією Мойсеївною Граник, двадцять другою дитиною з ненайзаможнішої родини. Вона народила дев'ятьох дітей, четверо померли. Ледя — так з дитинства називали Утьосова — вижив. І пішов у життя широкими кроками одесита. Тоді арка, що веде в типовий одеський дворик, ще не мала, звичайно, тих воріт з кодовим замком, які є сьогодні. Прямо з підворіття ліворуч від дверей — вони вели у квартиру Вайсбейнів, кілька кімнат на другому поверсі. Нині через них входять нові мешканці, що займають більшу частину колишньої квартири родини Утьосова. З двору вхід металевими сходами — піднімаєшся ще в одну колишню кімнату співака, де саме й живе Тетяна з дочкою, яких я зустрів.

На моє запитання, як вона себе почуває в обителі, де колись мешкав великий співак, вона відповіла:

— Іноді ловлю себе на думці, що от на цю стіну, можливо, як і я, опирався спиною сам Утьосов, коли дивився у вікно. Іноді замислююся, а що тут було — можливо, їх дитяча кімната, і, може, маленький Ледя спав у ліжечку, що стояло там само, де й моєї Арішки... Звичайно, дуже пишаюся, що мені дісталося саме це житло (від родичів у спадщину, втім, вона завжди жила поруч).

Нині багато чого залишилося у дворі з утьосівських часів. Утьосівські сходи були гарніші, ніж тепер, прості, їх ще пам'ятають мешканці. Як і самого великого земляка.

Нагородами Утьосова не балували

Із приватного комерційного училища Файга, де Ледя Вайсбейн учився грі на декількох інструментах, його в 1909 році вигнали, за однією версією, за побиття викладача, за другою — за низьку успішність і дисципліну. Гімнаст у бродячому цирку, працівник крамниці залізних виробів у Херсоні в дядька Наума (того самого багатого брата батька), повернувся в Одесу, учився грати на скрипці, за пропозицією артиста Скаронського брав участь у скетчі «Біля розбитого дзеркала». Саме тоді він став Утьосовим. З 1913 року грав у одеських Великому й Малому Ришельєвському театрі, Херсонському театрі мініатюр. 1917 року посів перше місце на конкурсі куплетистів у Гомелі й у тому само році організував у Москві невеликий оркестр, з яким виступав у саду «Ермітаж». З 1919 по 1928 рік — робота в кіно й театрах. Усе це було непогано. Але коли в 1928 році з'їздив у Париж і почув професійний джаз, напевно, душею зрозуміли — от воно, його покликання. Зібрав музикантів і став готувати джазову програму. 8 березня 1929 року на сцені Малого оперного театру у Ленінграді дебютував театралізований джаз Леоніда Утьосова із програмою «Теа-джаз». Це було зовсім новим для естради того періоду. Диригування, конферанс, танець, спів, гра на скрипці, читання віршів — усе поєднувалося!

Окрасою програми був так званий блатний фольклор. Ще в 1929 році пролунала пісня «З одеського кічмана», яку оголосили «маніфестом блатної романтики» і заборонили. В програмі «Тео-джазу» були «Лимончики», «Гоп зі смиком». Однак блатний джаз у виконанні Утьосова мав таку іронічну інтонацію, що начисто стирав злодійську романтику. Зі спогадів сучасників, на закритих концертах для керівництва країни на чолі зі Сталіним Утьосов ці пісні співав на прохання самого вождя. І найбільше подобалася пісня саме «З одеського кічмана».

Можливо, тому в роки сталінських репресій Утьосов жив безбідно, до того ж у «верхах» був заступник — Лазар Каганович. Він розпорядився виділити в будинку залізничників шикарну квартиру в 100 кв. м і два комфортабельні салони-вагони для гастрольних поїздок із джазом.

Але нагородами артиста не балували. За легендарний фільм «Веселі хлоп'ята» він одержав... фотоапарат. У жодній газеті, де хвалили фільм, його прізвище навіть не згадувалося. Тільки 1942 року, коли Утьосов став виконувати військові пісні й віддав свої заощадження на будівництво літака, він став заслуженим артистом РСФСР, а в березні 1945 року до 50-річчя його нагородили орденом Трудового Червоного Прапора. І лише в 70 років він одержав звання «народний артист СРСР».

Він умів кохати

В Утьосова закохувалися до смерті! І він умів кохати. Зі своєю першою дружиною, 21-літньою акторкою Оленою Ленською (Голдіною) познайомився в 1913 році в Олександрівську (Запоріжжя) у трупі пересувного театру. Знайомство неймовірне! Ленська шукала собі для проживання квартиру. Того знаменного дня вона також зібралася йти на пошуки. А на вулиці — злива. Утьосов запропонував зайти до нього й перечекати негоду, а потім, мовляв, він допоможе знайти їй кімнату. «Шукати кімнату Оленці Ленській, — писав Леонід Йосипович, — не знадобилося — вона ввійшла до моєї й більше з неї не вийшла. Начебто дощ ішов 49 років. Вона стала моєю дружиною». Саме стільки вони прожили разом. Сучасники розповідають, що за всієї величезної любові до дружини і їхнього щасливого життя Утьосов завжди беріг пам'ять про свою ранню любов — Стефанію Немировську, польську акторку, яка трагічно загинула. Кажуть, що в його столі 60 років зберігалася її фотографія.

Другою дружиною Утьосова була Антоніна Сергіївна Ревельс. Одружилися вони в 1977 році, через три роки після смерті її чоловіка Валентина Новицького, з яким вона в парному танцювальному номері працювала в оркестрі Утьосова.

«Нарешті, Діто, ти зібрала справжню аудиторію слухачів»

Так сказав Леонід Утьосов на похороні своєї єдиної дочки Едіт, яку 1914 року йому народила Ленська. Діта, як називали її вдома, виступивши в 19 років уперше з батьком, 17 років провела на сцені поруч із ним. Це був один із найвідоміших сімейних дуетів в історії естради. Поява Едіт на естраді поруч із феноменально популярним батьком справила ефект, подібний до вибуху бомби. Едіт увесь час відчувала на собі роздратування музичних критиків. Маленька, чарівна, завжди усміхнена, вона привертала увагу. Але її тонкий, високий голос дисонував з м'яким, оксамитовим баритоном батька, сприймався не одразу, до нього треба було звикнути. Кажуть, що вона справді була талановита й самобутня, створила власний стиль співу. Тоді ж перед Утьосовим не раз ставили вибір: звільнити дочку з оркестру або зазнати репресій чиновників. У середині 50-х років Мінкультури просто наказало звільнити Едіт. Вона створила свій колектив. Але упереджене ставлення до неї не дозволяло збирати повні зали. Аншлаг був тільки на похороні (вона померла 1981 р. від лейкемії), коли прийшло стільки поціновувачів її творчості, що батько й сказав саме ті слова.

«Ви встигли відчути, що таке Одеса?!»

Зазвичай він питав про це кожного, хто побував тут. І сам продовжував: «Це міф, це казка, яку створюють одесити. Мені не треба було ходити в театр. Він був навколо мене. Усюди. Безплатний — веселий і своєрідний». Одна з останніх пісень, яку співав Утьосов, — на слова іншого знаменитого одесита Семена Кірсанова — «У Черного моря». Саме там перший рядок — «Есть город, который я вижу во сне...». Як він любив Одесу!

Розповідали, що останнє перебування в рідному місті залишило гіркоту в спогадах Утьосова. Він сидів у президії урочистих зборів. Йому не давали й не давали слова. Він устав, вийшов із залу. Більше, кажуть, в Одесу не приїжджав. Уже після смерті з'явився тут пам'ятником, концертами на свою честь, своїми піснями у виконанні різних одеських артистів.

...Смерть дочки підкосила його здоров'я, і 9 березня 1982 року о 7-й ранку помер і він — у військовому госпіталі «Архангельське» — в день свого народження за старим стилем. Кажуть, помирав при свідомості, останні слова його були: «Ну, все...»

«Коли Утьосова ховали на Новодівичому цвинтарі в Москві, — згадував Борис Брунов, — якийсь чоловік запитав: «А хто ж тепер буде замість Утьосова?» Я відповів: «Ніхто. Його місце завжди залишиться за ним».

Чому? Напевно, як писав Костянтин Симонов, річ у тім, що він ніколи не був беззаперечно монументальний. Навпаки, він був прекрасно недосконалий, чудово, переможно недосконалий...

В'ячеслав ВОРОНКОВ.

Одеса.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ та з архіву «Голосу України».

У двір Утьосова вже років десять не приходять шанувальники його таланту

Колиска слов'янства,

або Як поживає нове місто старого князя Ярослава

ТОЧКА ЗОРУ

Заповітний вислів «Киев — мать городов русских», навіть поруч з «Одеса — мама, Ростов — папа», вивищується над банальною граматикою. А от формула «Київ — світова колиска слов'янства» одразу міняє історичний, культурний, інтелектуальний масштаб столиці України. Слов'янську культуру вивчають в усьому світі, а слов'янська душа так і залишається загадкою, і не питання — зацікавити туристів та ще раз придумати, як забагатіти. Зрозуміти самих себе, братів і сестер, а не просто сусідів по планеті — це мотивація з великим магнетичним потенціалом. Коли спілкуєшся з росіянами, болгарами, білорусами та представниками інших слов'янських народів, здається, ніби наша мова має спільний знаменник. Треба трошки попрацювати й виробити київське слов'янське есперанто, аби стало воно ключем до комфортного спілкування та абсолютного порозуміння.

Культурна амнезія та бум пам'яті сьогодні ходять поруч. Мода на реставрації давніших подій, бажання переміститися у часі, при цьому не просто вдягтися, як пращури, а навіть виткати рядину, співаючи древні пісні — все це захоплює дедалі більше молоді. Частішають фестивалі, множаться клуби історичної реставрації. А от чи єднають вони слов'янські коліна наскрізною ниткою історичного знання — сказати важко.

Саме спробою відійти від маскараду зовнішнього та внутрішнього стало створення міста Ярослава у музеї «Київська Русь» — за п'ятдесят кілометрів від Золотих Воріт, у селі Копачів. Сучасний земляний Ярославів вал, призначений захищати від ворогів, одразу викликає зацікавленість відвідувачів.

Поки що тут просто продають і перевіряють квитки, а з часом, можливо, проводитимуть, як тепер кажуть, інтерактив — за приказкою «Що з воза впало, те пропало». Приказка цілком відповідає давньому митному законові — віз можна навантажувати скільки завгодно для безмитного проїзду у місто, але те, що при цьому проїзді з нього впаде, господареві не повертається. В самому княжому місті поки що є велика площа або ристалище — з гостьовим княжим будинком та окремими місцями для князів та їхніх гостей.

Відкриття «Київської Русі» поєднали цього року з міжнародним фестивалем клубів, ярмарком народних промислів князівської доби. Та найголовніше — усі бої, виступи каскадерів, скоморохів та інші події з ранку до глибокої ночі, під світлом сонця та смолоскипів — все це було організовано як розігрування історичних билин «Як Київ матір'ю міст руських став», «Як князь Олег Віщий з печенігами дружив», «Як князі Ярослав Мудрий та Мстислав Хоробрий біля Листвена воювали й мирилися».

Початок яскравий, а далі — велична робота заради того, щоб святкова подія переросла у щоденну радість долучення до споконвічного слов'янського кола. Безумовно, знайдуться пар 100, аби зіграти водночас свої весілля так, як робили ще століття тому їхні пращури. Можливо, по-новому зазвучать тут наші календарні свята. Можливо, у тридениних польових таборах просто неба пізнаватимуть давньослов'янський побут люди, охочі до нового знання, пам'ять про яке живе в кожному з нас — у спадку крові. Новостворене місто Ярослава, здається, народжує фантазії у кожного, хто здатен побачити у реальності казки давнини, а у казці давнини — сьогодення.

Олексій КУЖЕЛЬНИЙ,
народний артист України.
Київ.

Інженер став літописцем

Вийшла нова книга Тараса Горбняка «Давня Бакота».

Тарасові батьки, Ганна та Василь, зіграли весілля у важкому сорок шостому. Гостей пригощали порізаним хлібом. А ті були такі голодні, що решето з скибками тут же ставало порожнім. Хто був у хаті, ближче до молодих, ще встигав узяти, а в сіни решето доходило пусте...

Голод 1946—1947-х у завше багатій Бакоті (слово «бакота», вживане ще в санскриті, означає багатий, щедрий шматок хліба) був страшним, як ніде. Дехто трактує назву як «бажане, благодатне місце». Та не було таким воно в сорок шостому. Ціле літо стояла небувала посуха. Колгоспники отримали мізерну плату за важку працю. Сім'я Линюків із чотирьох працівників дістала за півроку 37 кілограмів зерна та 250 грамів цукру кожному. «Чи можна з цим перезимувати?» — пише Василь Линюк у своєму нотатнику, що зберігся донині. Бакотяни помирали сім'ями. А держава, на яку закликав надіятися голова сільради Ярема Олійник, виявила жорстоку байдужість. Голова помер з голоду на другий день Різдва 1947 року... 65 чоловік втратило село.

Подібного воно не зазнало навіть у 1933-му, бо тоді було прикордонним, і влада намагалася приховати злочинний голод. Щоб через Дністер не дійшло на захід, що люди на радянській землі мруть, як мухи, в Бакоті створили «щасливу ширму». Та із сусідніх сіл сюди йшли голодуючі: виміняти харчі чи випросити. Тут був напоказ кращий у районі колгосп.

...Тарас учився у восьмирічці «на низу», в долині. В школі не сміли й згадувати «небажані» сторінки з історії села. Тим більш, школярем він був у часи Брежнєва, коли Бакота знов сяяла славою: один із кращих радгоспів лікарських рослин на цілий СРСР! Але хлопець був допитливим, і вже в юні роки мотав на вус спогади односельців. Утім, трагічну долю рідного села і сам бачив. В 1973 році почалося будівництво ГЕС — ціною затоплення долини, і у кожній хаті було чути плач, наче в сорок сьомому. Бо який господар сам захоче розібрати рідну хату, вирубати свої яблуні? Люди мусять вибратися нагору до 1981-го — таким був наказ. Ніхто їх не питав, чи хочуть вони кидати свою «золоту долину». Тарас уже тоді зберігав вирізки з давніх газет, фото з родинних альбомів. Ще не знав, що через багато літ стане літописцем Бакоти. Його ровесники досягали успіхів у різних галузях, з Бакоти вийшла навіть олімпійська чемпіонка Фаїна Мельник, «дискоболка століття». А Тарас Горбняк свою долю пов'язав тільки з рідним селом, професію здобув буденну — інженера-механіка, аби працювати в радгоспі.

Та історія Бакоти не переставала його хвилювати. За княжих часів Бакота була вільним містом, столицею Пониззя. Була неймовірно багатою. Тут навіть два врожаї вміли збирати за рік. Бакотяни почувалися особливими. Талановиті в співі, танцях, ремеслах. Не повірите: танцювальний ансамбль тут було створено в 1937 році! Завдяки йому збереглися місцеві танці «Варварка», «Ойра», «Метелиця», «Корбан». Аматори-артисти виступали в Москві, Казахстані, навіть у Канаді. Був у бакотян і свій театр.

Відоме ім'я Антонія Печерського, засновника Києво-Печерської лаври. Шлях його, свідчать, починався з Бакоти. Скельний давньоруський монастир, де ступала нога Антонія, досі зберігся й став місцем паломництва. Митрополит Київський і всієї Русі Кирило (1246—1281) начебто теж з Бакоти.

...Коли після розпаду СРСР радгосп лікарських рослин припинив активне господарювання, інженер Горбняк став безробітним. У 1995 році виникла громадська організація, яку назвали іменем зниклого під дністровськими водами села — «Бакота». Тарас — її голова. Тоді у Кам'янці вже діяла дирекція Національного парку «Подільські Товтри», і згодом Тарас Васильович отримав запрошення працювати фахівцем з рекреації. Це означає — берегти і примножувати природні багатства рідного краю.

Збулася й мрія присвятити себе селу, де народився, бути його історіком. Хто зна, може до цього прислужився відомий історик Брайчевський? Якогось літа, на початку 1970-х пасіка Василевого батька стала для нього схованкою від арешту. Учений написав крамольну статтю «Приєднання чи возз'єднання», його зняли з роботи й мали заарештувати. Історики з Кам'янця Хотюн та Винокур підказали вихід: сховатися подалі від столиці, й порадили Бакоту.

Перша книжечка Горбняка «Бакота — затоплена доля» зазнала не одного перевидання. Виявилося, такі літописи мають неабиякий попит у читача. Разом із Бакотою під водами Дністра поховані 63 села в чотирьох областях. Неподалік Бакоти 12 сіл зникло з лиця землі. Затопили 16 тисяч найродючіших гектарів землі, 100 гектарів лісу. Довелося переносити навіть цвинтарі. Такі були наслідки політики партії. Ніколи не зможуть зрозуміти доцільності затоплення ті, хто народився в Бакоті. Землю, даровану Богом, слід берегти. Про це — нова книга Тараса Горбняка «Давня Бакота». Видання, багате іменами, фактами, документами, ілюстраціями, побачило світ у видавництві «Медобори-2006».

Віра ПОДОЛЬСЬКА.

ХРОНІКА

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Ветерани співають дзвінко

У цьому мали можливість переконатись глядачі та журі першого обласного фестивалю-конкурсу ветеранських хорових колективів. Відкрив його хмельницький хор «Надвечір'я», котрий уже багато років поспіль є одним із кращих виконавських колективів обласного центру. Свої програми привезли на конкурс хористи із Волочиська, Красилова, інших міст. Як зазначив голова обласної ветеранської організації Іван Бондар, у різних хорах співає близько тисячі ветеранів. Вік не заважає їм бути дзвінкоголосими і сповненими жаги до життя.

Ірина КОЗАК.

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

В облраді взялися за музичну спадщину

Фонотека обласного радіо Полтавської обласної державної телерадіокомпанії «Лтава» налічує близько 50 тисяч записів на застарілих плівках. Найдавніші датуються 1952—1954 роками. Необхідно переписати їх на CD-диски, щоб зберегти пісенно-музичну спадщину Полтавщини для майбутніх поколінь. Таке завдання передбачене обласною Програмою розвитку інформаційної галузі. Переписати записи на новітні носії цифрового формату неможливо без спеціальної техніки.

Тож на останній сесії облради підтримано пропозицію Головного управління інформаційної та внутрішньої політики облдержадміністрації. Як повідомив його начальник Олег Пустовгар, для придбання нової техніки виділено 100 тисяч гривень. На ці гроші придбають станцію обробки аудіозапису з програмним забезпеченням, звукові мікшерні пульти, контрольні акустичні монітори, дублікатор та іншу апаратуру.

Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.

Найстаріші читачки селища відкрили нову бібліотеку разом із міським головою Анатолієм Нестеруком.

Кам'янчан лікуватимуть книготерапією

З грудня минулого року у Кам'янці–Подільському з'явилося дві нові книгозбірні. Обидві — у віддалених мікрорайонах, де не балувані широким вибором дозвілля мешканці особливо цінують книгу.

Загалом у стотисячному місті діє усталена бібліотечна мережа з 11 закладів, тож кожен новий — додатковий тягар для бюджету, особливо у нинішні часи. В Україні звичним стало, що бібліотеки виявляються першими жертвами млявого наповнення місцевих скарбниць, а приміщення потрапляють у приватні руки. У Кам'янці-Подільському все інакше. Тут утримують чи не найбільшу кількість закладів культури і закривати жодного не планують.

«Під ялинку» влада поклала дарунок окраїнному району Біланівка, а за 9 місяців відкрилася нова бібліотека — тепер уже для селища цементників.

— Фактично заклад відкрили без жодної копійки з бюджету, — каже заввідділом культури міськради Ольга Чорнобиль. — Заступник міського голови Олег Марунчак узяв на себе турботи з облаштування приміщення. Два КаМАЗи та два КрАЗи цементного заводу перевозили майно. Тільки книг нарахували 19 тисяч. Цей скарб зберегли для громади бібліотекарі Валентина Петелько та Неля Колодчук.

«Вісім років люди працювали в умовах, які можна прирівняти до фронтових, — без тепла, у приміщенні напівзруйнованого дитсадка», — додає начальник ЖЕКу Емілія Мазур. Тепер же книгозбірню під свій дах прийняла поліклініка. Кімнати, які не використовувалися медиками, прислужаться для культури.

Лікувальний заклад завжди був справжнім центром селища цементників:

— До традиційного лікування кожен із вас може додати ще й книготерапію, — запросив мешканців директор міської бібліотечної системи Валерій Любецький.

Віра ШПИЛЬОВА.
Фото автора.

Екс–чемпіон світу за версією WBA у напівсередній вазі, українець *Юрій НУЖНЕНКО* успішно повернувся в ринг, перемігши технічним нокаутом Мамасолі Кімсанбаєва. Після п'ятого раунду узбецький боксер поскаржився на гострий біль у правому плечі і відмовився від продовження поєдинку.

«Шахтар» підтвердив серйозні наміри

Футбол. Ліга Європи. Груповий раунд. 1-й тур. 17 вересня.

Група А. «Аякс» (Нідерланди) — «Тімішоара» (Румунія). 0:0. «Динамо» (Хорватія, Загреб) — «Андерлехт» (Бельгія). 0:2.

Група В. «Лілль» (Франція) — «Валенсія» (Іспанія). 1:1. «Дженоа» (Італія) — «Славія» (Чехія). 2:0.

Група С. «Хапоель» (Ізраїль, Тель-Авів) — «Селтік» (Шотландія). 2:1. «Рапід» (Австрія) — «Гамбург» (Німеччина). 3:0.

Група D. «Герта» (Німеччина) — «Вентспілс» (Латвія). 1:1. «Геренвен» (Нідерланди) — «Спортинг» (Португалія). 2:3.

Група Е. ЦСКА (Болгарія) — «Фулгем» (Англія). 1:1. «Базель» (Швейцарія) — «Рома» (Італія). 2:0.

Група F. «Панатінаїкос» (Греція) — «Галатасарай» (Туреччина). 1:3. «Штурм» (Австрия) — «Динамо» (Румунія, Бухарест). 0:1.

Група G. « Лаціо» (Італія) — «Зальцбург» (Австрія). 1:2. «Вільярреал» (Іспанія) — «Левський» (Болгарія). 1:0.

Група Н. «Стяуа» (Румунія) — «Шериф» (Молдова). 0:0. «Фенербахче» (Туреччина) — «Твенте» (Нідерланди). 1:2.

Група I. «Бенфіка» (Португалія) — БАТЕ (Білорусь). 2:0. «Евертон» (Англія) — АЄК (Греція). 4:0.

Група J. «Партизан» (Сербія) — «Тулуза» (Франція). 2:3. Голи: Крстаїч, 23. Сір'є, 30, 38, Дево, 49, Клео, 66.

«Партизан»: Божович, Джорджевич, Гавранчич (Томич, 52), Кнежевич (Стеванович, 46), Крстаїч, Петрович, Фейса, Ілїч (Клео, 62), Ломич, Морейра, Діарра.

«Тулуза»: Пеле, Конгре, Капуе, Нунке, М'Бенге (Паулу Машаду, 75), Берсон, Дево (Браатен, 65), Сіссоко, Сір'є, Табану, Пентекот (Жиньяк, 61).

«Брюгге» (Бельгія) — «Шахтар» (Донецьк, Україна). 1:4. Голи: Гай, 12, Вілліан, 20, Срна, 25, Герертс, 63, Кравченко, 75. На 55-й хвилині Оджіджа-Офое не реалізував пенальті (воротар).

«Брюгге»: де Влігер, Клюковський, Дірар, Сонк, Сімайс, Акпала (Кумемаа, 64), Вермулен (Гуфкенс, 46), Герертс, Алькарас, Оджіджа-Офое (Дарден, 64), Перишич. **Тренер** — Адрі Костер.

«Шахтар»: П'ятов, Срна, Кучер, Ракицький, Рац, Левандовський, Гай (Кобин, 46),), Вілліан (Кравченко, 65), Жадсон (Полянський, 71), Фернандіньо, Адріано. **Тренер** — Мірча Луческу.

Арбітр — Мартін Інгварссон (Швеція).

Брюгге. Стадіон «Ян Брейдел». 17 700 глядачів. 18 градусів.

	В	Н	П	М	О
1. «Шахтар»	**1**	**0**	**0**	**4—1**	**3**
2. «Тулуза»	**1**	**0**	**0**	**3—2**	**3**
3. «Партизан»	0	0	1	2—3	0
4. «Брюгге»	0	0	1	1—4	0

Група К. «Спарта» (Чехія) — ПСВ (Нідерланди). 2:2. ЧФР (Румунія) — «Копенгаген» (Данія»). 2:0.

Група L. «Атлетік» (Іспанія) — «Аустрія» (Австрія). 3:0. «Насьонал» (Португалія) — «Вердер» (Німеччина). 2:3.

Під час першого туру Ліги Європи відбулася досить знакова подія. УЄФА проводить експеримент: тепер суддівська бригада на кожному матчі збільшується від трьох до п'яти осіб: арбітр, асистенти на лінії і... за воротами.

Але поговоримо про події в бельгійському місті Брюгге, що в Західній Фландрії. Там виступав представник українського футболу. І дуже успішно.

— Зі зміною назви зріс імідж змагань, — сказав перед матчем у Бельгії **Мірча Луческу**. — Гадаю, що цей турнір набагато сильніший за колишній Кубка УЄФА. Адже багато груп Ліги Європи нічим не поступаються групам Ліги чемпіонів, а деякі, можливо, і перевершують їх. Отож, посісти перше або друге місце в групі для того, щоб грати навесні наступного року в плей-оф, буде складно. Природно, у цьому сезоні ми хочемо виправдати довіру й нашого президента, і наших уболівальників, які чекають від команди виходу із групи й участі в наступних етапах Ліги Європи.

І в стартовому поєдинку «Шахтар» підтвердив свої найсерйозніші наміри. Хоч у складі господарів були відсутні провідні півоборонці Блондель і Варгас, але і їхня присутність на полі, можете не сумніватися, «Брюгге» не врятувала б.

Попри великий рахунок зустрічі, про неї особливо багато й не розповісти. Український клуб на голову перевершував суперника. Він зіграв так, що вже до середини першого тайму на трибунах інтерес до подій на полі помітно згас. Гай відкрив рахунок, коли до нього відскочив м'яч після ефектної комбінації партнерів. Потім забив Вілліан, обігравши кількох суперників. Нарешті, Срна блискуче виконав карний удар і був неймовірно щасливий.

А другий тайм футболісти «Брюгге» почали досить зібрано й потужно, повівши атаки великими силами. І одразу в П'ятова роботи стало вдосталь. Андрій і пенальті відбив. Одне слово, багато виручав, але одного разу «гірники» все-таки пропустили. Герартс після скидки Сонка скоротив розрив у рахунку і на нетривалий час розбудив глядачів.

Костер і Луческу, відчувши ситуацію, зрозуміло, кожний по-своєму, зробили заміни. Акція румунського фахівця виявилася ефективнішою. Кравченко, котрий замінив Вілліана, успішно реалізував карний удар, і після цього всі питання було знято. Народ потихеньку почав залишати стадіон.

Наступний поєдинок «Шахтар» проведе 1 жовтня. Вдома він прийматиме «Партизан».

На знімках: колеги вітають Костянтина Кравченка із забитим м'ячем; Разван Рац зіграв упевнено і корисно.

Фото ФК «Шахтар».

Турнірна хроніка

Дзюдо. Президент НОК України Сергій Бубка нагородив найкращого спортсмена серпня — чемпіона світу з дзюдо (60 кг) Георгія Зантараю та його тренера Віталія Дуброву, якого визнано найкращим наставником останнього місяця літа.

«Основний медальний внесок в успішний виступ українців на чемпіонатах світу у серпні зробили саме дзюдоїсти, адже вони вибороли дві нагороди — золоту й срібну. Георгій — перший українець, який за роки незалежності став чемпіоном світу», — сказав під час вручення нагород керівник олімпійців України.

Баскетбол. Польща. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Матчі 1/4 фіналу. Франція — Іспанія. 66:86. Сербія — Росія. 79:68 (21:24, 20:4, 13:15, 25:25). Таким чином, росіяни завершили виступи на турнірі і склали чемпіонські повноваження.

Легка атлетика. Бронзова призерка Олімпійських ігор-96 зі стрибків у висоту, член Комісії атлетів Національного олімпійського комітету України Інга Бабакова продовжить свою роботу у Комісії атлетів Європейських олімпійських комітетів. Таке рішення ухвалив виконком ЄОК. Нагадаємо, що українка плідно працювала у складі комісії попередній термін.

Футбол. Воротар київського «Арсеналу» Віталій Рева візьме участь у матчі сьомого туру чемпіонату України проти донецького «Шахтаря» (20 вересня). Експертна комісія ФФУ визнала ряд помилок в роботі бригади арбітрів на чолі з Володимиром Сіренком (Сімферополь), які значною мірою вплинули на результат гри «канонірів» із «Закарпаттям».

Слід зазначити, що червона картка, показана Реві нібито за «фол останньої надії» під завісу матчу, стала найвідчутнішим ударом для київського клубу перед поєдинком із серйозним суперником. Так от, дисциплінарний комітет Прем'єр-ліги ухвалив рішення не застосовувати до Віталія Реви жодних дисциплінарних санкцій, а також не враховувати горезвісну червону картку. Отож, перший номер «Арсеналу» зможе зіграти проти «гірників».

Хокей. Відкритий чемпіонат Білорусі. Екстраліга. 6-й тур. 17 вересня. «Сокіл» (Київ) — «Динамо-Юніорс» (Рига). 2:3 (0:0, 0:3, 2:0).

З когорти легендарних

На цьому тижні (14 вересня) Олегу Жукову, одному з найстаріших футболістів України і донецького «Шахтаря», виповнилося 89 років. Уявіть собі, що 58 (!) років тому в складі улюбленої команди Олег Іванович став бронзовим призером чемпіонату Радянського Союзу–1951.

Колись він прислужився не тільки гірняцькому колективу. В скрутні часи донеччанина до себе на підмогу покликало київське «Динамо». І протягом сезонів 1946-1948 років Жуков виручав столичний клуб. Коли закінчилося «відрядження», повернувся додому, на Донбас.

З Олегом Івановичем мав щастя познайомитися три десятки років тому. Зрозуміло, він і тоді вже був у стані ветеранів. Однак із улюбленою грою не поривав ніколи, був одним із активістів футбольного підрозділу робітничого товариства «Авангард». Як то кажуть, піднімав маси, організовував футбол у трудових колективах.

А Донецька область в ті роки в цьому русі завжди вела перед. І одним із найпомітніших тут був Олег Жуков. Він із своїм приятелем з донецької шахти імені Калініна Іваном Сидоровичем Семендою (фізкультурним ватажком у тому славному гірняцькому колективі) не раз були делегатами щорічних республіканських пленумів «Авангарду». І приїздили не тільки для того, щоб численні призи, завойовані донецькими авангардівцями отримати, а ще й поспілкуватися з колегами з різних регіонів, обмінятися досвідом. І про улюблений футбол погомоніти, пригадати славне минуле.

Ті часи чудово пам'ятає багаторічний керівник «Авангарду» Донеччини, заслужений працівник фізичної культури України Леонід Васильович Мармазов. Це він гуртував у товаристві, де було чимало зірок навіть світового рівня, ще й актив. У ньому завжди знаходилося місце таким прекрасним людям як Олег Іванович Жуков.

А наш дорогий ветеран сьогодні, незважаючи на солідний вік, бадьорий та енергійний. В його квартирі усюди можна побачити сувеніри з «гірняцькою» символікою, фотографії зустрічей ветеранів «Шахтаря», футбольні газети та журнали. Він не пропускає жодної трансляції матчів за участю рідної команди. Душею вболіває за цей чудовий колектив, котрому віддав частку свого серця, здоров'я і залишається в його лавах дотепер.

Мільйони прихильників футболу (і не тільки) завдяки телетрансляції нещодавно були свідками грандіозного свята — відкриття суперсучасного стадіону «Донбас- Арена». І ходу гравців «Шахтаря» різних років відкривав саме Олег Іванович. Він і досі знаходиться під враженням побаченого і відчутого. Називає те дійство казкою, фантастикою, навіть очам своїм не повірив, таке відбувалося навколо нього.

Наш герой дуже вдячний керівництву клубу, його президенту, народному депутату України Рінату Ахметову за те, що робиться для улюбленої команди. А особливо за тепло і турботу, котрим оточили ветеранів «Шахтаря».

Працівники прес-служби клубу запитали Олега Івановича, чого він побажав би нинішньому «Шахтареві»?

— Мені здається, що в команди сьогодні є все для перемог, — відповів ветеран. — Вона і так уже досягла чимало. Вигравала чемпіонати України, національний Кубок, а тепер от піднялася ще й на європейську вершину, здобувши цього року Кубок УЄФА. Не сумніваюся, що у «Шахтаря» попереду ще багато славних днів і гучних перемог. А ми за нього вболіватимемо як слід...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімку: ось такий він, Олег Іванович Жуков — людина-легенда.

Фото автора.

Костер і Луческу, відчувши ситуацію, зробили заміни. Акція румунського фахівця виявилася ефективнішою

Закрите акціонерне товариство «С.Т.О.Р.»

повідомляє про скликання загальних зборів акціонерів, які відбудуться «5» листопада 2009 року о 12.00 в адміністрації ЗАТ «С.Т.О.Р.» за адресою: м. Київ, вул. М. Островського, буд. 60.

Реєстрація акціонерів для участі в загальних зборах відбудеться «5» листопада 2009 р., час початку реєстрації - 10 год. 45 хв., час закінчення реєстрації: 11год. 45 хв.

Дата складання реєстру акціонерів, які мають право на участь в загальних зборах «5» листопада 2009 р.

Перелік питань, що виносяться на голосування:

1. Про обрання робочих органів та затвердження порядку проведення загальних зборів акціонерів.
2. Про припинення Закритого акціонерного товариства «С.Т.О.Р.» в результаті (шляхом) його перетворення в товариство з обмеженою відповідальністю «С.Т.О.Р.»
3. Про порядок і умови здійснення перетворення товариства. Про затвердження плану перетворення і передавального акту.
4. Про порядок і умови обміну акцій закритого акціонерного товариства «С.Т.О.Р.» на частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю «С.Т.О.Р.»
5. Про призначення комісії з припинення товариства.

З матеріалами з питань порядку денного акціонер може ознайомитися під час підготовки до загальних зборів в правлінні товариства за вищевказаною адресою.

Тел. для довідок: (044) 243-39-39, факс 248-90-96.

Постановою господарського суду Херсонської області (73000, м. Херсон, вул. Горького, 18) від 02 вересня 2009 року у справі № 5/45-Б-09 Приватне підприємство «Примтекс» (адреса: м. Херсон вул. Чорноморська, 101, р/р № 26009056880301 ЗАТ «ОТП Банк», МФО 300528, код ЄДРПОУ 30768411) визнано банкрутом та введена ліквідаційна процедура.

Ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Шахова Володимира Анатолійовича (ліцензія серії АБ № 271604 від 22.12.2005 року).

Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення за адресою: Шахову В. А., а/с 164, м. Херсон, 73034.

За довідками звертатись за телефонами: 8 (0552) 39 42 43, 8 095 209 90 94.

[illegible]

[illegible]

23 [illegible] 2009 [illegible] 12-00 [illegible] 1.

[illegible] 117 [illegible]

[illegible] 23.09.2009 [illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible] 2009 [illegible]							
[illegible]							
1	25	91	2 275	2 400,00	60 000,00	5 460 000,00	[illegible]
2	21	51	1 071	2 400,00	50 400,00	2 570 400,00	[illegible]
[illegible]: 1) [illegible]. 2) [illegible].							
[illegible]							
3	21	37	777	2 400,00	50 400,00	1 864 800,00	[illegible]
[illegible]							
4	21	17	357	2 400,00	50 400,00	856 800,00	[illegible]
[illegible]: 1) [illegible].							
[illegible]							
5	7	8	56	2 400,00	16 800,00	134 400,00	[illegible]
[illegible]							
6	21	15	315	2 400,00	50 400,00	756 000,00	[illegible]
[illegible]							
7	50	1	50	2 400,00	120 000,00	120 000,00	[illegible]
[illegible]:			4 901			11 762 400,00	
[illegible]: 1) [illegible].							
[illegible] 2009 [illegible]							
[illegible]							
8	21	54	1 134	2 400,00	50 400,00	2 721 600,00	[illegible]
[illegible]							
9	35	31	1 085	2 400,00	84 000,00	2 604 000,00	[illegible]
[illegible]							
10	35	31	1 085	2 400,00	84 000,00	2 604 000,00	[illegible]
[illegible]							
11	25	36	900	2 400,00	60 000,00	2 160 000,00	[illegible]
[illegible]:			4 204			10 089 600,00	
[illegible]: 1) [illegible] 2009 [illegible]. 2) [illegible].							

[illegible] WEB-[illegible]: **http://www.uame.com.ua/energo**.

[illegible] 9-00 [illegible] 18-00 [illegible] **22 [illegible] 2009** [illegible].

[illegible]!

1. [illegible] 23 [illegible] 2004 [illegible] 1736, [illegible] 15-00 [illegible] 22 [illegible] 2009 [illegible] 17 [illegible] 2005 [illegible] WEB-[illegible]: http://www.uame.com.ua/energo [illegible]).

2. [illegible] 2600500019536 [illegible], [illegible] 300670, [illegible] 23389377.

[illegible] (044) 289-50-48, 289-54-87, 284-38-60

http://www.uame.com.ua, E-mail: exch@uame.com.ua

ПОСТАНОВА
Про відкриття виконавчого провадження

19.08.2009 р. м. Ялта

Мною, державним виконавцем ВДВД ЯМУЮ Киреєвим К. В., розглянута заява стягувача про примусове виконання виконавчого напису № 2151, котрий видав 20.09.2007 р. приватний нотаріус, про стягнення з Кобзаря Валерія Миколайовича на користь АКБ «Форум» суми у розмірі 540717 грн., котрий вступив в законну силу 20.09.2007 р. Заява про примусове виконання подана 17.08.2009 р. Відповідно ст. ст. 3, 18, 24. Закону України «Про виконавче провадження»:

ПОСТАНОВЛЯЮ

Відкрити виконавче провадження про примусове виконання виконавчого напису № 2151 Кобзарю Валерію Миколайовича добровільно виконати напис у 7 денний строк з моменту отримання. Боржнику в указаний строк явитись до державного виконавця. У випадку невиконання напису в указаний строк виконати його у примусовому порядку, стягнути з боржника виконавчий збір у розмірі 10% від суми стягнення та витрати пов'язані з виконанням виконавчих дій. Копію постанови направити сторонам та посадовій особі, яка надала виконавчий документ. Сторони виконавчого провадження мають право ознайомитись з матеріалами виконавчого провадження, які внесені до єдиного державного реєстру виконавчих проваджень за адресою у мережі Internet http://trade.informjust. ua/ індіфікатор для доступу ОБ4Г893714БА. За передачу індіфікатора третім особам, сторони виконавчого провадження несуть відповідальність передбачену законом.

Постанова може бути оскаржена у встановлені законом строки.

Державний виконавець Киреєв К. В.

ТОВ «НВП «Матриця», м. Київ, вул. Генерала Наумова, 23Б, т/ф. 044 4893083, подало до Національної комісії регулювання електроенергетики заяву про видачу ліцензії з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії за місцем здійснення заявленої діяльності: Рівненська обл,. Костопільський р-н, с. Звиздівка.

Постановою Господарського суду Луганської області (91016, м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3а) від 07.09.2009 р. у справі № 12/74б визнано банкрутом Приватне підприємство «Інтер-Пром-Торг», код 34580121, адреса: 91012, Луганська обл., м. Луганськ, вул. Артема, буд. 31-А. Ліквідатором призначено Сиволобова Максима Марковича (поштова адреса: 91002, м. Луганськ, діл. Цупова, 22, ліцензія АВ № 347064 від 25.06.07 р.). Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації цього оголошення.

До відома громадськості: ТОВ «Українська Молочна Компанія» (07620, Київська область, Згурівський район, с. Великий Крупіль, вул. Леніна, б. 11-А, тел. (044) 585-61-39, факс (044) 498-94-71) подало до Національної комісії регулювання електроенергетики заяву про видачу ліцензії з комбінованого виробництва теплової та електричної енергії за місцем здійснення заявленої діяльності у. Київській області, Згурівський район, с. Великий Крупіль, Молочна ферма.

Ухвалою господарського суду Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) від 20.07.2009 року порушено провадження у справі № 10/30 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Петрівський агроторговий дім'' (код ЄДРПОУ 31846521, 28300, смт. Петрове, Кіровоградської області, вул. Літвінова, 19б, поточний рахунок № 26043415136051 у Кіровоградській філії ЗАТ КБ «Приватбанк», МФО 323583). Розпорядник майна арбітражний керуючий Салатов Сергій Володимирович (м. Кіровоград, вул. Свердлова, 87, ліцензія серії АБ № 216837 від 17.03.2005 року).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Ухвалою Господарського суду Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) від 11.08.2009 р. по справі № 7/9 селянсько-фермерське господарство «Нектар» '(37751, Полтавська область, Оржицький район, с. Лукім'я, код ЄДРПОУ 24830858) визнано банкрутом та введено загальну ліквідаційну процедуру, передбачену розділом ІІІ Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Крючкову Ірину Василівну (ліцензія АВ № 081193 від 22 серпня 2006 року, 36009, м. Полтава, вул. Опитна, 4, кв. 41).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд Сумської області (40011, м. Суми, пр. Шевченка, 18/1) Постановою № 12/128-09 від 07.09.2009 р. на підставі ст. 51 Закону України № 2343-ХІІ від 14.05.1992 р. визнав Фірму «Укрмеблісервіс» в формі Товариства з обмеженою відповідальністю (Сумська область, Конотопський район, м. Конотоп, вул. Професійна, 30 А; код 22979220; р/р 26009301670408 в Філії відділення ПІБ м. Конотоп, МФО 337386) банкрутом, відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначена Атаманова Тетяна Миколаївна (ліцензія серії АБ № 216921 від 07.04.05 р.; адреса: м. Суми, вул. Супруна, 3, кв. 2).

Кредитори мають право заявити свої претензії до боржника в місячний строк з дня публікації оголошення.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1А) 17.07.2009 р. порушив справу № Б 24/250-09 про банкрутство фізичної особи підприємця Владової Ольги Григорівни (53003, с. Новопілля, Криворізький район, вул. Касигіна, буд.3, кв. 57, р/р 26005320068000 в ЗАТ «Донгорбанк» м. Донецьк, МФО 334970, ідент. номер 1939219464).

Розпорядником майна призначено Колісник Ольгу Борисівну (ліцензія АВ 456362 від 25.02.09 р., 50029, м. Кривий Ріг, а/с 1325).

Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця з дня публікації.

Господарським судом Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під.) порушено провадження по справі № Б-50/106-09 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія СФЄН» (62458, Харківська обл., Харківський р-н, с. Покотилівка, пров. Маяковського, 1; п/р 2600430114555 в АКБ «Золоті ворота», м. Харків, МФО 351931, ЄДРПОУ 34445869).

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Шапілова Сергія Анатолійовича (ліц. АВ № 081149 від 24.07.06 р., м. Харків, Ак. Павлова,132-г, кв. 27, т. (067)399-81-87). Заяви кредиторів приймаються протягом місяця від публікації оголошення.

ВАТ «ДНІСТРОВСЬКА ГАЕС»

ЄДРПОУ 30149623, розташоване за адресою: 60236, Чернівецька обл., м. Новодністровськ, повідомляє про припинення своєї діяльності шляхом ліквідації згідно рішення загальних зборів акціонерів від 16 вересня 2009 року.

Вимоги (претензії) кредиторів приймаються Ліквідаційною комісією протягом двох місяців з дня опублікування цього оголошення.

Довідки по телефону: (03741) 3-33-00.

Ліквідаційна комісія ВАТ «Дністровська ГАЕС»

Постановою Господарського суду Луганської області (91016, м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3а) від 07.09.2009 р. у справі № 12/75б визнано банкрутом Приватне підприємство «Комерційний центр «Гранд-Інтер-Трейд», ід. код 33922965; адреса: 91031, Луганська обл., м. Луганськ, вул. Оборонная, буд. 20. Ліквідатором призначено Сиволобова Максима Марковича (поштова адреса: 91002, м. Луганськ, діл. Цупова, 22, ліцензія АВ № 347064 від 25.06.07 р.). Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації цього оголошення.

Постановою Господарського суду Автономної Республіки Крим (95003, м. Сімферополь, вул. Р. Люксембург/Річна, 29/11) від 27.08.09 р. по справі № 2-12/550-2009 боржника Товариство з обмеженою відповідальністю «Трей-Лідер» (юридична адреса: м. Ялта, вул. Кривошти, 19, кв. 48; код ЄДРПОУ 33385998) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Єрьоменко Галину Володимирівну, ліцензія АВ 307253 від 26.02.2007 р., що мешкає за адресою: м. Сімферополь, пр. Перемоги, 76, кв. 155.

Постановою господарського суду Дніпропетровської області (49000, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1А) по справі Б24/138-09 від 08 вересня 2009 року Товариство з обмеженою відповідальністю «Леон-Моком» (49080, м. Дніпропетровськ, вул. Шолохова, 7, код в ЄДРПОУ 20288055, рахунок № 26001502167001 в ЗАТ «КБ «Приватбанк» Індустріальне відділення, МФО 305299) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру строком на 1 рік. Ліквідатором ТОВ «Леон-Моком» призначено арбітражного керуючого Лелеко Юрія Олексійовича (ліцензія АВ 456308, 49124, м. Дніпропетровськ, вул. Семафорна, буд. 36, кв. 214).

Постановою Господарського суду Автономної Республіки Крим (95003, м. Сімферополь, вул. Р. Люксембург, 29/11) від 18 серпня 2009 року по справі № 2-19/2505-2009 Товариство з обмеженою відповідальністю «Саус Таун» (м. Сімферополь, вул. Мраморна, 4, ІНН 35127976) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Старцеву Ольгу Олексіївну (99038, м. Севастополь, вул. Колобова, 21, кв. 559, паспорт АР 325982, виданий Гагарінським РФ УМВС України в місті Севастополі 27 вересня 2002 р.).

Кредиторські вимоги приймаються протягом одного місяця з дня виходу цього оголошення.

КУРІНЬ

№ 176 (4676) СУБОТА, 19 ВЕРЕСНЯ 2009

19 вересня в Україні мінлива хмарність, на півдні і у східних областях очікуються короткочасні дощі, можливі грози. Вітер північно-східний, північно-західний, 7—14 м/с. Нічна температура знизиться до 2—9 градусів тепла. Удень до 14—20; на півдні вночі 7—15 тепла, удень 18—24 градуси.

ЦЬОГО ДНЯ, 19 ВЕРЕСНЯ

❒ **1783.** У Версалі брати Монгольф'єр запустили наповнену гарячим димом повітряну кулю, пасажирами якої були вівця, півень і качка.

❒ **1893.** Нова Зеландія першою в світі надала жінкам виборче право.

❒ **1941.** Гітлерівські війська зайняли Київ.

❒ **1960.** Народилася Оксана Забужко, поетеса, прозаїк, публіцист.

❒ **1991.** Відновлено діяльність Києво-Могилянської академії.

АНТИКРИЗОВІ ТЕЗИ

☞ ***Спочатку все звалюють на кризу, а потім звалюють за кордон.***

☞ ***Під час кризи ми відрізняємося від неї тим, що їй настає кінець, а нам — кінці.***

☞ ***І лише матроси під час кризи не віддають кінці.***

☞ ***З настанням кризи у депутатів настала криза обіцянок.***

☞ ***Нині на кожному розі говорять те само, що й за кожним рогом: «Криза».***

Віктор ІГНАТЕНКО.

7 МІШКІВ ГРЕЧАНОЇ ВОВНИ

Спростування

Неправда, що депутати їдять ікру ложками, вони на неї вже дивитися не можуть!

Новини реформування

Кишенькову судову систему треба реформувати — із однієї кишені — до іншої!

Хочеться більшого

Скільки б людина не наступала на ті само граблі — їй завше хочеться більшого!

Політика вимагає жертв

Щоб бути обраними, вони готові на все, готові навіть перестріляти весь електорат!

Жорсткий контроль

Щоб стати хоч трохи підконтрольною народові — влада має отримати на те дозвіл олігархів.

Корисна порада

Живіть, поки ви не можете жити одне без одного!

У чому різниця

У розумної людини завше вистачить розсудливості не робити того, що зробить геній.

Олександр ПЕРЛЮК.

КАЗКА

Сіркові очі

Чесність у Римі вихваляють, але вона бідує.

(Ювенал).

Тільки на тому світі людина може бути сама собою.

Усім відомо, що грати очима (хоч би до кого) — то наука зовсім неважка, інша справа — чесно дивитися людям у вічі, це вже не просто важка наука, а для декого навіть непосильна. Така вона для них важка. Адже, щоб чесно дивитися, потрібні чесні очі, а щоб мати чесні очі, потрібно мати чесну душу.

Оскільки душу поміняти неможливо — ту, що є, на іншу, чесну, — за наявності попиту було створено певну Фірму з виготовлення чесних очей — очей, дивлячись в які, бачиш, що тобі чесно дивляться в очі.

Однак чесні очі — то тільки назва. Замість очей (адже штучних ще ніхто не створив!) Фірма виготовляє... окуляри: темні окуляри, на яких намальовані очі — саме чесні очі!

Тому кожний, на кого вони дивляться, а він, відповідно, їх бачить, — бачить очі, які чесно дивляться в його очі!

Правда, окуляри дуже дорогі — дорожчі за будь-який мобільник чи будильник — вони (пара очей) коштують як один 600-й Мерседес! Тому чесно дивитися людям в очі може тільки той, хто може купити собі хоча б два таких Мерседеси. Тоді замість другого Мерседеса можна купити одні такі окуляри, себто пару чесних очей.

Які здаватимуться нам чесними, навіть якщо дивитимуться на нас з власного Мерседеса!

Мирослав МИЛОРАДОВИЧ.

КАРИКАТУРИСТ ПРОДОВЖУЄ ТЕМУ

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

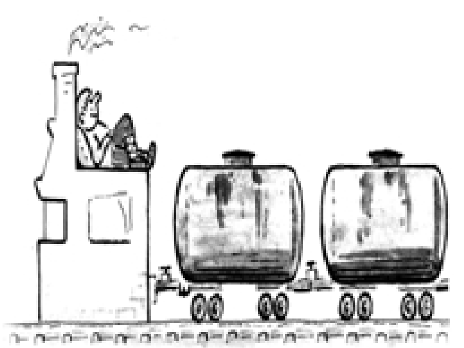

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

☞ ***Дурнями народжуються, розумними стають.***

☞ ***Дурневі завжди простять дуріння, розумному розумування — ніколи!***

ДОШКА ПОШАНИ

Міністри довго не живуть

Юрій Луценко, міністр внутрішніх справ:

Юлія Тимошенко подарувала Ялтинському зоопарку тигра, якого їй вручили на дитячому фестивалі «Чорноморські ігри» у Скадовську. Тепер мають гризоту, бо тигри, як відомо, за тиждень з'їдають не менше двох кроликів... Тому тим, хто переймається майбутнім Яценюка, нагадаю, що кролики розмножуються швидко, але довго не живуть!

Від чергового:

— А тим, хто переймається долею тигра, нагадую: міністри, які ловлять для тигра здобич, самі стають кроликами.

Народна медицина

Сергій Терьохін, народний депутат:

— Парламент цього скликання, вибачте за аналогію, схожий на чоловіка, у якого не все гаразд з простатитом. Іноді трапляються прекрасні засідання, приймаються важливі закони, але в більшості випадків іде «запор».

Від чергового:

— Запропонуйте депутатам заходити в сесійний зал тільки з пігулками!

Поїзд і партизани

Арсеній Яценюк, народний депутат (до своїх активістів):

— Я цей поїзд запустив, ви тепер, дорогі друзі, його штовхайте. Я один з цим не впораюся. У цьому поїзді всі разом їдемо. І якщо ви його штовхатимете, напевне, далеко поїдемо...

Від чергового:

— ... Або далеко полетите! — сказала партизанка Юля.

Ось, турбота прилетіла, і ага!..

Олександр Кузьмук, колишній міністр оборони (про закон РФ про використання російських військових формувань на території інших держав):

— Чому ми б'ємося в істерії від тих поправок, які прийняла Росія і пов'язуємо це з Чорноморським флотом? Давайте про своїх громадян потурбуємося!

Від чергового:

— А, може, не треба! А то ваша турбота прилетить у квартиру, як броварська ракета!

Віагрою по лозунгах!

Юрій Бойко, народний депутат:

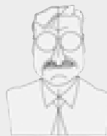
— Я коли побачив ці лозунги на вулиці «Вони розмовляють — вона працює!», я спочатку подумав, що це невдала реклама віагри...

Від чергового:

— Тепер буде ще один лозунг: «Вони думають, що думають — вона сміється!»

Мал. Василя ФЛЬОРКА, Вадима СИМИНОГИ, Михайла САЧКА.

Чергував по «Куреню» Віталій СУДДЯ.

Редактор номера Наталя ФІЛІПЧУК.

Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО,** Анатолій **ГОРЛОВ,** Сергій **ДЕМСЬКИЙ**, Віталій **ЖЕЖЕРА,** Іван **ІЛЛЯШ,** Світлана **ПИСАРЕНКО,** Віталій **СУДДЯ.**

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Засновник — Верховна Рада України

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси:
для фізичних осіб — 40224, 08775,
для підприємств і організацій — 60955.

Передплатна ціна на 2009 рік:
для фізичних осіб — 10,00 грн. та 6,00 грн.,
для підприємств і організацій — 30,00 грн на місяць.

Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 150000.

ВАТ «Видавництво «Київська правда» 04136, м. Київ, вул. М. Гречка, 13.

Зам. 1791

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

☎ **ТЕЛЕФОНИ:**
для довідок — 503-68-72;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56, 453-44-57;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — **загальний**
reklama@golos.com.ua — **відділ реклами**
let@golos.com.ua — **відділ листів**
foto@golos.com.ua — **відділ ілюстрацій**

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

